

Edin Okanović

Moj komadić neba

Edin Okanović

Moj komadić neba

3. stranica

Moj komadić neba / Edin Okanović

autor

Edin Okanović

roman

Moj komadić neba

Lektor

Vesna Šafar, prof.

Naslovnica

Edin Merdanović

4. stranica

Moj komadić neba / Edin Okanović

Posvećeno mojim roditeljima i bratu

Oče, majko, braco,
ako je istina što kažu "Bog jedno uzeo, drugo dao",
onda mi Bog nije uzeo ništa, a dao mi je sve - Vas.

Možda sam dobar s riječima,
no vjerujte mi da nikad neću naći prave riječi
da Vam kažem koliko Vas volim i koliko mi značite.

Vi ste "moj komadić neba".

Vaš Edo

Prva riječ

Mislim da otkako sam se kao maleni dječak počeo suočavati sa sve većim patnjama i strahovima "onog što će se dogoditi sutra", istodobno sam u toj svojoj malenoj i naivnoj glavici počeo vjerovati kako dobro na bilo koji način uvijek u životu pobjeđuje zlo i, naravno, naslušao se kako poslije kiše uvijek dolazi sunce. I već sam si tada rekao: "Pa eto, ako je već doista tako, onda ću ja vjerovati da negdje postoji moj komadić neba. Dobro, onda će to i biti sve što ću od života tražiti. Kunem se."

... Čini mi se da je život obična igra vremena, a da se sve mijenja i da se čovjek s vremenom mijenja. Ponekad prebrzo, ponekad presporo; prolaze godine, mjeseci i dani... Sve prolazi, samo moja potraga ostaje ista; bezazlena potraga nevinog djeteta koje naivno vjeruje da svako njegovo pitanje ima odgovor. I najranije djetinjstvo, odlazak u vrtić, prvi dani škole, razuzdana adolescencija, zrelost fakulteta, ma cijela mladost... prolazi u mojoj potrazi za odgovorima...

Prva prijateljstva, nova znanja, mjesta i situacije, prve ljubavi, drugačija razmišljanja, različiti pogledi na svijet... Toliko je lijepih uspomena i slika s nasmijanim licima, toliko trenutaka urezanih u srce koje sjećanje najsebičnije čuva poput najrjeđeg blaga. A doista i je rijetko jer tu su svi oni nezaboravni trenutci neopisive tuge i boli koji su u strahu za budućnost živjeli u mijenjaju moje stvarnosti. I moja invalidnost je samo kao vječni trenutak promjene, one koja mi je promijenila život i još ga

mijenja svakog trenutka, svakog dana, svakog sata i svake minute. Unatoč beskonačnosti trenutačne izgubljenosti, vrijeme prolazi i opet, baš kao i uvijek u životu, sve se mijenja. Između ostalog, promijenio sam se ja, moje želje, razmišljanja, nade...

S vremenom, čak se i moja bol promijenila, a naučio sam se živjeti sa strahom za svoju budućnost. I baš kad počinjem vjerovati da se više ništa neće mijenjati i da sam spreman razumjeti i prihvatiti život, vrijeme preuzima glavnu ulogu i povlači za sobom nove promjene. Ponovno, sve se mijenja, samo moja potraga još uvijek traje; više ne tako nevinog djeteta koje naivno vjeruje da njegova bol ima razlog, ali potraga ostaje jednako bezazlena kao i prvog dana kada sam obrisao suze s lica pitajući se što to znači biti invalid.

... I danas, doista je mnogo vremena u mom životu prošlo i mnogo vremena još uvijek i prolazi. Sve se promijenilo, čini mi se gotovo sve. Uz fizičko mijenjanje malenog djeteta u odraslog mladića, promijenio se pokušaj da shvatim ono što nikada neću razumjeti i promijenila se želja da promijenim ono što nikad neću moći. Ipak, uz mijenjanje naučio sam i nešto novo: prihvatiti život i ponovno, ali doslovno ponovno, smijati se. Nešto je i ostalo isto; ostalo je isto samo ono dijete u meni koje iza lažnog nijekanja i dalje vjeruje da dobro pobjeđuje zlo i kako poslije kiše uvijek dolazi sunce. Istina, promijenilo se njegovo shvaćanje dobra i zla, i kako ponekad u životu čovjek treba malo kiše da u miru i samoći sredi neke misli da bude spreman kad sunce ponovno zasja.

A moja potraga za mojim komadićem neba? Hm... Kažu da je bogat onaj čovjek koji maleno cijeni kao da je veliko... Zašto bih tražio samo komadić, kad mi je na raspolaganju cijelo nebo? Vremena imam, sve dok je trenutak vječnost... A moja je beskonačnost u onim lijepim uspomenama i slikama nasmiješenih lica, koje su prolazno vrijeme pretvorile u beskonačnu vječnost.

Ovaj roman govori kako se čovjek u svojoj potrazi za svojim komadićem neba mijenja i kako gotovo sve ono svakidašnje što vas okružuje i što vam se događa, ljudi koji su dio vašeg života mogu postati dijelom vašeg komadića neba. Naravno, ukoliko vi to želite.

Do sljedećeg puta, pozdrav.

Autor

Roman "Moj komadić neba"

U svom prošlom romanu "Dodir ljubavi" rekao sam da sam jednostavan čovjek koji živi i piše jednostavno.

Priča koju pišem, događaji unutar nje, likovi, sve do onog što govore i osjećaju, ponekad su slučajno, a ponekad i namjerno oblikovani malo nespretno i nedorečeno, no upravo je bit mojih napisanih riječi i rečenica da vas vode k tome da, nakon pročitanoj takvog teksta, razmišljate što bi vi rekli i učinili da se nađete u takvoj situaciji i što bi se promijenilo da se to događa upravo vama. A jednostavnost svega toga, kao i jednostavnost prema kojoj i po kojoj pišem, je u tome da roman pročitate i shvatite kao jednostavnu i običnu priču koja se, eto, ponekad tijekom života događa, no sve se mijenja kada se ona događa nama. U takvoj okolnosti čovjek, a eto i pisac (kao čovjek koji takvu okolnost živi i o njoj piše), nerijetko čini svakoake greške i propuste koji se kasnije tijekom života pokažu jako dobrim ili veoma lošim. Unatoč svim greškama i propustima koje učinimo, bilo da tu okolnost živimo ili o njoj čitate u ovom romanu, jednostavnost je u tome što bez obzira na nju - jednostavno, imamo samo jedan život.

Ponovit ću vam to i ovdje, uz, ponovno jednostavan, dodatak kratke misli, odnosno pitanja: "Je li naš komadić neba jednostavan?"

Na ovo, ponekad vrlo složeno, pitanje može se vrlo jednostavno odgovoriti, no neću odgovoriti ja, vi ćete. Odgovor je vaš i on će vrijediti

samo za vas i samo vezano za vaš život, stoga smatram da je onda jedino u redu da i vi sami odgovorite. Ipak, kako vam u ruke ne bih dao praznu knjigu pa si onda mislite što i kako ćete odgovoriti, ja ću vam kroz jednostavnu priču ovog romana pokazati jedan primjer tog pitanja te nekoliko primjera odgovora na isto pitanje.

Na vama je, poslije čitanja, da o ovom pitanju razmislite i pokušate odgovoriti na njega i to sami za sebe i isključivo u skladu sa svojim vjerovanjima u vrijednosti i značenja življenja i života. Po mom mišljenju, čovjek nikad ne može pogriješiti ako slijedi svoje srce, nikad, ma što da se dogodilo, njegova bol će biti manja nego da nije pogriješio, ali nije slušao svoje srce. Tako je i u životu, ne možete živjeti vrjednije i ljepše ako ne živite prema svojim uvjerenjima, slijedeći svoja razmišljanja i hotеći ostvariti svoje želje...

Razmislite kako nas ponekad u životu u smislu "našeg komadića neba" pitaju što nas čini sretnim . Ako malo bolje razmislimo, lako ćemo shvatiti da je, ma kakav god on bio, odnosno što god mi odgovorili, naš odgovor potpuno vremenom prolazan i promjenjiv. Ostaju nam samo dva "komadića neba" koja su stalna, koja su naša, koja nam nitko ne može oduzeti i nitko nas u njima ne može spriječiti - voljeti i biti sretan.

Bez obzira kakve mi stavove o ljubavi i sreći imali, a i upravo radi tih naših različitih stavova i je najbolje da svatko na navedeno pitanje odgovori sam za sebe, mora nam u svakom trenutku biti jasno da svi možemo voljeti i biti sretni zbog bilo koga i bilo čega. Možemo voljeti koga svi mrze i možemo biti sretni zbog čega su svi nesretni. To je naše pravo. A

vjerujte mi, ponekad u životu ono nam doista može biti od velike koristi... Ovo je izmišljena priča koja kroz priču o nekoliko ljudi i njihovih životnih putova, na vrlo otvoren i iskren način govori kako nikad u životu, ma što nam se dogodilo, ništa nije crno-bijelo već je sve u nekoj nijansi. "Svoj komadić neba" uvijek možemo imati svi mi, samo dok znamo što je on za nas i kako ćemo ga pronaći.

Autor

Potraga

"Moj komadić neba" je roman koji kroz priču o jednom čovjeku i njegovoj potrazi govori o vječnoj potrazi za srećom i čežnji za ljubavi. Ova vječna potraga prikazana je kroz osobnu priču glavnog lika romana koji nakon prometne nesreće mora ponovno preispitati svoj život i odnos prema svojoj obitelji i osobama koje voli.

Kako opisati glavni lik romana - Alena? Nesimpatičan? Da. Alen bi dao sve za svog sina, ali nikad nema vremena s njime napraviti snjegovića koji je tom njegovom sinu upravo u tom trenutku najvažniji na svijetu. Sebičan? Da. Alen bi dao sve za svoju ženu i nikad je ne bi povrijedio, ali to ga ne sprječava da ipak sâm sebi bude važniji i odbacuje svoju trudnu ženu, Teu, njenu pomoć i ljubav upravo u trenutku kad je i njoj njegova pomoć i ljubav najviše potrebna. Licemjerman? Da. Alen kaže da pred Teom uvijek može biti onakav kakav je, ali ipak potajno pije na službenim putovanjima iako zna koliko bi je to povrijedilo i čak smatra da je to u redu ako ona to ne zna. Čovjek, ljudsko biće, povrijeđen, ogorčen, pun boli, izgubljen? Da. Alen će do kraja svoje priče spoznati da oni koji ga vole su uvijek tu za njega i uz njega, i da će ga onaj tko ga voli čekati koliko treba upravo zbog tog osjećaja ljubavi, ali još važnije je to što će Alen spoznati da i on može voljeti, ali i usrećiti druge ljude. Alen će do kraja svoje priče spoznati da pomoći nekome ne znači samo fizička pomoć... Svaka osoba u sebi nosi različite osjećaje i reagira na različite načine kad je povrijeđena i treba joj

vremena da se pomiri s onim što joj smeta u životu ili da se bori s time ili da to prihvati. Alen je takva osoba koja će što je povrjeđenija više odbacivati one koje najviše voli. Povrijeđen čovjek je slab čovjek, a Alen, uz sve osjećaje iskrenosti i povjerenja prema svojoj ženi uz koju je "uvijek mogao biti takav kakav je", ipak nakon svoje prometne nesreće i invalidskih kolica prestaje biti "princ na bijelom konju" u smislu u kojem je on to zamišljao. Ne želi pokazati svoju slabost niti dijeliti svoju bol sa ženom koju voli i koja ga voli misleći samo na to da ju je razočarao jer više ne može hodati i da zbog toga i nije više dostojan ljubavi. Da bi shvatio što doista znači ljubav, da bi shvatio što doista znači voljeti nekoga Alen mora proći dugi put bola koji osjeća u sebi zbog sebe i zbog bola koji nanosi onima koje voli. Alen ne zna kako primiti i dati ljubav i u kriznim razdobljima, on ne zna ono što je bit ljubavi: da smo s nekim "i u dobru i u zlu". Alen je želio živjeti prema slici savršenog zaštitnika, "princa na bijelom konju", a ljubav nije samo zaštita voljene osobe, ljubav je i nesebično dijeljenje osjećaja i života uključujući i ono dobro i ono loše, dijeljenje sreće, ali i boli.

Iako se čini u prvi tren dok čitamo da Alen postupa sebično napuštajući svoju trudnu ženu, odnosno ne javljajući joj se, a sve to zbog toga da bi sâm prebrodio svoju krizu i ponovo "našao sebe", zapravo je to čin čovjeka koji smatra da više nije dostojan ljubavi, ničije ljubavi, a pogotovo ne ljubavi svoje žene. Na putu svoje potrage upravo je i to nešto što Alen mora shvatiti - da je bez obzira na činjenicu da je sad u invalidskim kolicima još uvijek dostojan ljubavi koju mu njegova žena tako nesebično pruža. Alen više ne može hodati, ali još uvijek su s njim ljudi koji ga vole i što je još

važnije - i on može voljeti i usrećiti druge ljude. Alen je dobio priliku da ispravi greške koje je napravio - sve je uzimao "zdravo za gotovo", a zaboravljao na to koliko smo svi krhki, lako povredljivi i osjetljivi. Najteži problem s kojim se Alen suočio je odbacivanje sâmogga sebe. Zamisao o savršenstvu je lažna i pogrešna. Budući da on više nije savršen, on odbacuje prije svega sâmogga sebe i pri tom ide tako daleko da odbacuje i sve ljude oko sebe, a pogotovo one koji ga vole. Najteže je i najbolnije kad nas osoba koju volimo odbacuje i odgurava od sebe braneći se tako i štiteći samog sebe od boli i od osjećaja povrijeđenosti, tako Alen odbacuje Teu, Alen povrijeđenog ponosa i tijela misli da više neće biti sposoban raditi, donositi novac u kuću, omogućiti svojoj obitelji sve one stvari koje je do tada mogao pa prema tome više i ne zaslužuje njihovu ljubav. Prolazeći kroz svoju krizu on shvaća što je doista vrijedno u životu: ljubav, koju je zamalo zbog svoje sebičnosti izgubio, koju nije ni cijenio. Nisu bitne stvari, nego vrijeme koje provede s voljenim osobama, jer to je najdragocjenije što im može dati - sebe, svoju ljubav. Na kraju Alen shvaća koliku vrijednost imaju jednostavne riječi kao "Volim te", ali samo ako se iza njih nalaze osjećaje, ako su te riječi sredstvo kojim ćemo izreći ono najdublje, najnesebičnije što osjećamo prema nekome. Tek kad Alen ponovno prihvati sebe, može ponovno prihvatiti i ljubav onih koji ga vole najviše.

Teme ovog romana su prije svega potraga za srećom ili, kako to autor romana naziva, za "svojim komadićem neba", te invalidnost i kako ju prihvatiti, odnosno kako naučiti živjeti s njom. Iako autor inzistira na činjenici da je ovo jednostavna priča, ona je jednostavna možda jedino u

jednostavnosti rečenica kojima autor oblikuje misli glavnog lika i tečnosti dijaloga koji se odvijaju između različitih likova u romanu. Temama koje je načeo, a neke i razradio do detalja, ovaj roman nikako ne možemo nazvati jednostavnim, a da mu time ne nanesimo nepravdu i ne učinimo pogrešku. Od same teme invalidnosti prikazane kroz nekoliko likova, ali prije svega kroz glavni lik Alena koji se u nekim najboljim godinama života kad je uspješan u karijeri i sretan sa svojom obitelji, našao pred novim životnim izazovom prihvaćanja i življenja s invaliditetom i pronalaženjem vlastite sreće, preko obiteljskih razmirica prikazanih prije svega kroz sukob Alena i njegovog oca, kroz bračne probleme između Alena i Tee, pa sve do Alenovog prijatelja Dalibora koji se ima bolesnu bivšu ženu i kćer za koju bi se trebao brinuti, zatim pobačaj, zlostavljanje i nasilje u obitelji, silovanje, djeca bez roditelja, alkoholizam, droga, sve su to teme kojima autor ozbiljno zadire u svakodnevne i manje svakodnevne, ali ozbiljne i složene probleme s kojima se ljudi stalno susreću i bore na različite načine. Ove važne teme prikazane su subjektivno i jednostavno, a time autor navodi i potiče čitatelja da sam traži i nađe svoju istinu.

Kroz iznošenje pojedinih sudbina likova i njihovih izjava autor uvjerljivo stvara niz zanimljivih likova i ljudskih sudbina koji tvore pozadinu romana nasuprot Alenovoj sudbini koja je središte priče. Pri tom nam prikazuje okolnosti kako je došlo do invaliditeta, u kojim okolnostima žive, zdravstveno stanje u kojem se nalaze, a sami junaci govore "svoje" istine o životu, ljubavi, invalidnosti, sreći. Time zapravo i ne upoznajemo objektivnu istinu, već osobne priče, ali autor tim pričama budi znatželju

kod čitatelja te ih potiče na razmišljanje i donošenje zaključaka. Junaci romana međusobno polemiziraju, iznose dokaze i protudokaze kroz razne stavove i objašnjenja, pri čemu je Alen uvijek predstavnik negativnog stava, dok ostali likovi predstavljaju antitezu njegovom pesimizmu i očaju, vjerujući da je svatko dostojan ljubavi i vrijedan življenja. Jedan od najuvjerljivijih likova u romanu je Ida, ali njena životna priča neće odmah pomoći Alenu. U trenutku kad je čuje, on još nije spreman shvatiti te riječi i živjeti dalje s tom spoznajom jer pred njim je još dugo vrijeme potrage i put do spoznaje da je svatko dostojan ljubavi i sreće. Na tom putu on će povrijediti one koje ga vole, ali najviše sâmog sebe, lišavajući se i same mogućnosti da bude voljen i sretan, iako to može biti već zato jer postoji netko tko ga voli i tko je spreman podijeliti njegovu tugu samo ako on to dopusti. Umjesto toga on luta sâm tražeći odgovore na pitanja na koja ne može sâm odgovoriti, povrjeđuje sve one koji su mu bliski i voljeni, odbacuje ih grubošću štiteći prije svega sâmog sebe od boli, a misleći da tako i svoje voljene pošteđuje boli, da bi na kraju uz pomoć ostalih likova koji iznose svoje osobne priče i mišljenja ipak spoznao da "Volim te" nisu samo dvije jednostavne riječi i da kad kažemo "da bi dali svoj život za nekoga" ne znači samo doslovno to, da to nisu samo riječi već to znači da se život dijeli s nekim, uključujući i dobro i zlo u tom zajedničkom životu, i da patnja voljene osobe boli više od naše vlastite, kao što i spoznaja da smo povrijedili nekoga koga volimo boli više nego kad smo mi sâm ti koji smo povrijeđeni.

Jedan od zanimljivih likova romana je i Jasmin, čije riječi, slučajno ili ironično, kako već želimo to protumačiti, pridonose Alenovoj spoznaji i pronalasku onoga što je cijelo vrijeme tražio, a te riječi koje mu pomažu dolaze upravo od osobe kojoj su fizičke kretnje gotovo u potpunosti ograničene ili onemogućene, a on se ipak veseli životu i ne gleda što je u tom životu, uvjetno rečeno, loše, već i ono što je lijepo i zbog čega ima razloga da voli život i svaki novi dan koji mu je dar s neba kao i svima nama.

Ostavljajući neke stavove, iskustva, mišljenja, tumačenja i izjave svojih junaka bez odgovora, te opisima nekih pojava i objašnjavanjem nekih procesa (postupak za dobivanje invalidskih kolica, vožnja automobila s ručnim komandama) autor se udaljuje od nametanja jednog stava ili mišljenja, ostavljajući čitatelja da na osnovu pročitanog razmisli i stvori svoj stav i mišljenje. Prikazujući ljudske slabosti i nesavršenosti, prije svega kroz glavni lik romana, autor na neki način ohrabruje svakog čovjeka da im se ne prepušta i nađe snagu u sebi i u ljudima koji ga vole.

Glavna linija fabule prekidana je na početku svakog poglavlja osobnim razmišljanjima i sjećanjima glavnog lika. Spomenuta su pitanja koja su dio vječne ljudske potrage za onim bitnim u životu, u tijeku koje pojedinci pokušavaju sastaviti dijelove svog života u smislenu cjelinu koja će ih činiti sretnima. Najčešće to svi čine pokušavajući promijeniti svijet i ljude oko sebe, pokušavajući promijeniti ono što se ne može da bi na kraju shvatili da je jedini način promijeniti sebe i to prije svega prihvaćanjem života onakvim kakav nam je dan. Osobna priča glavnog junaka je ispričana subjektivno, ali uvjerljivo, no ovaj je roman i više od osobne priče. Nakon

prometne nesreće Alen započinje svoje putovanje prema samome sebi na kojemu će uspjeti otkriti smisao i postati čovjek koji će shvatiti što mu je važno u životu, koji će shvatiti što je ljubav i biti spreman dati je i prihvatiti je. Na tom putovanju on se mora osloboditi od nepokazivanja ljudskih slabosti, društvenih predrasuda i straha od nepoznatog. Alen smatra da više nije dostojan ljubavi, on mora ne samo prihvatiti i naučiti živjeti sa svojim invaliditetom, već i shvatiti da može biti voljen i voljeti, da je dostojan ljubavi onih koji ga vole.

Ovaj roman neće riješiti vaše probleme, oni će postojati i nakon što ga pročitate, čak vam možda neće dati ni odgovore na pitanja koje izravno i nezravno postavlja. Pred vama je roman koji će još dugo nakon čitanja poticati na razmišljanje o životu i vječnoj ljudskoj potrazi za srećom, za "svojim komadićem neba".

Vesna Šafar

Prvo poglavlje

Što je to moj komadić neba? Nevjerojatno je, gotovo se čini čudesnim, kako se ovaj naš komplicirani život, sve što u njemu želimo i sve što nam predstavlja sreću i zadovoljstvo njime, može svesti na jedno ovakvo jednostavno pitanje. Nevjerojatno je zato jer je čovjek komplicirano biće koje rijetko pojednostavljuje ono što govori, misli i osjeća, pa je i nevjerojatno da nešto tako komplicirane naravi oblikuje u jedno tako jednostavno pitanje. Gotovo čudesno je zato jer jednostavnim pitanjem od tek nekoliko riječi, čovjek u sebi budi sve one osjećaje i uspomene koje je prije proživio pa ih sada duboko u sebi čuva, ili ih tek želi proživjeti i kao takve čuvati u sebi.

Grad je jutros osvanuo prekriven snijegom i okovan ledom. Probudilo me zvono alarma mog mobitela. 6.45 je, mrtva tišina vani. Još uvijek ležeći i pokriven toplim jorganom, uzeo sam mobitel u ruke i ugasio alarm. Vidjevši SMS poruku na njemu, otvaram je i gledam u ekran zelenkastog osvjetljenja: "Ej kolega, ja jutros ne idem na posao, ne mogu ni otključati auto (zaleđena brava). Uostalom, cesta je ful pod ledom! Kako je kod tebe?" Sumnjivo pogledavši u mobitel, pomislivši: "Ma ovaj me zajebrava!", ustao sam i par trenutaka ostao sjedeći na krevetu, trljajući oči kako bih se razbudio. Pogledao sam svoju ženu, umotana u topli jorgan spavala je poput djeteta. Odmaknuo sam bijelu zavjesu s prozora kraj lijeve

strane sobe, kako bih pogledao van, no na staklu se uhvatila maglasta para zbog topline u sobi pa nisam vidio ništa osim nejasnih bijelih obrisa. Bilo je hladno...

Ustao sam, a Tea se primaknula mojoj strani kreveta, namaknuvši i moj dio jorgana na sebe. "Spavaj, milo moje...", pomislio sam i lagano se nasmiješio. Navukao sam majicu sa smeđe fotelje kraj kreveta i izašao iz sobe, zatvorivši vrata. Otišao sam u kuhinju i upalio radio na polici pokraj balkonskih vrata: "... čini se da danas neće biti toliko prometa kao prethodnih jutara. Samo odvažni vozači skupit će hrabrosti sjesti u svoje limene ljubimce, dok nama ostaje stari dobri "Autotrolej"! He-he, pod uvjetom da i on jutros vozi... Stisla nas zima, ljudi moji!..." Začuo sam šuškanje u dnevnom boravku i ugasio radio. Ušao sam u dnevni boravak i ugledao našeg Artija kako se uznemiren valja po podu. Arti je naš pas, dugodlaki njemački ovčar. Zapravo, Arti je pas mog petogodišnjeg sina kojeg smo mu žena i ja poklonili za prošli rođendan. To je bilo prije nekih šest mjeseci, pas je tada bio maleno štene kojeg sam dobio od jedne kolegice s posla kojoj je kuja okotila, a naravno da mu je ime Arti dao naš Denis.

Prišao sam mu i podragao ga.

- Što je bilo, Arti? Zima? - nasmijao sam se. - Ajde, idemo kod Denisa... - krenuo sam hodnikom prema Denisovoj sobi, a Arti je živnuo čim sam spomenuo Denisovo ime i veselo je skakutao kraj mojih nogu. Lagano sam otvorio vrata Denisove sobe i ušao. Prišao sam Denisovu krevetu i podigao jorgan pokraj njega, gdje je Arti odmah skočio i ugodno se smjestio.

- Hvala, tata - Denis je otvorio svoje malene plave okice i odmah rukom zagrlio svog Artija.

- Spavaj, sine... - podragao sam ga po kosici i poljubio. Prišao sam vratima sobe i krenuo ih zatvoriti, kad me Denis zovnuo "tata" svojim tihim glasićem.

- Što je, Denise? - odgovorio sam, ponovno prišavši kraj njegovog kreveta.

- Tata, sinoć je padala kiša i jako je puhao vjetar, i bilo je jako zima... i Arti je plakao, njemu je isto bilo zima - zagrlio je svog psa.

- Znam, sine, vani je jako hladno, zato je tata i doveo Artija da spava kod tebe da mu ne bude hladno... Spavaj sad, Denise, tata sad ide na posao pa kad se vratim kući ćemo raditi snjegovića u dvorištu - podragao sam ga po nježnoj kosici. Vratio sam se do ulaza u sobu, izašao na hodnik i zatvorio vrata.

Otišao sam do izlaznih vrata. Otvorivši ih, zastao sam zbunjen pogledom ispred sebe. "Brrr, hladno..." Cijela ulica bila je prekrivena bjelinom; bijeli krovovi kuća, bijeli auti, bijela drveća... A beton oko zgrade i asfalt na cesti prekriven prozirnim slojem leda koji se svjetlucao. Nigdje ni žive duše, noćni mračak još je prekrivao nadolazeće jutro, a tišina je stvarala gotovo jezu koja se savršeno uklapala s maglastim oblačićem ispred nosa prilikom izdisaja. Pogledao sam svog metalnog ljubimca kojemu su od tamno plave boje ostali samo tragovi pod bjelinom snijega. Svi auti bili su tu, nepomaknuti. Vratio sam se u stan i odgovorio na poruku od jutros: "Kod mene isto, ne možeš vjerovati... Ja stvarno moram u ured jer nisam još završio izvještaj od ponedjeljka, a moram ga predat do sutra ujutro... Blago

tebi, stari moj..." Otišao sam nazad u spavaću sobu i u tišini se presvukao kako ne bih probudio Teu. Nakon kupaonice otišao sam ponovno u kuhinju i napisao Tei poruku:

"Draga,

jutros je ovo s vremenom malo jezivo, no ja stvarno moram do ureda sredit neke stvari... Vratit ću se ranije, prije ručka.

Voli te Alen"

i ostavio papirić na stolu. U hodniku, kraj velikog ogledala na vratima zidnog ormara, uzeo sam kaput i obukao ga. Izašao sam iz kuće i zaključao vanjska vrata.

Pritiskom na gumb daljinskog upravljača moj Mercedes se otključao. Otvorio sam vozačeva vrata i sjeo na kožno sjedalo. Odmah sam upalio auto i uzeo krpu ispod desne strane komandne ploče i par puta laganim pokretima obrisao maglu s vjetrobranskog stakla. Par minuta automobil je radio na mjestu kako bi se klima aktivirala i počela grijati. Otpustio sam ručnu kočnicu i sasvim laganim gasom krenuo. Nevjerojatno je kako je cesta bila prazna, bez skoro ikakvog prometa i tek s nekoliko "ubundanih" prolaznika. Živio sam na Viškovu, udaljenom od centra grada nekih 20-ak minuta, a radio sam kao direktor odjela za javnost u osiguravateljskoj tvrtki...

Stigao sam na parkiralište u prizemlju tvrtkine zgrade nakon više od sat vremena. Na cijelom parkiralištu bilo je tek par automobila, što je bilo gotovo nevjerojatno s obzirom na ostala jutra kad se, ako nemate

rezerviran parking, morate dobro namučiti da pronađete slobodno parkirališno mjesto. Pritiskom na gumb daljinskog upravljača automobil se zaključao ispustivši "beep" i dok su mu sva četiri žmigavca zablinala. Ušao sam u lift i pritisnuo gumb za peti kat, gdje je moj odjel. Već pri izlasku iz lifta primijetio sam umjerenu tišinu praćenu glasovima znatno manje ljudi nego što je to ovdje ujutro uobičajeno. Pozdravivši ljude koje sam putem do svog ureda sreo, došao sam do stola svoje tajnice Helene, tamnopute žene naročito mršave građe, srednjih 40-ih godina.

- Dobro jutro, gospodine Lacković - veselo me pozdravila.

- Dobro jutro, Helena. Uspjeli ste doć? - pozdravio sam je prolazeći do vrata svojeg ureda.

- Ah, ovo je jedno od onih rijetkih jutara kada se mi smrtnici koji se vozimo "Autotrolejom" osjećamo privilegiranim - nasmijala se. - Nego, gospodine Lacković, upravo vas je prije par minuta zvao gospodin Erceg i molio je da mu se javite kada stignete.

- U redu. Helena, molim vas nazovite mi gospodina Ercega i spojite mi ga unutra. Hvala - otvorio sam vrata i ušao u svoj ured, te ih krenuo zatvoriti kad me Helena upitala želim li kavu, čaj ili nešto drugo za popiti. Odgovorio sam: "Ne, ništa, hvala." i zatvorio vrata. Otišao sam do velikog prozora koji je gledao na kraj mog stola i skroz otvorio plastične rolete koje su bile rijetko navučene. Uto je zablinala crvena lampica telefona na mom stolu.

- Dobro jutro, gospodine Erceg. Alen je, kako ste? - uzeo sam telefonsku slušalicu i prislonio je na uho. Gospodin Erceg, Tomislav Erceg, bio je moj šef, direktor i vlasnik osiguravajuće tvrtke u kojoj sam radio. Bio je to dosta

vedar čovjek, krupan šezdesetogodišnjak, čovjek s doista velikim srcem koji je uvijek govorio da je najveće bogatstvo koje u životu ima, ne njegova tvrtka ili nekretnine, već njegova žena i dvije kćeri.

- Ide, Alene, zima stisla, al' ovakva ljudina kao ja se ne boji mraza, he-he! - vedro je odgovorio.

- Ma imate vi i pravo... Trebali ste me?

- Da, Alene, premjestili su nam konferenciju za danas u 18 sati, pa sam te htio pitati jel' izvještaj gotov?

- Još imam par završnih riječi, al' u biti je gotov - odgovarao sam misleći na to kako ću morati ostati ovdje do navečer, a Tei sam u poruci rekao da ću doći doma prije ručka.

- Odlično, samo nek' bude ono kratko, a jasno - nasmijao se.

- Nema problema, gospodine Erceg. Poslat ću vam govor odmah čim završim da prije pogledate...

- U redu, Alene. Vidimo se - pozdravio je i prekinuo vezu. Spustio sam telefonsku slušalicu i odmah je podigao nazad. Htio sam nazvati Teu kako bih joj javio da neću doći doma na ručak, no prije sam pogledao sat na ruci i 9.15 h mi se činilo prerano jer znam da Tea voli duže spavati. Vratio sam telefonsku slušalicu i upalio *laptop* na stolu. Otvorio sam dokument s govorom za predstavljanje božićne humanitarne akcije moje tvrtke, koju ćemo predstaviti na današnjoj tiskovnoj konferenciji. Pisalo je:

"Poštovani,

osobito nam je drago imati čast da se naša tvrtka u ovom
blagdanskom raspoloženju darivanja i činjenja dobrog ima priliku svojim
prilogom uključiti u plemenitu humanitarnu akciju mnogobrojnih hrvatskih
poduzeća, tvrtki i firmi koje za ovakvu gestu imaju sluha i volje.
Humanitarna akcija "2004 želje za 2004 obitelji" sastoji se u prikupljanju
novčanih priloga od kojih će po 2004 kune biti uručene 2004 hrvatske obitelji
kojima je to potrebno i smatramo da će im dani novac pomoći uljepšati
blagdane i ostvariti im pokoju želju.

"Euroerceg osiguranje" ima čast i zadovoljstvo biti koordinatorom
ove akcije te biti dijelom ovakve plemenite akcije koju su pokrenuli i vode,
prvenstveno, naši vjerni djelatnici koji su se i ovaj put pokazali kao ljudi
velikog i dobrog srca.

U ime svih djelatnika "Euroerceg osiguranja", želim vam čestit
Božić i sretnu novu 2004. godinu!

D

irektor
Tomislav Erceg"

Isprintao sam govor i pozvao Helenu koja ga je odnijela do
Ercegovog ureda. Nedugo poslije zazvonio je telefon.

- Da? - javio sam se.
- Gospodin Erceg vas treba, da ga spojim? - odgovorila je Helena.
- Da, hvala - pretpostavljam sam da će nazvati.

- Dobro jutro, gospodine Lacković - odgovorila je Ercegova tajnica Natalija.
- Gospodin Erceg vas moli da dođete do njegovog ureda kad budete imali vremena.
- U redu, Natalija, dolazim za desetak minuta. Hvala - poklopio sam telefonsku slušalicu. Ostao sam u uredu još nekih desetak minuta pregledavajući nekakve papire kojih je na stolu bila puna hrpa. Prije izlaska nazvao sam doma.
- Molim? - javila se Tea pospanim glasom.
- Dobro jutro, cvjetiću moj... Si mi se naspavala? - nježnim glasom sam upitao.
- Dobro jutro, ljubavi. Bilo mi je malo hladno sinoć... - odgovarala je jednako pospano.
- A je? Jadno moje malo... mogla si me probudit i ja bi te ugrijao! - nasmijao sam se.
- He-he... A zašto si ti jutros išao radit, pa vidiš kakvo je vrijeme?
- Ah, znam... Ma išao sam najviše da sredim neke papire za konferenciju sutra, ali evo sad čujem da će biti večeras u 18 sati. Baš zato te i zovem - malo sam se uozbiljio.
- A jebi ga... Napisao si da ćeš doć prije ručka i mali mi tu cijelo vrijeme govori kako si mu jutros rekao da ćete radit snješka ispred kuće čim ti dođeš...
- Žao mi je, reci mu da ćemo ga radit sutra popodne... Sad moram ići, Erceg me zvao - pogledao sam na sat koji je pokazivao gotovo 11 sati.
- Dobro, ljubavi, pazi kako voziš kući... Volim te - nasmiješila se.

- I ja tebe, dušo. Poljubi malog i nemojte mi se ljutit... Čao - spustio sam telefonsku slušalicu i otišao do Ercegovog ureda. Erceg je bio oduševljen govorom...

Navečer smo imali kratku tiskovnu konferenciju. Ostao sam u uredu do

19.30 h. Helena je otišla odmah poslije konferencije. Inače, puno radno vrijeme je ujutro od 8 pa do 16 ili 18 h, ovisno o tome što imamo za obaviti tog dana. Moj posao je super, obožavam ga. Ne radim vikendima, osim rijetke subote, često putujem na mnoga službena putovanja, imam luksuzan službeni auto, poduzeće mi službeno plaća skupocjena odjela, a i plaća nije baš mala. Eh, blago meni...

Spustio sam se na parkiralište gdje je još jedino moj auto bio parkiran. Otključao sam, sjeo unutra, upalio ga, uključio klimu i nakon par trenutaka krenuo. Cesta je ponovno, kao i jutros, bila gotovo prazna. Snijeg se u gradu otopio, no kako sam išao prema Viškovu, sve ga je bilo više. Vozio sam jako sporo... Nakon gotovo sat vremena spore i dosadne vožnje, parkirao sam auto ispred kuće i otišao sam u cvjećarnu par metara dalje i kupio cvijeće Tei.

- Ljubavi... - otključao sam ulazna vrata .

- U kuhinji sam... - Tea se javila iz kuhinje.

- Njam, njam... Nešto fino miriše - ušao sam u kuhinju. Stavio sam cvijeće na radni stol ispred nje i poljubio je u vrat.

- Za mene? Hvala... - okrenula se i poljubila me.

- A gdje je mali?

- U sobi, igra *PlayStation* - okrenula se prema štednjaku i kuhačom promiješala lonac na ringli.
- A tvoja sestra? - pogledao sam u lonac.
- Otišla je do dečka u grad.
- Aha... Ne moraš se mučiti, naručit ćemo nešto za večeru...
- Ne budi moja mama, Alene... Odi u dnevni, ovo će sad biti gotovo - nasmijala se i okrenula nazad prema štednjaku.
- A dobro, kako ti kažeš...
- Takvog te volim... Kad si poslušan.
- A da? Hm... Pravit ću se da ovo nisam čuo, nije mi baš dobro za moj ego - nasmijao sam se i krenuo u dnevni boravak.
- Ma šalim se ja... Ti si moj pravi zloćko, baš si neposlušan...
- He-he... - ušao sam u dnevni boravak i približio se stolu s kompjutorom u kutu sobe. Prelistao sam poštu i ne našavši ništa zanimljivog, izašao na balkon. Nebo se smračilo. Bila je mrkla noć, a za ovo doba zime sasvim je normalno da već u 16 h padne mrak. Ulična svjetla su obasjavala snijegom prekrivenu ulicu, lagano je puhalo, a temperatura je bila jako niska. Hladno... Zapalio sam cigaretu...

Otišao sam do Denisove sobe. Sjedio je na podu, naslonjen na stranicu kraja kreveta i igrao *PlayStation*. Najprije sam neko vrijeme stajao, a zatim sjeo kraj njega. Izgledao je ozbiljno, ljutio se na mene.

- Što igraš? - upitao sam. Šutio je. - Šta mi nećeš reći što igraš? Ljutiš se?
- *Chras*, igram *Chrasa*. I nisam ljut - odgovarao je gledajući u televizor.
- Ako nisi ljut, zašto me nisi ni pozdravio?

- Nemam vremena, igram - jednako je gledao u televizor.
- Kako to nemaš vremena za svog tatu? Šta ti je igra važnija od tate? - upitao sam ga kao tužnim glasom.
- Kako to da ti nemaš vremena za mene? Šta ti je posao važniji od mene? - okrenuo se i pogledao me.
- Ma joj, sine, pa znaš da tati nije ništa važnije od tebe i mame... Samo znaš da tata mora raditi - podragao sam ga po kosici.
- Zašto si mi slagao da ćemo danas raditi snješka? To si mi obećao da ćemo napraviti čim padne snijeg.
- Znam, sine, oprost... Tata danas stvarno nije stigao, ali ti sigurno obećajem da ćemo sutra popodne napraviti velikog snješka. Može? - nasmijao sam se ne bih li ga malo razvedrio.
- Idemo ga sad napraviti? - uzbuđeno me pogledao.
- Ne sad, Denise, sad je mrak i zima je i puše... Sutra ćemo, sigurno.
- Pa upalit ćemo svjetlo i imamo baterije i obuć ćemo skafandere pa će bit toplo... - jednako uzbuđeno je govorio.
- A znaš šta sam ja mislio?
- Šta?
- Znaš da je mami sutra rođendan? E, ja sam mislio da ti i ja lijepo napravimo velikog snješka mami za rođendan! Šta kažeš? - sjetio sam se Teinog sutrašnjeg rođendana samo kako bi Denis odustao da večeras pravimo tog snjegovića.
- Ajde može! Napraviti ćemo ga velikog, velikog snješka! - opet je uzbuđeno odgovorio. U tom trenutku smo čuli Teu kako nas zove.

- Dečki, večera je spremna!

Nešto poslije večere Denis je otišao spavati, a Tea i ja smo gledali televiziju u dnevnom boravku, kad je u stan došla Teina mlada sestra Andrea.

- Hej, narode! - ušla je u dnevni boravak raspuštajući dugu crvenu kosu svezanu u rep.

- Hej... - Tea je uzvratila nakratko je pogledavši, a zatim vrativši pogled na film koji smo gledali.

- Gdje si ti? - upitao sam.

- Ma bila sam u gradu kupit nešto ... He... Šta gledate?

- "Ljubav je slijepa".

- I kakav je?

- Odličan je... - Tea se nasmijala, ja sam samo uzdahnuo.

- Ah... Alene, moram te nešto pitat... Ali nasamo! - Andrea se nasmijala. -
Možeš, molim te, malo doć u kuhinju? - krenula je prema kuhinji.

- Evo - ustao sam i krenuo za njom.

- A šta vas dvoje tamo mutite... - čula se Tea kako nam nasmijanog glasa dovikuje iz dnevnog boravka.

- Reci... - ušao sam u kuhinju.

- Slušaj... - zatvorila je vrata i uozbiljila se. - Prvo mi moraš obećati da ovo nećeš reći Tei.

- Šta je bilo?

- Prvo mi obećaj.

- Ne mogu tako. Prvo mi moraš reć.

31. stranica

- Mislim, obećaj da nećeš reći da sam ti ja rekla.
- Dobro, dobro - nasmejao sam se.
- Znači, obećaješ?
- Da, da... Reci - sad me baš zanimalo što će mi reći.
- Alene, ja se baš ne volim miješati u vaš život i...
- Znam ja to...
- ... ipak, mislim da bi ovo trebao znati. lako sam se dogovorila s njom da ti neću reći.
- Daj, reci... - gledao sam je ozbiljna lica.
- Jutros je zvala tvoja majka...
- Da. I?
- Pričala je s Teom nešto o tvom ocu - zastala je i pogledala me.
- O mom tati? - začuđeno sam je pogledao.
- Da.
- Hm... Šta to?
- Ne znam - slegnula je ramenima.
- Ma kako ne znaš?
- Nisam ja razgovarala s njom, Tea je.
- Nije mi ništa rekla... - pogledao sam je i ja slegnuvši ramenima.
- Znam - nekako me zabrinuto pogledala.
- A zašto mi to govoriš? Pa šta ako je zvala?
- Ona nikad ne zove da bi nešto govorila o tvom ocu... Ni kad dođe tu, nikad ga ne spominjete. Šta ti to nije čudno? Kod vas sam, evo oko godinu dana, još nijednom nitko od vas ga nije spomenuo.

- Istina... Ali možda je dobio napadaj nostalgije pa nas želi vidjeti... Možda je mama konačno uspjela nagovoriti ga - lagano sam se nasmijao kako me Tea ne bi čula.

- ... Da, ali Tea je plakala dok su razgovarale.

- Plakala? Zašto je plakala? - opet sam je ozbiljno pogledao.

- Ne znam, nije mi htjela reć. Samo je rekla da ti ništa ne govorim. I poslije je bila jako dugo zamišljena.

- Bo... Stvarno ne znam. Valjda će mi reć ako je nešto važno - još jednom sam slegnuo ramenima. - A možda je i ovo šta sam rekao, možda mu je "puknulo" i sad se želi pomiriti. A znaš kakav je on bio prema njoj, ne vjerujem da bi ga sad ona htjela vidjeti...

- Vidjet ćemo... Samo, ako je budeš pitao o ovome, molim te, nemoj reć da sam ti ja rekla - ozbiljno me pogledala.

- Neću, ne brini...

- *Thanx.*

- I hvala šta si mi ipak rekla - nasmijao sam se.

- *No problem* - i ona se nasmijala.

Po povratku u dnevni boravak Tea nam je nasmiješenog lica rekla kako zna da smo se dogovarali o večeri na koju je vodimo sutra navečer za njen rođendan. Ja sam se samo nasmijao. Sjeo sam na kauč do nje, ona se prislonila uz mene, a ja sam joj uzeo ruku i poljubio je u zatvoreni dlan. Lagano se nasmiješila. Odlučio sam joj dati vremena da mi sama kaže što je to mama danas htjela ...

Drugo poglavlje

Od malena nas roditelji uče kako je novac bezvezna i nevažna stvar, koja nam u životu nije nikakva garancija za sreću. No, kako odrastamo i sve više se koristimo novcem i upoznajemo ugodnosti koje on donosi, polako shvaćamo da, ma koliko to možda zvučalo glupo i isprazno, novac je prednost za ostvarivanje sreće u životu. Normalno, to ovisi o tome kako poimate sreću i što vas čini sretnima, ali je jako teško osporiti činjenicu da je imati novac velika prednost za ostvarivanje sreće u životu.

Naravno, svima nam je poznato da "odijelo ne čini čovjeka" što u biti govori da novcem možete kupiti materijalne stvari koje vas mogu učiniti uspješnijim i potpuno se slažem s tim, ali moramo znati da novac ne može kupiti osjećaje, osjećaje ljubavi, sreće, prijateljstva... Zato sam nastojao biti dobar čovjek. Pametan sam, znam dobro razmišljati i prepoznati prilike na poslu i uopće u životu. Osjećam veliku ljubav prema svojoj obitelji i svojim prijateljima. Prema njima sam iskren, čuvam njihovo povjerenje i uz njih sam kad me trebaju. Bio sam dobar u svom radu, nastojao biti pravedan prema ostalim zaposlenicima i u mom odjelu o meni su svi govorili kao o "najboljem šefu". Volim pomagati i biti dobar prema nekome, makar i tek riječju jer ponekad je riječ najvrednije što nekom možeš dati. Tada se osjećam doista velikim, dobrim čovjekom. Bio sam adovoljan svojim životom i smatrao ga jako dobrim, pogotovo zato jer sam sâm, bez ičije pomoći, veza i poznanstava, uspio izgraditi sve to što

smatram dobrim u svojem životu. Mislio sam da sam uspio biti "dobar čovjek u dobrom odijelu". Mojim Tei i Denisu ništa nije nedostajalo, imali su novac i mene kao dobrog muža i dobrog oca. Jako ih volim. Jako sam volio svoj život... O, kako sam volio svoj život...

Nikad nisam upadao u neke nevolje i rijetko kad sam, barem namjerno, povrijedio nekog. Ako bih to već i učinio, davao bih sve od sebe da se nekako iskupim i ispravim pogrešku koju bih prema bilo kome učinio. Nisam se volio svadati i gotovo da nikad u životu nisam ima neku užasno veliku svadbu. Da, naravno, sve do one sa svojim ocem...

Ujutro za doručkom Tea je izgledala nekako nervozno.

- Ljubavi, nisi se naspavala? - upitao sam, dodirnuvši joj ruku na stolu.
- Jesam... Zašto pitaš?
- Tako, nekako si mi daleka... Kao da si pospana ili zamišljena.
- Ma ne... Malo me boli glava jutros - pomalo tužno me pogledala.
- Eee... Danas je tvoj dan i danas ne želimo glavobolju! - nasmijao sam se pogledavši je.
- He-he-he... Ako ti tako kažeš - na ozbiljnom licu prikazao se malen osmijeh.
- A ovdje imam nešto za tebe... - izvadio sam malenu kutijicu iz džepa i stavio je na stol.
- Oh... Ma nisi trebao, ljubavi - otvarala je kutijicu smiješeći se.
- Sretan rođendan, najdraže moje - poljubio sam je.
- O... Ljubavi, ovo je predivno... - izvadila je srebrnu ogrlicu iz kutije.

- Ni upola divno kao što si ti i moj život kraj tebe - ponovno smo se poljubili.
- Hvala, ljubavi moja... Alene, puno te volim. Ti si moj život...
- I ja tebe, Teice moja... Ti i Denis ste mi sve što imam u životu - ponovno smo se poljubili. Tada su u kuhinju ušli Andrea i Denis. Oboje su zagrlili Teu i čestitali joj. Dogovorili smo se kako ću otići u tvrtku po neke papire i kako se vraćam za najviše četiri sata, do ručka. Tada će se, kako smo se dogovorili, Tea i Andrea spremati dok Denis i ja pravimo tog snješka, pa ćemo svi zajedno izaći negdje van...

Nedugo poslije bio sam u autu na putu prema tvrtki. Danas je promet, čini mi se, još rjeđi jer je noćas padala kiša koja je rastopila snijeg po cesti i na jutarnjoj hladnoći ga zaledila. Vozio sam bez ikakvog kočnja, uz minimalni gas i u maloj brzini koja je sama kočila motor. Uto je zazvonio mobitel.

- Molim? - upalio sam *hands free* i odgovorio.

- Alene... - odgovorila je moja mama. Imala je dosta tužan glas.

- Da, mama?

- Što radiš? Imaš li vremena? - jednako tužno me upitala.

- Idem na posao. Zašto?

- Da dođeš posjetiti svog oca... - gotovo je zaplakala.

- Molim? - začudio sam se tome što je rekla. Otkad sam se oženio Teom, tata i ja baš i nemamo dobar odnos, u biti nismo u kontaktu. S mamom se čujem telefonski i viđamo se kad dođe do mene doma ili negdje u gradu, ali u kući mojih roditelja nisam bio već više od šest godina. Moji roditelji, a pogotovo tata, nisu htjeli prihvatiti Teu zbog njenih problema u prošlosti, kao i

donekle zbog društvenog statusa njene obitelji, pa smo se zbog toga često i svađali. Tea je bila iskrena prema meni i odmah sve ispričala. Meni sve to nije ni najmanje smetalo, već sam smatrao da ju je njena patnja produhovila i da je sad zbog toga bolja i punija osoba koja zna više cijiniti ljubav. Obećao sam si da ću je uvijek voljeti i da je nikad nitko više neće povrijediti. Moji roditelji su je smatrali "oštećenom" osobom i time su je jako vrijeđali. Nisam to htio dopuštati... Na kraju mi je tata rekao da, ako se oženim Teom, mogu zaboraviti da sam ikad imao oca, pa smo prekinuli sve veze. Mama se ubrzo promijenila i prihvatila Teu.

- Molim te, sine, nemoj mi to odbiti...

- Mama, što se događa? - potpuno sam se uozbiljio.

- Sine, molim te, dođi do nas - tužno je odgovorila.

- Zašto, što je bilo?

- Alene, molim te, samo dođi...

- Dobro, evo idem... - prekinuo sam vezu. Zaustavio sam auto u ulegnuću najbliže autobusne stanice i uzeo mobitel u ruku. Par puta pritisnuo sam tipke i stavio mobitel na uho.

- Dobro jutro, "Euroerceg osiguranje", odjel za odnose s javnošću, ured direktora. Izvolite? - javila se Helena.

- Dobro jutro, Helena - odgovorio sam.

- Dobro jutro, gospodine Lacković - odvrtila je.

- Helena, mislim da ću jutros zakasniti, pa vas molim da odgodite sastanak s gospodinom Mancinijem i potvrdite dogovor ako nazovu iz autokuće "Drive Volkswagen".

- U redu...

- Hvala, Helena, vidimo se kasnije... - prekinuo sam vezu i vratio mobitel u držač na ploči kraj *CD playera*. Dao sam lijevi žmigavac i okrenuo auto na drugu prometnu traku. Krenuo sam prema kući svojih roditelja, onaj poziv me uznemirio i nipošto mi nije slutio na dobro. Želio sam stići što prije pa sam vozio brže, par puta jače dodao gas, pri čemu mi je auto proklizavao i par puta prešao na prometnu traku za automobile iz drugog smjera. Sreća moja da nije bilo skoro nikakvog prometa, da netko nije naišao u tom trenutku i "pokupio" me...

Nakon završenog studija menadžmenta i diplome u ruci počeo sam razmišljati kako se trebam zaposliti i imati ozbiljniju vezu s nekom djevojkom, pa s vremenom se i oženiti i osnovati svoju obitelj. Tada su počela razilaženja mišljenja između mog oca i mene te naše prve svađe. Naime, moji roditelji jesu, prije svega, dobri roditelji koji bi za svog jedinog sina dali mnogo, ali od njega doista mnogo i očekuju. Oni su i dobri ljudi, dosta humani i dobronamjerni prema svakome. No tada sam polako počeo shvaćati da je ta njihova dobrota, i kao roditelja i kao ljudi, zasnovana u okvirima onog što je po njima dobro i u redu. Eh, sad... dosta je lako biti dobar roditelj i ugledan, human i dobronamjerman čovjek dok sve ide po tvome i sve je onako kako bi po tebi trebalo biti... Njihova davanja prema meni jesu bila velika, ali su im očekivanja bila mnogo veća. I ona su me lagano gušila, nisam mogao biti slobodan čovjek i živjeti u skladu sa svojim uvjerenjima i željama. Otac i ja ozbiljno smo se posvađali kada sam odbio raditi u njegovoj tvrtki i zaposlio se kao pomoćni tajnik odjela za ured s

javnošću u tvrtki gdje radim. Neko vrijeme imali smo zategnute odnose i stalne prepirke jedno s drugim, na kraju često se izbjegavajući. Tada sam se upoznao s Teom i ubrzo smo počeli održavati vezu. Ponovno su počele svađe između mojih roditelja i mene. Kako je Teina i moja veza postajala ozbiljnija, naše svađe bivale su sve intenzivnije i snažnije. Moja majka je bila ponešto blaža od tvrdoglavog oca i čak joj moje zaposlenje u drugoj tvrtki i veza s Teom nije toliko smetala, ali je stala na očevu stranu. Na kraju sam se odselio od kuće i ubrzo oženio s Teom. Prekinuo sam sve kontakte sa svojim roditeljima i bilo je tako više od godinu dana, sve do par mjeseci nakon što je Tea rodila Denisa. Mi smo tada još živjeli u iznajmljenom stanu, u dosta skromnijim uvjetima. Jednog dana mama se pojavila na vratima i htjela vidjeti svog unuka. Molila je da joj oprostimo i pitala da nam financijski pomogne. Tea i ja bili smo jako sretni da naš sin sada ima baku, ali njenu financijsku pomoć nismo htjeli. S ocem i dalje nisam imao nikakvih kontakata...

    Za nekih otprilike pola sata stigao sam ispred kuće svojih roditelja. Parkirao sam i izašao iz auta, te odmah otišao do vrata kuće. Pozvonio sam.

- Uđi, Alene... - otvorila je moja mama. Lice joj je bilo užasno potreseno i tužno.

- Mama, a što je bilo? - ušao sam unutra. Kako mi je čudno bilo opet biti u toj kući. Mama mi je prišla, zagrlila me, prislonila svoju glavu uz moje rame i zaplakala.

- Sine, molim te, nemoj odbiti svog oca... - podigla je glavu i pogledala me suznih očiju.

- Mama, što je bilo? O čemu pričaš? - upitao sam zbunjeno gledajući je.
- Alene, tvoj otac je teško bolestan... - krenula je prema njihovoj spavaćoj sobi.
- Dođi...
- Od čega, što mu je? - krenuo sam za njom.
- Otac te sad treba, više nego ikad u životu... - stala je kad smo došli do vrata i otvorila ih očekujući da uđem.
- A kad sam ga ja trebao? To si zaboravila mama... - pogledao sam je ne ulazeći u sobu.
- Alene, molim te, otac ti umire... - ponovno je zaplakala.
- Umire? - odgovorio sam šokiran.
- Alene, molim te, sad zaboravi sve vaše nesuglasice u prošlosti i uđi unutra, budi mu sin... - govorila je plačući.
- Mama, on nije nikad vidio mog sina i moje dijete danas pita zašto ga njegov djed ne voli... - i ja sam zaplakao.
- Alene, molim te, uđi... Nemoj dopustiti da cijeli život žališ što nisi ušao. Nemoj ga odbaciti, nemoj učiniti istu pogrešku kao i on s tobom... - govorila je gledajući me u oči, snažno plačući i držeći me za ruku.
- Dobro, mama, ući ću... - odgovorio sam plačući. Otvorila je vrata i ušao sam u polumračnu sobu. Pustila je moju ruku i lagano mi mahnula, gotovo kao u djetinjstvu kad sam odlazio u školu. Zatvarajući vrata sobe na njenom uplakanom licu vidio sam sasvim maleni, neprimjetan osmijeh. O, Bože...

Ušao sam u polumračnu spavaću sobu svojih roditelja. Bilo je užasno zagušljivo i tiho. Tata je ležao na krevetu, u kutu sobe kraj prozora preko kojeg su bili navučeni zastori.

- Bok, tata... - prišao sam krevetu i čučnuo kraj njegove glave.
- Alene... - tiho je odgovorio. U glasu mu se osjetila iznemoglost.
- Kako si? - dodirnuo sam mu ruku.
- 'Ko ti je rekao da sam bolestan? Zato si došao? - hladno me pogledao.
- Mama mi je rekla da si bolestan. Došao sam jer... Jer sam te htio vidjeti.
- Došao si vidjet oca kako umire? Ah? - u glasu mu se istodobno osjećala i ogromna hladnoća. Bijes.
- Ne, nisam došao radi toga. Došao sam vidjet kako si, kao sin oca.
- Ja nemam sina! Ne otkad si otišao s tom kujom!
- Ta "kuja" je majka mog sina, tvog unuka. Kojeg, usput, nikad nisi ni vidio - odmakao sam svoju ruku s njegove. - Uostalom, došao sam jer me mama to telefonom tražila. Mislio sam da i ti to želiš...
- Da, htio sam ti dati priliku dok ima još vremena.
- Priliku? Za što? - čudno sam ga pogledao.
- Da, da mi se ispričaš i zamoliš da ti oprostim.
- Molim? - ustao sam.
- Šta misliš da ću ti sad oprostiti samo zato što sam bolestan? - pri kraju rečenice ironično se nasmijao.
- Oprosti, tata, ti meni nemaš što oprostiti... Onaj koji treba nekom oprostiti jesam ja...

- Misliš da ću ti se ispričati samo zato što ću umrijeti? Nikad, bestidniče, nikad!
- Vidim da si još uvijek isti... Čak te ni bolest nije... - zastao sam i pogledao ga.
- Kako se držiš?
- Nisam mrtav, vidiš... - govorio je tako polagano i tiho, a bio je tako zadihan kao čovjek kad trči... - Alene, kakav ti je sin?
- Denis je predivno dijete... Stalno se smije, jako je radoznao, jako je pametan... Poslušan je, ne radi neke probleme... Nije previše zahtjevan, možeš ga razveseliti i najmanjom sitnicom... - krenule su mi suze na oči. - Prije je uvijek pitao gdje mu je djed i mamu je uvijek ispitivao zašto ga ti ne voliš... Sad se valjda navikao.
- Rekli ste mu da ga ne volim? - razočarano me pogledao.
- Ne baš tim riječima... Morali smo mu objasniti zašto te nikad nije vidio...
- Rekli ste mu da ga ne volim! 'Ko mu je to rekao? Ona gadura?
- Nije mu to ona rekla. Ja sam mu to objašnjavao, moj si otac...- nakratko sam ušutio. - A kako bi ti to nazvao? Kako bi mu objasnio zašto nikad nije vidio svog djeda?
- A je mu ona objasnila zašto nije vidio njenog oca?! - iznemoglo je povikao, a zatim se na kraju ironično nasmijao.
- Kako to misliš? Pa on je umro...
- Da! A je li mu objasnila kako ga je ostavila da umre sam?! I onda je to učinila s tobom, razdvojila te od tvog oca! Jeste mu to objasnili?! - derao se

gledajući me kao da ima pravo i to mi dokazuje. Zaprepašteno sam ga gledao.

- ... Htio sam te pitati želiš li vidjeti svoje unuče... - ponovno su mi krenule suze niz lice. - Tea nije ubila svog oca, ona je pomagala svom ocu unatoč svem bolu koji joj je nanosio. To što ti zoveš napuštanjem bio je jedini spas za njenu sestru... Tea nas nije razdvojila tata, jedini krivac si ti. Tvoja posesivna želja da kontroliraš i komandiraš svima oko sebe, tvoja očekivanja koja su po tebi primjerena za nas druge i tvoja čvrsta vjerovanja da su tvoji pogledi na svijet najispravniji i najpametniji... I ja sam kriv, ruku na srce, zato što te volim i što me boljelo što je sve ispalo onako...

- Misliš da ja ne volim tebe, sine? Misliš da mene ne boli?

- Ne, tata, ne možeš voljeti mene ako ne voliš moje dijete i majku mog djeteta...

- Tvoje dijete da, ali tu gaduru nikad! Ona je kriva za sve!

- Onda ga nemoj voljeti jer on sigurno neće voljeti čovjeka koji ne voli njegovu majku... - obrisao sam suze s lica i krenuo prema vratima.

- U redu! Ako se ne želiš pomiriti sa mnom, odlazi iz moje kuće! Ne želim te gledati! - glasno je vikao. Izašao sam iz sobe, ne rekavši ni riječ. Krenuo sam vani prema svome autu ne pozdravivši ni mamu. Sjeo sam u auto i krenuo na rikverc kad je dotrčala mama iz kuće.

- Alene... - dotrčala je kraj prozora.

- Mama, žao mi je da je bolestan i da će umrijeti, ali me nisi trebala zvati - zaustavio sam auto i otvorio prozor.

- Dragi Bože... - zaplakala je.

- Žao mi je, mama... Nemoj plakati, molim te - izašao sam iz auta i zagrlio je.

- Zašto mi se ovo događa?

- Mama...

- Cijeli život se borim i mučim da bi izgradila sretnu i složnu obitelj. Dala sam vam sve, samu sebe... I onda se posvađate i ostavite me podijeljenu na dva čovjeka koja najviše volim. Kao da ste mi prepolovili srce... I onda taj njegov rak. A sad se još i vas dvojica zadnjih pet-šest mjeseci njegova života ne možete pomirit... Zar vi to činite namjerno da me povrijedite? - govorila je tiho i plačući, glave naslonjene na moje rame.

- Mama, vjeruj mi da te nikad nisam namjeravao povrijedit...Stvari su se jednostavno tako dogodile, a vjeruj da i mene boli što su nam odnosi takvi i što nikad nije vidio mog sina...

- Alene, zašto se onda ne potruđiš? - podigla je glavu s mog ramena i obrisala suze.

- Jedini način bio bi da mu sve oprostim i zaboravim, a to ne mogu... Čak mu ja i mogu oprostiti... Ali to od Tee ne mogu tražiti nakon svega što je od njega pretrpjela... previše je toga, previše me povrijedio da samo tako zaboravim.

- Zaboravi na ponos, sine, molim te - pogledala me u oči.

- Mama, nije ponos ono što mi ne da da sve zaboravim, već osjećaj da me povrijedio i odbacio onaj od koga sam to najmanje očekivao i od koga to najviše i boli. I što je najgore, mama, nije da je on to učinio jednom, već on to čini iz dana u dan... Ne mogu ti opisati kako me boli i kako se osjećam kad

sinu objašnjavam zašto ga njegov djed ne voli i ne želi čuti za njega... - govorio sam, a niz lice su mi klizile hladne suze.

Vozeći nazad prema kući nazvao sam Helenu u ured i rekao da danas neću doći na posao i neka sve sastanke za taj dan odgodi za sutra, odnosno za ponedjeljak. Helena mi je rekla da su zvali iz autokuće "Drive Volkswagen" i potvrdili da će novi VW Beattle, rođendanski poklon za Teu, biti isporučen danas u 10 h ispred kuće. Oko 10.15 h nazvao sam Teu i pitao je da li joj se sviđa rođendanski poklon. Sva sretna veselo je odgovorila: "Da. " Kako smo već neko vrijeme govorili da je vrijeme da joj kupimo novi auto, pomislio sam kako je ovo prigodna prilika za to. U kratko vrijeme kupili smo novu kuću, stan u Zagrebu, no iako je namješten, u njemu ne živi nitko, već u njemu na nekoliko dana boravi moj najbolji prijatelj Dalibor, kada jedanput mjesečno poslovno odlazi u Zagreb, dva auta, devet godina staru Opel Astru koju vozi Tea i novog Volva karavana kojeg smo kupili kao naš obiteljski auto... Napredovao sam u poslu i konačno smo počeli živjeti ugodno i zadovoljni sobom i svojim uspjehom. Uпитao sam je da li je sretna, odgovorila je da je, da požurim kući i da ću je učiniti najsretnijom ženom na svijetu.

Ubrzao sam prema kući. Ponovno je počela sve jača kiša. Od naglijeg gasa auto je sve više proklizavao po zaleđenoj cesti i zanosio zadnji kraj, prelazeći iz trake u traku. Slušao sam glasnu muziku, mislim Celine Dion. Glavom su mi prolazile slike uspomena stare kuće, slike iz djetinjstva i mladosti, zatim moji roditelji i tata kako leži na onom krevetu. Prisjećao sam se kako je naša svađa počela i kako me je istjerao iz sobe. U glavi su mi

odzvanjale njegove riječi kad me tjerao da odem iz sobe i majčine riječi kako će umrijeti, kako ima raka i da ne učinim istu grešku koju je on učinio kad je rekao da više nema sina.

Plakao sam jako poput djeteta i glasno uzdisao. Nепrestano sam u glavi vidio očevu blijedo lice i ponavljao u sebi kako ja nisam loša osoba i razmišljao što treba ili je trebalo da učinim. Bilo kako bilo i bilo što da mi je učinio, on mi je ipak otac... Ipak je bio uz mene cijeli moj život i uvijek mi davao najbolje što je od sebe mogao. Trebam si priznati, on mi je dao mnogo i učinio mnogo za mene i samo jedna njegova pogreška ipak ne bi smjela biti jača od svega toga. Kakav sam ja čovjek ako to ne mogu prihvatiti? Ipak je svakom čovjeku njegova obitelj sve što ima u životu, ljudi koje voli najvrjednije su mu i upravo je ljubav najvrjednije što im može dati. A ne možeš prestati voljeti nekog samo zato što on griješi ili ti ponekad nanosi bol, upravo je najveća ljubav koja je jača od toga...

U jednom trenutku zadnji kraj auta se zanio prema drugoj prometnoj traci. Vidjevši veliki šleper kako mi prilazi iz drugog smjera naglo sam stao na kočnicu. Auto je proklizavao direktno prema kamionu. Zadnje što sam prije snažnog udara čuo i vidio jesu snažna kamionska sirena i upozoravajuće blinkanje njegovih svjetala kao upozorenje autu koji je nekontrolirano jurio prema njemu. Moj automobil i kamion su se sudarili.

Treće poglavlje

Znate ono kako govore da vam u trenutku kad ugledate smrt pred očima ukratko proleti cijeli život? E, pa meni nije. Približavajući se šleperu, zažmirio sam i vidio nasmijano lice mog Denisa, kako me obučen u plavi skafander i s plastičnom lopaticom čeka ispred vratiju kuće, kraj snijegom prekrivenog dvorišta. Pomislio sam kako mu ni danas neću ispuniti obećanje, nakon više od tjedan dana izvlačenja zbog poslovnih obveza i gledanja u njegove tužne, nevine okice, svaki puta kada bih ga razočarao ne došavši kući na vrijeme i ne rekavši mu "Idemo praviti snjegovića!". "Žao mi je, sine...", niz lice mi je klizila krupna, topla suza. U trenutku sudara mog automobila i kamiona, kroz grub zvuk gužvanja lima i lomljenja stakala, čuo sam jauk svog malenog sinčića; tiho, tužno me zovnuo "tatice"...

Što nam je život? Što nego niz trenutaka koji u našim uspomenama i sjećanjima ostaju kao naša vječnost? Na žalost, živimo u vrlo tužnom svijetu gdje je sve što imamo samo trenutak, a vrijeme nam je tek nova obveza ili, ako smo "sretni", novac. A imamo li trenutaka za sebe? Imamo li vremena za one oko nas, one nam drage, one koje volimo, cijenimo i poštujemo? Na žalost nemamo. Život je kratak, vremena je malo, obveza puno... I tako, cijeli naš život svede se samo na trenutak kada razmišljamo što nismo učinili, a mogli smo. A trebali smo. A voljeli bi da jesmo...

Postigli smo jako mnogo, ili jako malo, svejedno. Ljudi smo, pohlepna smo bića, želimo još. I to je u redu, donekle. Jer u životu možemo

postići mnogo i imati puno, a možemo postići ništa i imati malo. I to je u redu, donekle. Jer puno bogatiji čovjek može biti onaj koji nema ništa, dok puno siromašniji može biti onaj koji ima mnogo. No, bilo naše bogatstvo ili siromaštvo u onom materijalnom ili duhovnom, svima nam je zajedničko da želimo više. Istini za volju, neki više, neki manje, ali svi želimo više. Opet, i to je sasvim u redu jer upravo je naša želja za više onog što imamo i više onog što želimo, ono oko čega se život okreće. Trebamo se samo upitati što je to više od onog što imamo i što je to više što želimo. Je li to, možda, taj još jedan trenutak kojeg ćemo zaželiti pred svojom smrću?

Još samo jedan trenutak, jedan trenutak za zagrliti nekog, jedan trenutak za reći nekome "volim te", za reći "hvala ti", jedan trenutak za nasmiješiti mu se... I, eto, što nam je život. Sve naše vrijeme, a sada bi ga dali za samo još jedan trenutak...

U mojoj kući, Tea se u sobi oblačila i šminkala za izlazak za koji smo se dogovorili kad se vratim kući. Denis je igrao PlayStation u svojoj sobi, dok je u dnevnom boravku Andrea gledala film na televiziji. Nakon više od dva sata otkako smo Tea i ja razgovarali, začulo se zvono na vratima.

- Dobar dan - otvorila je Andrea.

- Dobar dan. Gospođa Tea Lacković? - ozbiljnog lica, upitala je mlađa policajka. Njen, nešto stariji, kolega stajao je vani kraj parkirano policijskog Forda.

- Ne, to mi je sestra. Sad ću je zvati - ostavivši vrata otvorena, otišla je u kuhinju po Teu.

- Dobar dan - došla je Tea.
- Dobar dan. Vi ste gospođa Tea Lacković?
- Da. Nešto se dogodilo? - Tea će pomalo nervozno.
- Gospodin Alen Lacković je vaš suprug?
- Da. Što se dogodilo? - Teino lice se naglo zacrvnjelo.
- Na žalost, danas u 10.56 sati na staroj cesti Kastav-Rijeka dogodila se prometna nesreća u kojoj je sudjelovao osobni automobil vašeg supruga i teretno vozilo iz drugog smjera - policajka je odgovarala ozbiljnog i smirenog lica.
- Alen... - Tea je zaplakala, a do nje je iz kuće dotrčala Andrea zbunjeno pitajući: "Što je bilo?"
- Vaš suprug je u Riječkoj bolnici. Teško je stradao i bez svijesti je - lice policajke kao da se malko rastužilo.
- O, Bože... - zagrlivši Andreu, Tein plač se pojačao.
- Je li u životnoj opasnosti? - grleći Teu, upitala je Andrea.
- Doista ne znamo... Žao nam je - policajka je tužno pogledala u pod, zatim se lagano udaljavala prema policijskom autu.

Tea je sve jače i glasnije plakala, ruke su joj drhtale, a noge klecale. Nekoliko susjeda, vidjevši policijski auto i čuvši Tein plač, izašlo je ispred svojih kuća i gledalo u Teu i Andreu. Ušle su u kuću i Andrea je zatvorila vrata. Tea je kleknula na hladne pločice poda u hodniku i glasno plakala jecajući i zazivajući moje ime. Andrea je sjela kraj nje i snažno je zagrlila. Iz dnevnog boravka, čuvši Tein plač, u plavoj trenirkici, dotrčao je

Denis. Ne pitavši ništa, počeo je plakati i sjeo je kraj majke. Tea mu se okrenula i snažno ga zagrlila...

Za otprilike sat vremena Tea i Andrea izašle su iz taksija pred Riječkom bolnicom. Brzim hodom, ušle su u veliku zgradu i otišle na recepciju odjela za hitne slučajeve. Susjeda, gospođa Tucaković, ostala je čuvati Denisa u našoj kući.

- Dobar dan. Izvolite? - kad su se približile recepciji, upitala ih je starija žena što je stajala iza pulta, obučena u bijelu bolničku kutu.

- 'Dan. Danas ste primili Alena Lackovića, trebala bih broj sobe ili gdje je... - upitala je Andrea, dok je Tea stajala pokraj nje i nervozno pogledavala uokolo.

- Alen Lacković, samo malo... - pogledala je u kompjutor ispred sebe. - Gospodin Alen Lacković je upravo izašao iz operacijske dvorane.

- Operirali su ga? Što? - Tea se približila.

- Žao mi je, o tome ćete morati pitati doktora.

- Možemo li ga vidjeti? - Andrea će.

- Koga? Gospodina ili doktora?

- Alena! U kojoj je sobi? - Tea je počela nervozno vikati.

- Nisam sigurna, morate na drugi kat pa će vam doktor objasniti sve. Gospodin je u šok-sobi, spava.

- Hvala - viknule su dok su potrčale prema stubištu. Popevši se na kat, krenule su na desnu stranu gdje su u hodniku vidjele par medicinskih sestara.

- Dobar dan. Ja bih trebala muža, Alena Lackovića. Na recepciji su rekli da je upravo došao s operacije... - upitala je Tea prvu medicinsku sestru koju su srele putem kroz hodnik.

- Primili ste ga danas popodne, imao je prometnu nesreću. Još ne znamo ni koliko je ozlijeđen... - ubacila se Andrea.

- A vi ste gospodinu? - upitala je medicinska sestra gledajući ih.

- Ja sam mu supruga, a ona je moja sestra... Molim vas - odgovorila je Tea, pokazujući rukom na Andreu.

- U redu, samo malo. Idem po doktora.

Gledale su medicinsku sestru kako se udaljava od njih i pri kraju hodnika ulazi kroz jedna od mnogobrojnih vrata. Tea i Andrea ostale su same na hodniku, zidova bijele boje s tapetama visine negdje oko čovjekovih prsa i užasnim mirisom lijekova kakvim je bolnica zaudarala. Hodnikom je vladala tišina, ometana tek pokojim šaptom zabrinutih, tužnih ljudi koji su nervozno prolazili i zveckanjem o pod drvenih, bijelih klompi što su ih nosile mnogobrojne medicinske sestre i doktori. Nakon nekoliko trenutaka iz one sobe je prišao jedan stariji muškarac obučen u bijelu, doktorsku kutu.

- Gospođa Lacković? - prišavši im, upitao ih je.

- Ja sam... - odgovorila je Tea, odmičući se od zida na koji su Andrea i ona bile naslonjene.

- Ja sam doktor Aleksandar Turpinov, doktor gospodina Lackovića - pružio je ruku Tei.

- Tea Lacković - uzvratila je. - Kako je moj suprug?

- Gospodina Lackovića smo malo prije dovezli s operacije. U šok-sobi je. Prije narkoze je bio pri svijesti, sad spava. Ima dosta teške povrede, ali je izvan životne opasnosti... - govorio je gledajući papir što ga je držao u ruci.

- Kakve povrede? - prekinula ga je.

- Dva slomljena rebra, slomljena nadlaktica, nagnječena šaka i prsni koš te jako utučeno lijevo plućno krilo, ali najviše nas brine povreda kralježnice...

- Kralježnice? - ponovno ga je prekinula.

- Da, upravo je zbog te povrede operacija bila potrebna. Radi se o nagnječanju kralježne živčane moždine i njenom napuknuću između petog i šestog kralješka. Operacija na žalost nije prošla kako smo se nadali i bojim se da tu više nema neke znatnije pomoći...

- Kako to mislite "nema pomoći"? - kroz glasne riječi osjetilo se nervozno podrhtavanje glasa.

- To znači da će vaš suprug najvjerojatnije ostati paraliziran od struka na dolje... - zastao je i pogledao je.

- O, Bože... - ponovno je zaplakala. Andrea ju je zagrlila.

- Nakon što se oporavi, iz bolnice ga šaljemo u toplice, ali to je više oblik rehabilitacije koja će mu pomoći prilagoditi se na novo tjelesno stanje... Gospodo, znam da vam je ovo jako teško i potpuno razumijem vašu reakciju, ali vaš suprug će se ubrzo probuditi i zadnje što najprije treba vidjeti i čuti jest njegova žena u suzama zbog toga što mu se dogodilo. U ovakvim trenucima je najvažniji život, a vaš muž je živ. Budite sretni zbog toga... - dok je govorio, njegovo lice je izgledalo puno razumijevanja i doista tužno.

- Znam, doktore... Hvala... - brisala je suze s lica, ali nove su odmah silazile niz njeno problijedjelo lice. - Mogu li vidjeti supruga?

- Naravno, sestra će vas odmah odvesti do šok-sobe. Unutra možete samo vi, a kad se probudi prebacit ćemo ga u sobu na odjelu. Dotada molim da se posjete ograniče. - Hvala, doktore... - na licu joj se, uz suze, pojavio gotovo neprimjetan osmijeh. Onako, kao u znak zahvalnosti i da razumije što joj želi reći.

- Ne trebate se zahvaljivati, to mi je posao. Idem sad po sestru. I držite se...

- i on je uzvatio isti, gotovo neprimjetan, osmijeh. Zatim se okrenuo i otišao u istu sobu u koju je malo prije ušla medicinska sestra s kojom su prije razgovarali. Ubrzo je iz iste izašla druga medicinska sestra i, nakon što je pogledala hodnikom na obje strane, prišla im.

- Dobar dan. Vi ste gospođa Tea Lacković? - pogledala ih je i nakon što je, valjda po uplakanom licu, zaključila da je Tea žena unesrećenog, upitala ju.

- Da, ja sam - Tea se ponovno odmakla od zida na koji je, stojeći uz Andreu, bila naslonjena.

- Ja sam sestra Ingrid. Dođite za mnom, odvest ću vas do vašeg supruga - rekla je okrećući se. Krenule su dosta užurbanim korakom niz hodnik. Medicinska sestra je bila ispred, a odmah iza nje Tea, uplakanog lica sasvim bijele boje kao "bez kapi krvi" i uz nju Andrea, držeći je za ruku. Došle su do trećih vrata do kraja hodnika, s desne strane.

- Izvolite. Molim vas bez buke i nemojte sjediti na krevetu. - otvorila je vrata i pružila ruku pokazujući Tei da uđe. Ona je ostala stajati vani na hodniku pomaknuvši se da bi Tea ušla u sobu. I Andrea je ostala vani na

hodniku. Tea je ušla u sobu i stojeći odmah uz vrata nepomično gledala kako ležim na krevetu pokriven bijelom dekom. Laganim korakom mi se približila, istovremeno plačući i gledajući me dubokim, nepomičnim pogledom. Uzela je moju ruku i podragala dlan. Čučnula je kraj mene i približivši moj dlan svojem licu, kroz snažan plač zajecala.

- Ljubavi, što si mi to napravio... Zašto se nisi vratio kući? ... Ja sam te čekala... Vidjevši sve i odmotavši "film" u glavi svega što se od jutros do tog trenutka događalo, Tea se slomila i snažno zaplakala.

Izašla je van na hodnik i snažno grčila Andreu jecajući.

- Sekice...- Nemoj plakati, Tea, molim te... - Andrea ju je pogledala u suzne oči i obrisala mnogobrojne suze.

- Zašto, Andrea, zašto mi se ovo događa? - nastavila je snažno plakati, ponovno grlivši Andreu. Sirota Andrea, stajala je tužnog lica, grlivši sestru i suosjećajući s njenom boli, čak i više zato što njena sestra pati negoli zato što se to dogodilo meni, pokušavajući je zagrljajem i riječju barem malo utješiti... U tom trenutku, osjećaj da njena sestra toliko pati, a ona je tu sasvim nemoćna i ne može joj pomoći, toliko je bolan da je to vjerojatno onaj osjećaj u vašem životu kada se osjećate najbesspomoćnije i najbezzvrjednije kao jedno živuće ljudsko biće.

Nešto kasnije, dok je Tea sjedila na hodniku i dalekim pogledom gledala u mračnu noć kroz prozor, otvorio sam oči i mutnim pogledom pogledao oko sebe. Ležao sam na bijelom bolničkom krevetu, s prozirnom maskicom na nosu i s infuzijom prikopčanom na ubodenoj iglici u mojoj ruci. Svaki mišić tijela toliko me bolio da ga nisam mogao ni pomaknuti. Nisam

imao snage ni oči držati otvorene. Oči su mi se sklopile i ponovno sam utonuo u san... Sanjao sam Teu. Kada me ugledala kao da se lagano nasmiješila, prislonila je svoju glavu uz moju, tiho me zovnula "Ljubavi..." i poljubila me.

Tea je kasnije mobitelom javila mojoj majci i ona je ubrzo došla u bolnicu. Andreu je Tea poslala kući, kako bi susjeda koja je ostala čuvati Denisa, gospođa Tucaković, mogla otići svojoj kući, a ona će ostati s njim. Kad je mama stigla u bolnicu, par je trenutaka samo nepomično gledala, a zatim je zagrlila Teu i obje su počele plakati.

- Što se dogodilo, Tea? - upitala ju je u suzama.

- Vraćao se s Kastva i naletio na kamion, to je sve što znam. Ne znam ni kamo je išao ni odakle se to vraćao, a sad me zvala njegova tajnica da nije bio ni na poslu - Tea je približila još jednu stolicu te su sjele.

- Kako je? - Malo prije se bio nakratko probudio, rekli su mi da će do jutra biti potpuno budan - odgovarala je Tea sjedeći na stolici.

- Hvala Bogu... Putem sam se molila samo da nije ništa ozbiljno - lagano se nasmiješila uzevši Tein dlan u ruke.

- Ozbiljno je, jako... - Tei su nove suze klizile niz lice.

- Što je, kćeri? - mama se približila Tei.

- Alen je jako ozlijedio kralježnicu, ostat će paraliziran...- opet je snažno zaplakala.

- O, Bože... Što je bilo? - mama je zagrlila Teu.

- Doktor kaže da je u nesreći Alen nagnječio kralježnu živčanu moždinu i da je ona na jednom mjestu napuknuta...

- To je sigurno? Da će ostati paraliziran... - Najvjerojatnije... - obrisala je suze i pogledala u pod, pustivši dubok uzdah.

Nakratko su obje sjedile i šutjele povremeno gledajući jedna u drugu. - Tea, dušo, moram ti nešto reći... - pogledala ju je.

- Da? - i Tea je sad pogledala nju.

- Alen je jutros bio kod nas...

- Kako? Nije mi ništa rekao. Otišao je na posao i rekao je da će doći ranije jer smo se dogovorili da ćemo ići negdje van. Meni je danas rođendan - izgovorivši da joj je rođendan, duboko je uzdahnula.

- Je, bio je u autu na putu prema gradu kad sam ga nazvala... Ja sam ga tražila da dode. Zbog oca... - ponovno je počela plakati.

- ... Nisam rekla Alenu da ste jučer zvali, bilo me strah da će me i on okriviti zbog odnosa s ocem.

- Ne bi on to nikad napravio Tea, ti ne znaš koliko te on voli... Uostalom, on je jako dobar čovjek i nikad ne bi namjerno povrijedio drugog čovjeka - lagano se nasmiješila podragavši Teu po licu. - On je od svog oca naučio kako boli kad te netko koga voliš povrijedi, vjeruj da on nikad ne bi učinio istu pogrešku svog oca. A i njegov otac se sad kaje...

- Ne znam... - ustala je sa stolice i prišla prozoru.

- Znam, dušo, ali vjeruj da jest. On je sada ogorčeni čovjek kojeg čeka smrt, a boli ga odnos koji ima sa sinom...

- On je sam najviše kriv za takav odnos, nije Alen - stala je ispred prozora i gledala na park ispod zgrade. - I ako se želi pomiriti sa sinom, ne bi li mu trebao reći da mu je žao i moliti ga da mu oprost?

- Trebao bi, ali pokušaj shvatiti i njega. Ne opravdavam ga i znam da je pogriješio, ali on se ovih dana suočava s činjenicom da će njegov život brzo završiti, a posvađan je sa svojim jedinim djetetom. Mada on zna da je on za to kriv i zna koliko mu je ta pogreška donijela boli, više bi htio da mu sin dođe i moli ga da mu oprost. Valjda bi mu tada bilo lakše, ne bi si morao svjesno priznati da na sebi nosi svu tu krivnju... - govoreći, mama je ustala sa stolice, približila se Tei i opet je primila za ruku. - Alenov otac nije loš čovjek...

- Otkad znate da ima rak?

- Ima više od godinu dana kako znamo. Prošli smo dvije kemoterapije i taman kad se rak počeo povlačiti, opet se vratio. Albert više ne želi nikakvo liječenje, kaže da neka bude kako Bog bude htio, a da je njemu više dosta. Doktor na to kaže da može očekivati samo još par mjeseci ako neće liječiti rak i on se bude nekontrolirano širio... - tužnim glasom je odgovarala.

- Da li zna što se dogodilo Alenu?

- Nisam mu ništa rekla, sutra ću mu reći... Povremeno ima loših dana kad ga sve boli i samo leži, a onda neko vrijeme malo živne... I tako ponovno. Nisam mu htjela reći jer bi odmah htio doći... - naglo je skrenula pogled prema Tei.

- Baš sam jutros rekla Alenu kako mi se život počeo raspadati, a u tom trenutku najviše trebam njihovu ljubav. Zar je to previše? - dok je govorila, počela je ponovno plakati.

- Kada je Alen počeo govoriti da me želi oženiti, osjećala sam se doista najsretnijom ženom na ovom svijetu. Živjela sam kao u snu, zaboravila sve patnje i bol koji su me pratili cijelog života, dobila sam predivnog muža,

zgodnog, pametnog i jako romantičnog muškarca koji me gledao kao da sam najljepša žena, dobila sam predivnu kuću, auto, prelijepu haljinu koje sam s toliko želje gledala, a da sam se čak i bojala pogledati etiketu s njihovom cijenom... Jedino što sam još željela bila je vaša ljubav. Nisam je dobila. Zar je to bilo previše? - okrenula se prema mami i nepomičnim pogledom je gledala, a niz lice joj je klizilo nekoliko krupnih suza. Šuteći, mama ju je samo tužno pogledala.

- Ne želim vas sad nešto kriviti, vi ste nam nešto kasnije došli i iskreno zažalili nad svojom reakcijom i to smo onda zaboravili, želim vam samo reći kako se ponekad neka vaša bol može mjeriti s tuđom, samo što je ne doživljavate takvom u trenutku kad ju vi činite drugom. Znae, mislim da je jedna od najljepših stvari, koje sam u ovih predivnih šest godina u braku s vašim sinom naučila, da svatko od nas smije, a ponekad i treba, griješiti, sve dok je iste pogreške spreman priznati, iz njih nešto naučiti i učiniti nešto da ih, barem njihovim dijelom, ispravi. Alen me naučio da je često mnogo teže sam sebi priznati pogrešku i da treba velika hrabrost pokušati učiniti nešto kako bi tu pogrešku ispravio za sebe i svoju dušu - dok je govorila, ponovno je počinjala sve jače plakati, brišući suze sa svojeg lica i jecajući. Tea je ponovno počela snažno plakati, a mama joj je prišla i zagrlila, nagnuvši joj glavu na svoje rame i dragajući je po kosi. Tako zagrljene obje su snažno plakale.

Četvrto poglavlje

Dogodi li se i vama da ponekad sanjate neki san za koji se poslije nekog vremena dugo pitate i razmišljate da li je to doista bio tek san, ili se to stvarno nekad i dogodilo? I ako je doista bio san, što li onda znači?

... Lagano sviće jutro. Prokleta hladno jutro u kojem kao da je sve, valjda zbog tolike hladnoće, sve usporeno, tiho i mirno. Rekli bi, gotovo tužno. Ne znam tko sam. Ne znam kako mi je ime, gdje živim, koliko mi je godina... Znam samo da kraj mene nema nikoga, a najbolji prijatelji su mi bol i strah. Ne znam ni kamo idem, znam samo da hodam naprijed...

Idem sasvim nepoznatom ulicom i zaustavljam prvog čovjeka kojeg vidim. "Gospodine, recite mi, molim vas, tko sam ja?", pitam ga. Pogledao me žalosnim pogledom i bez riječi krenuo dalje. Idem dalje do raskrižja na kraju ulice. Stajem i pitam se kojim putem da krenem, gdje živim, kamo idem. Krećem naprijed. Dolazim do mračne ulice između dvije visoke zgrade. Ulica je uska, a s obje strane poredane su kartonske kutije, kante i kontejneri puni smeća iz kojih dopire užasan smrad. Laganim korakom hodam naprijed i pogledavam oko sebe. Odjednom čujem tiho cviljenje životinje. Dopire sa strane, iza kartonskih kutija. Odmičem nekoliko kutija, kad iza njih leži skupljeno maleno štene bijele boje s par crnih mrljica. Maleno je, promrzlo, izglednjelo i gotovo beživotno, ali je tako bespomoćno i drago biće. Podižem mu glavicu i pogledam duboke crne okice i malenu njuškicu. Tražim rukom po džepovima jakne i traperica ne bih li našao bilo

što da bih mu dao da jede. Vadim malenu čokoladicu iz džepa i otvaram je. U tom trenutku iza mene dopre grub, a istovremeno tako tih i izmoren glas: "Dječaće, tom čokoladicom njemu nećeš pomoći... Daj je meni, nisam ništa stavila u usta gotovo dva dana. Molim te..." Okrećem se i gledam promrzlu stariju ženu u poderanom kaputu smeđe boje, a lice joj je tako blijedo i naborano od iznemoglosti i gladi. Razmišljam što da napravim, kome da dam tu čokoladicu. Volio bih da imam dvije, onda bih svakome dao po jednu. Ne želim birati kome ću je od njih dvoje dati, jer mi oboje izgledaju tako gladno i jadno pa otkidam maleni komadić čokoladice, a ostatak dajem njoj. Sjedam i uzimam štene u ruke. Dižem mu glavicu i dajem komadić čokoladice, no on ne otvara usta. Gleda me polusklopljenih okica. Pojevši čokoladicu, žena sjeda kraj mene i pogleda me: "Njemu više nećeš pomoći... On umire." Počinjem plakati i pitam: "Zašto, Bože? Zašto mora umrijeti?" Ona se tada nasmiješi: "Sine, Bog nam daruje život, za smrt smo krivi sami." Gledam je suznih očiju: "A zašto ovakav život? Nemojte mi reći da to nije Božje djelo." Opet se nasmiješi: "Sine, Bog daruje rođenje i tu smo svi isti, poslije je stvar na nama... Vidiš, on je tu legao i patio nad svojom sudbinom, a ja sam tražila nešto za pojesti, željela sam živjeti. I zapamti, ni moja sudbina nije bajna." Brišem suze s lica: "Da, ali on je bio tako malen i slab..." Ustala je: "Nitko nije tako malen i slab da ne može živjeti s onim što mu sudbina nosi." Nasmijala se i otišla. Ja sam krenuo obrisati suze protrljavši oči...

Probudio sam se rano ujutro, premjestili su me u sobu na odjelu te je i Tea ubrzo stigla.

- Hej, malena... - lagano sam ispružio ruku i dodirnuo je.
- Alene... - nasmiješila se kad me ugledala.
- Dobro ti jutro... - uzvratilo sam malenim osmijehom.
- Dobro ti jutro, ljubavi - zadržavajući isti osmijeh na licu počela je plakati.
- Kako se osjećaš?
- Imao sam i boljih dana - ponovno sam se nasmijao.
- Ljubavi, kako si me samo prepao... - primila je moju ruku u svoje dlanove i još snažnije zaplakala.
- Nemoj plakati, sve je završilo u redu - odgovorio sam s istim osmijehom na licu, pokazujući kao nekakav optimizam i hrabrost, a ni ne sluteći kako će mi se osmijeh ubrzo izbrisati.

Nedugo poslije Tea je otišla po doktora.

- Dobro jutro, gospodine Lacković - ušavši u sobu, prišao je krevetu dok je Tea ostala stajati kraj vrata i gledajući u nas.
- Alen.... Dobro jutro, doktore... uzvratilo sam tihim glasom koji se gubio kroz maskicu na mom nosu.
- Aleksandar Turpinov... - pogledao je u papir na limenoj ploči obješenoj za limenu polugu iznad drvene stranice na kraju kreveta. - Dobro... Sad ste budni, to je odlično. Zasada samo ležite i nemojte se uopće naprezat, čak niti previše govoriti. Vidjet ćemo kako ćete reagirat ovih dana pa ćemo razgovarat...

Idućih desetak dana Tea je neprestano bila uz mene, neprestano tužnog lica i svako malo počevši plakati. Ja sam se sve više smješkao i izgledao sve vedrije. Cijelo tijelo me boljelo i koža pri svakom pokretu zatezala, te nisam mogao pomicati nogama, no doktor me utješio time da je to posve normalno poslije operacije i mojih povreda, te da se ništa ne zabrinjavam. Posjete, osim užih članova obitelji, nisu bile dozvoljene. Točno nakon četrnaest dana prebacili su me iz te sobe u drugu sobu. Opet sam bio sam u dvokrevetnoj sobi, ovoj nešto većoj od one i, naravno, bez infuzije prikopčane na moju ruku te maskice za disanje na nosu.

- Kako se osjećate, Alene? Boli šta? - ubrzo nakon što su me smjestili na novi krevet, doktor je ušao u sobu i prišao krevetu.

- Hm... Mislim da je bolje da me pitate šta ne boli - opet sam se lagano nasmijao.

- Vidim ja da vam je suprug dobro, čim on meni ovako vedro odgovara - nakratko se okrenuo prema Tei, a zatim opet prema meni. - Ovako Alene, već smo razgovarali o vašim ozljedama i znate da imate nekoliko prijeloma, nadlaktica je u gipsu, dok smo preko rebara stavili zavoje, nagnječen vam je prsni koš te će vas neko vrijeme lagano grebsti pluća dok izdišete, no u biti sve te povrede nisu opasne i kroz neko vrijeme će se sve to potpuno oporaviti... Ima jedna povreda o kojoj moramo razgovarati. Mislim da je sada vrijeme da vam kažem. Vaša supruga mi je rekla da s vama još nije razgovarala o tome i da bi radije da vam ja to kažem... - pogledao me, sad vrlo ozbiljno. - Stoga ću zamoliti vašu suprugu da nas malo ostavi same, kako bi razgovarali u četiri oka.

- Recite... - gledao sam sasvim zbunjeno u njega, a zatim i u Teu.
- Alene, vi ste odrastao čovjek, zreli ste te smatram da s vama mogu i trebam otvoreno razgovarati... - rekao je čim je Tea izašla iz sobe.
- Da, recite... - moj pogled je bio zbunjen, a lice sasvim ozbiljno.
- Na žalost, u prometnoj ste nesreći povrijedili kralježnicu, teško ste nagnječili živce glavne leđne moždine i došlo je do njenog napuknuća između petog i šestog kralješka... - zastao je i pogledao me, kao da je čekao da shvatim što mi govori i nekako reagiram na to.
- I što to znači? - slutio sam njegov odgovor, a ipak sam se nekako glupo nadao da će, ako ga pitam, odgovoriti drugačije.
- Znači da ste, na žalost, nepokretni, odnosno dijelom živaca oduzeti od struka... - ponovno je zastao i gledao me. I ja sam neko vrijeme šutio. Osjećao sam kao da me netko polio hladnim tušem, a istovremeno unutar mene osjećao sam takvu toplinu.
- To je tako neko vrijeme ili? - opet sam glupo pitao pitanje na koje sam pretpostavio odgovor.
- Na žalost, to je trajno oštećenje...
- Može li se izliječiti? Nekim lijekom, operacijom, vježbama... Bilo što? - nadao sam se bilo kakvom odgovoru koji će mi pružiti bilo kakvu utjehu.
- Ne, za ovakva oštećenja kralježnice ne postoji lijek niti operacija, a vježbe su dobre i preporučljive u tome što vam pomažu da lakše i jednostavnije "rukujete" s nepokretnim dijelom tijela i da ga održavate u što boljem stanju...

- Baš, u što boljem stanju... - na mom ozbiljnom licu sa zamišljenim pogledom, pojavio se tužan, ironičan osmijeh.

- Da, mislimo da vam živci koji kontroliraju mokrenje i stolicu te živci za spolni odnos nisu oštećeni, ili bar ne toliko da to ne možemo srediti, stoga je to dio na koji ćete se morati usredotočiti upravo vježbanjem.

- Valjda trebam biti zahvalan na tom "neoštećenju"... - pogledao sam ga.

- Alene, vjerujte mi da mogu razumjeti kako vam je sad, no koliko god bih to htio, pomoći vam sad mogu jedino tako da vam kažem da budete jaki i da se ne predajete - stisnuo mi je ruku i rekao da se držim. Zatim se okrenuo i izašao iz sobe. Izašavši van, rekao je Tei neka me pusti par trenutaka samog.

Ostao sam sâm u sobi. Neko vrijeme nepomično sam gledao negdje u zid ispred sebe i razmišljao o ovom što mi je doktor ispričao. Nisam mogao da se ne upitam "Zašto, Bože?" i ne počnem plakati. "Zašto mi se ovo dogodilo? Zašto? Zašto baš meni? Nikad u životu nisam činio ništa loše nikomu, zadovoljan sam malim stvarima i nikad nisam od života tražio mnogo da budem zadovoljan. Zašto sad ovo? Gdje sam pogriješio? Zašto me Bog kažnjava?...", razmišljao sam brišući suze s lica. Tada sam odjednom zastao. Spustio sam ruku na kraj deke kojom sam bio pokriven i otkrio se. Gledao sam u svoje noge. Pokušao sam ih pomaknuti. Ništa. Povukao sam nogavice pidžame iznad koljena. Pogledao sam u svoje noge i krenuo sam ih dotaći, no kako se nisam mogao uspraviti i sjesti dohvatio sam koljeno. Krenuo sam ih pomaknuti i gledao u njih. "Pomaknite se, molim vas...", pomislio sam. Ništa, nisu se pomakle. Tada kao da sam shvatio o čemu je doktor govorio i što mi se stvarno dogodilo. Nekoliko puta lupio sam šakom

po njima. Nisam osjetio ama baš ništa, nikakvu bol. Ponovno sam zaplakao. Ovaj put još snažnije, odmah brišući suze. Ostavivši nogavice uzdignutima, prekrpio sam noge dekom. Obrisao sam lice rubom deke kako se ne bi vidjelo da sam plakao.

Kad je Tea ušla u sobu, gledao sam je jednako ozbiljnog lica kao i doktora dok mi je prije govorio.

- Ljubavi, žao mi je... - prišla mi je, dodirnula moju ruku i počela plakati.
- Nemoj, Tea... - hladno sam odgovorio.
- Prebrodit ćemo to što ti se dogodilo... - govorila je i sve snažnije plakala.
- Nemoj plakati, molim te, Tea... - pogledao sam je.
- Ljubavi, znam da ti je ovo što se dogodilo teško prihvatiti, ali, molim te, nemoj me isključivati...
- Neću, Tea, ali nemojmo o tome...
- Ljubavi, ti moraš znati da ću ja uvijek biti uz tebe i da meni uvijek možeš reći o svemu - lagano mi se nasmiješila kroz suzno, uplakano lice.
- Tea, molim te, nemojmo o tome... - rekao sam i okrenuo glavu prema prozoru. Tea je šuteći sjela na stolicu pokraj kreveta...

Popodne je došla mama. Ušla je u sobu i čim me vidjela, široko se nasmijala i prišla mi.

- Dijete moje drago... - zagrlila me i svega me izljubila.
- Bok, mama - nasmijao sam se.
- E, moj Alene, kako si me samo prestrašio... Joj, hvala dragom Bogu da je sve u redu, drago moje dijete - govorila je sva vesela i nasmijana. Tea se digla i otišla na hodnik.

- Kako si mi, momčino moja? - sjela na stolicu gdje je Tea prije sjedila i sva me nasmiješena upitala.

- Ah... Malo me sve boli i zadišem se kao da sam trčao... - kada sam spomenuo trčanje, vidio sam promjenu na njenom licu, ali se i dalje smiješila. - Ali je sve u svemu dobro, da se...

- Ne znaš kako sam se prestrašila... - malo me ozbiljnije pogledala, kao da me hoće upitati jesu li mi rekli.

- Glavno da je sve prošlo do... dobro - pri riječi dobro i ja sam nakratko zastao, ali sam se nasmijao i odgovorio jer nisam htio da primijeti ikakvu moju reakciju po kojoj bi mogla shvatiti da znam.

Nedugo poslije mama je izašla van kako bi si kao uzela kavu iz aparata na hodniku. Slutio sam da zapravo želi razgovarati s Teom, no nisam htio ništa reći. Izašavši iz sobe, ugledala je Teu kako sjedi na jednoj od stolica uz zid hodnika, odmah pokraj vrata sobe u kojoj sam ležao.

- Što je bilo, kćeri? - sjela je kraj nje.

- Joj, gospođo Nadja... - Tea ju je tužno pogledala.

- Jeste mu rekli? - dodirnula joj je ruku.

- Je, doktor mu je jutros rekao...

- I kako je reagirao?

- Dok je doktor pričao s njim, ja sam bila tu ispred, kasnije kad je doktor izašao, zamolio me da neka ga samog pustim par trenutaka. Kada sam poslije ušla u sobu, on je bio tako ozbiljan. Pokušala sam mu reći da ću uvijek biti kraj njega i da sa mnom može razgovarati o svemu, ali on me

tražio da ne razgovaramo o tome... - govorila je s tužnim pogledom na licu, povremeno gledajući u mamu, povremeno u pod.

- Ne znam, sada mi u sobi ničim nije pokazao da zna niti da je uzrujan ili tužan radi toga.

- To je ono što me brine, ne pokazuje mi nikakvu reakciju... Bojim se da će se izolirati i isključiti me...

- Ma neće, dušo, samo mu daj malo vremena... Nije mu to lako prihvatiti - odgovarala je mama jednako zamišljena.

- Nije ni meni lako... I ja to moram prihvatiti. Kakav će naš život sada biti? Kako će Denis reagirati? Bože, što će biti s nama? - počela je plakati.

- Znam, dušo, znam da ni tebi nije lako, no moraš shvatiti da je njemu sada teže... Sada moraš biti uz njega, mora znati da si uz njega i da se među vama ništa nije promijenilo...- mama ju je zagrlila. Tea je obrisala suze te su se zajedno, nasmiješene, vratile k meni u sobu.

Ubrzo je došla Andrea i dovela Denisa sa sobom.

- Dobar dan, zete, kako si? - pozdravivši me s vrata, nasmiješenog lica, Andrea mi je prišla i poljubila me u obraz. Denis je stajao kraj Tee i gledao me.

- Što je, momče, nećeš poljubiti tatu? - pogledao sam ga i nasmijao se. Na to ga je Tea malo pogurnula i on mi je prišao te me poljubio.

- Tata, a šta je to? - pokazao je prstom na gips na mojoj ruci.

- To je gips. To da ne možeš pomicati ruku da se ne bi ozlijedio dok ne ozdraviš - podigao sam ruku i pružio je prema njemu.

- Je to boli? - pozorno je gledao u njega.

- Ma ne... - nasmijao sam se.
- A kad si imao sudar, je te onda jako boljelo? - pogledao me.
- Onda sam se onesvijestio i nisam znao ništa dok se poslije nisam probudio tu u sobi kad je mama već bila tu.
- A šta si slomio ruku? - ponovno je pogledao u gips na lijevoj nadlaktici.
- Da... A i slomio sam dva rebra - podigao sam majicu i pokazao mu zavoje oko prsa. Bilo mi je simpatično kako je pomno gledao i zapitkivao o svemu.
- A do kad ćeš ležati u krevetu? Možeš sad ustati? - upitao je i čekao odgovor gledajući me, kad mu je Tea rekla da ne gnjavi tatu s glupim pitanjima. Želio sam joj reći da pusti malog neka pita što hoće, ali pošto doista nisam znao što bih mu na to pitanje odgovorio, pustio sam da ga Tea prekine sa zapitkivanjem.

Idućih dana posjećivali su me i zvali na mobitel mnogi prijatelji i poznanici, te kolege s posla. Među njima, jedno popodne došla je moja tajnica Helena s direktorom tvrtke Ercegom.

- Dobar dan, šefe. Kako ste? - predavši veliki buket cvijeća Tei u ruke, prva mi je prišla Helena i poljubila me u obraz.
- Kako si nam, ljudino? Ne daš se, jel' da? - nakon nje, prišao mi je i Erceg, stisnuvši mi ruku.
- Dobro sam, preživio nekako - nasmijao sam se. - Puno vam hvala što ste došli.
- Ha-ha, neće grom u koprive! - Erceg se nasmijao i sjeo na stolicu s koje se Tea malo prije digla i rekla mu neka sjedne.

- Ma ne trebate nam ništa zahvaljivat, sve ste nas dobro zabrinuli i drago nam je da je sve prošlo u redu - odgovorila je Helena, stajavši pokraj Tee. Njih su dvije rekle da idu vani popiti kavu te neka nas dvoje ostanemo razgovarati, a da nam one neće smetati.

- Imaš pozdrave od svih iz tvrtke. Znaš, odmah se osjeti kad te nema u uredu i na sastancima nam fali tvoja zajebancija... - vedro će Erceg.

- Hvala, gospodine Erceg - i ja sam imao dosta vedro lice.

- Ma nemoj to "gospodine Erceg", ime mi je Tomislav ili Tomo... Pa ljudi smo, ne!

- He-he, dobro, Tomislave... Hvala - nasmijao sam se.

- A reci ti meni, Alene, kako si? Kad ćete pustit kući?

- Ma malo me još sve po tijelu boli i nekako osjećam ko umor kad dišem pa se brzo zadišem, ali je dobro. Danas sam se počeo i uspravljat i sjedit... Ne znam točno, ali mislim da bi me trebali pustit kroz nekih tjedan, dva, pa me šalju na rehabilitaciju u toplice par tjedana... Ako pitate zbog posla... - ozbiljno sam ga pogledao.

- Ma ne, Alene, pusti posao, sad je važno da se ti oporaviš i dođeš sebi... - nasmijao se. - A pusti posao, ovo što sam rekao da nam fališ je istina, ali svi znamo da ti treba vremena da se oporaviš i to je najvažnije, pusti nas i posao.

- Tomislave, mi moramo razgovarat u vezi posla... - nastavio sam, a on me gledao ozbiljnim pogledom. - Ja sam... Imam tešku povredu kralježnice iz ove jebene nesreće i čini se da ću ostati nepokretan... Ne znam kako će to utjecati na moj život pa niti na moj posao... Moramo o tome razgovarati.

- Alene... - nakratko je zašutio i gledao me ravno u oči, kao da je smišljao što će reći. - Ne znam što da ti kažem, osim da mi je žao da se to dogodilo... O poslu ćemo kasnije, ovo nije ni mjesto ni vrijeme da razgovaramo o tome. Ništa se ti ne brini... - lice mu se nekako rastužilo, ali ipak nije obarao pogled s mojih očiju. Razmišljao sam o tome "ništa se ti ne brini" i tužnom licu, uvijek nasmijanog i veselog, Tomislava Ercega.

Predvečer, kad je vrijeme posjeta završilo i svi otišli, Tea i ja ostali smo sami u sobi.

- Lijepo da ti je šef došao s Helenom - rekla je sjedajući na stolicu.

- Da, za nju sam i mislio da će doći, ali za njega uopće nisam očekivao... - O čemu ste razgovarali kad smo Helena i ja izašle van?

- Ma o ničemu... Rekao mi je da neka ga zovem imenom, a ne "gospodin Erceg".

- Da? Baš je dobar čovjek, lijepo od njega - lagano se nasmijala.

- Da, kako to da mu dosad nikad nije smetalo što ga zovem "gospodin Erceg"? Nemoj mi reći da to nije zato što sam u bolnici pa sad kao hoće bit dobar čovjek...

- Ma nemoj tako, pa koliko bi šefova uopće došlo nekom svom djelatniku u bolnicu? Trebao bi biti sretan, to je jako lijepo od njega... - i dalje je zadržavala jednak osmijeh na licu.

- Rekao mi je da me svi s posla pozdravljaju i da im falim... Pitao sam da mi to možda ne govori kao ono kad ću doći na posao - pogledao sam ju.

- I?

- Rekao je da kao ne, nije to mislio, da neka si uzmem vremena koliko mi treba da se oporavim i da mi to treba bit najvažnije, da će posao čekati...
- Dobro ti je rekao... - podignula je obrve, ono kao kad mi želi reći da ima pravo.
- Da, baš... - ironično sam se nasmijao. - Rekao sam mu.
- Što si mu rekao? - pogledala me.
- Za povredu kralježnice i da neću moći hodati. Htio sam ga pitati kako će to utjecati na moj posao.
- Kako to misliš, kako će to utjecati na tvoj posao? Kakve to veze ima s tvojim poslom?
- Joj, Tea... To sve mijenja. Cijeli život će mi se promijeniti. Posao mogu i izgubiti, može mi dati otkaz...
- Ma zašto bi ti dao otkaz? - potpuno se uozbiljila.
- Nitko ne voli invalide, Tea... Jesi li ikad u tvrtki vidjela kojeg invalida? Nisi. Kako da ja onda očekujem da neću dobiti otkaz? - pogledao sam je glasno uzdahnuvši.
- Joj, Alene... - dodirnula me po ruci. - I što ti je rekao?
- Rekao je da ovo nije ni vrijeme ni mjesto da razgovaramo o poslu i da će sve biti u redu...
- Možda i hoće, ljubavi, nemojmo sve gledati crno - kao da se opet malko nasmiješila.
- E, moja naivna Tea... - opet sam se ironično nasmijao i okrenuo glavu prema prozoru. Tea se uozbiljila i nakon par trenutaka promatrajući me, rekla da ide u WC. Izašavši iz sobe, sjela je na jednu od plastičnih stolica

naslonjenih uz zid hodnika i počela plakati. Ja sam ostao sâm u sobi, ni ne sluteći da ona ispred plače jer sam je ovim što sam zadnje rekao povrijedio...

Nakon gotovo tri tjedna otkako se dogodio onaj sudar, ujutro su mi dovezli invalidska kolica te mi pomogli da pređem u njih. Zamahnuo sam rukama, šakom po sjajnom obruču na većim, stražnjim kotačima. Invalidska kolica su se pokrenula, jednim zamahom prelazila su oko metar.

- A kako se s ovim skreće? - upitao sam bolničara, izgledom mladeg dečka, koji je stajao pokraj mene.

- Ako želite skrenuti lijevo, jače pogurate desni kotač, ako želite desno, jače pogurate lijevi kotač...

- Samo to? - pogledavao sam opruge visine svega par centimetara, pokraj velikih kotača, kraj njihovog početka. - A što je ovo?

- To su kočnice - povukao je oprugu i zakočio invalidska kolica, rukom zamahnuvši po kotačima kako bi mi pokazao da su sad zakočena i neće se pomaknuti. - U redu?

- Aha...

- Sad ću vas malo ostaviti, vi ih isprobajte i malo se provozajte... Vratit ću se za deset minuta da vam pomognem u krevet - sagnuo se i pogledao me. - U redu?

- Žena će mi pomoć, ne morate se vraćat...

- Neka, nije nikakav problem, vratim se za deset minuta - krenuo je prema vratima. - Vidimo se - rekao je i izašao. Samo sam mu klimnuo glavom, dok je Tea tihim glasom rekla "hvala" dok je izlazio. Tada mi se približila.

- I, kako ti se čini? - sagnula se i kao da se nasmijala. Ipak, imala je vrlo tužno i umorno lice.

- A kako će mi se činiti?! Pa nije baš da sam dobio novi Audi A8 pa ga sad isprobavam! - odgovorio sam glasnijim tonom ironično se nasmijavši na kraju.

- Ne moraš odmah vikati na mene... - pogledala me u oči.

- Pa kad pitaš stvarno glupa pitanja! Da kako mi se čini. Pa šta mi se tu ima činiti?! Tea, ovo su najobičnija invalidska kolica...

- Znam, Alene, nisam mislila ništa loše...

- Daj me pokušaj shvatit, ja se tu pokušavam snaći s ovom glupom stolicom na kotačima, a ti mi tu još postavljaš neka svoja glupa pitanja...

- Oprosti... - tako me tužno gledala dok su joj iz očiju krenule suze.

- Daj, Tea, nemoj sad plakati... - pogledao sam je. Bila je tako krhka, tako lijepa, po nježnom licu, svom probljedjelom i tako umornom, lagano su klizile krupne suze.

- Oprosti, Alene, moram samo malo izaći van... - rekla je okrenuvši se i krenuvši prema vratima. I dalje je plakala povremeno rukom brišući suze s lica.

- Tea, daj... - viknuo sam dok je izlazila. Nije se okrenula, izašla je van i zatvorila vrata sobe. Odgurao sam se do prozora, gledao na ljude što su prolazili ispred bolnice. "Bože, možeš li mi reći zašto mi ovo radiš? Zašto? Zašto si takav?", razmišljao sam i pogledavao svoje noge. Dodirnuo sam ih i zaplakao: "Zašto si mi to učinio? Mrzim ovo, mrzim Tebe... Zašto? Bolje da si me odmah ubio!"

Prestao sam plakati i obrisao suze s lica. Odgurao sam se do kreveta i par puta mirno udahnuo i izdahnuo. Pogledao sam u krevet, zatim invalidska kolica, zatim svoje noge. Približio sam se kraju kreveta i zakočio. Prebacio sam noge na krevet, jednom rukom se odupro o njega, a drugom o stranicu invalidskih kolica. U trenutku kada sam se napeo i htio prebaciti na krevet, poluga kočnice se vratila unutar i invalidska kolica su se otkočila. Počela su se odmicati prema nazad i na njima moja ruka na stranici. Povukla su me za sobom i pao sam na pod. Počeo sam lupati rukom po nogama i odgurnuo invalidska kolica koja su lupila, zaustavivši se, o donji zid sobe. Uto je Tea ušla u sobu i vidjela me na podu.

- Ljubavi, što se dogodilo? - brzo mi je prišla i sagnula se kraj mene. Uspravila mi je glavu rukama i pogledala me u oči. Pogledavši je, samo sam izgovorio "Oprosti..." i počeo snažno plakati. Tea je sjela na pod kraj mene i naslonila mi glavu na svoje rame. I ona je počela plakati.

Neko vrijeme smo tako sjedili i oboje plakali. Ona mi je prolazila rukom po kosi i kroz plač sasvim tiho govorila: "Sve će biti u redu... Ja sam tu, kraj tebe..." Kad se bolničar vratio u sobu, baš se i nije previše iznenadio što nas je našao na podu. Samo se lagano nasmijao i upitao jesmo li dobro. Kao da je znao što se dogodilo, ništa više nije pitao. On me uhvatio rukama ispod ramena, a Tea za noge i podigli me na krevet.

Popodne istog dana, u sobu je ušla mama i odmah s vratiju, nasmiješenog lica, rekla neka pogodim tko me došao vidjeti. Iako sam mogao pretpostaviti o kome govori, nisam ništa odgovorio, kad je u sobu ušao moj

otac. Mama je rekla da ide van na hodnik popiti kavu s Teom, a neka nas dvoje na miru razgovaramo.

- I, kako se to dogodilo? - nakon što su njih dvije izašle na hodnik i zatvorile vrata sobe, on je otišao do prozora.

- Pa naletio sam na šleper onaj dan... - odgovorio sam imajući potpuno ozbiljno lice.

- Kad si se vraćao od nas? - gledao je kroz prozor.

- Da...

- Rekao sam ti da nisi trebao dolaziti...

- Eh da, čovjek se uči pameti dok god je živ, a opet ne nauči baš mnogo - lagano sam se nasmijao.

- Pa 'ko ti je rekao da voziš po onakvom vremenu? Uvijek sam ti govorio da misliš da si svemoguć. Najbolji sin, najbolji muž, najbolji zaposlenik, najbolji vozač... - i dalje je gledao kroz prozor.

- Čuj, sad mi stvarno ne trebaju nikakve prodike, tvoje ponajmanje, zato stvarno ako si došao zbog toga...

- Nisam došao zbog toga - okrenuo se prema meni i pogledao me.

- A čuj, stvarno, kad smo već kod toga, radi čega si uopće došao? - i ja sam pogledao njega.

- Došao sam vidjeti kako si...

- Ma da... Kako to? - prekinuo sam ga. Imao sam ironičan glas.

- Tvoja majka mi je rekla što se dogodilo - nastavio je.

- Što se dogodilo? Imao sam prometnu... I? - nastavio sam ironičnim glasom.

- Čuo sam da si povrijedio kičmu i da ćeš ostati paraliziran - prišao je krevetu.

- I sad si došao vidjeti svog jadnog sina, jel' da? - potpuno sam se uozbiljio. Gledao sam ga ravno u oči.

- Znaš i dobro da nisam došao radi toga - bio je to prvi put da je i on mene pogledao u oči. Brzo je skrenuo pogled.

- Nego zašto? Objasni mi zašto si došao? - nastavi sam ga gledati u oči. Ponovo se javio onaj pomalo ironičan glas.

- Alene, ja ne želim da se ova svađa između nas nastavlja. Ti si moj sin - dodirnuo me za ruku.

- Ma nemoj? I to sad odjednom, nevezano uz to što ti je sin sada jadni invalid? - povukao sam ruku. - E, pa tata, malo si se kasno toga sjetio!

- Nemoj to raditi, sine. Nemoj sad kad ću... - lice mu se rastužilo.

- Što? Sad kad ćeš umrijeti? - povisio sam ton. - Ma baš me briga za to! Ti si za ovo kriv, tvoj problem!

- Nisam mislio samo zato što ću umrijeti... - nastavio me gledati tužnog lica.

- Nego zašto? Zato što sam sad invalid? - i dalje sam vikao.

- Sine, sad trebamo biti zajedno... - ponovno je dodirnuo moju ruku.

- Ma ne diraj me! - ponovno sam povukao ruku. - Nemaš mi pravo govoriti da sad moramo biti zajedno!

- Ali, sine, ja te sad jako trebam... - skoro je zaplakao.

- Žao mi je, tata, kad sam ja tebe jako trebao, tebe nije bilo briga za mene... Sad ja ne trebam tebe! - skrenuo sam pogled s njegovih očiju. - Molim te, izađi iz ove sobe. Ne želim te tu.

Par trenutaka ostao je gledajući u mene, ne rekavši više ništa. Tada se okrenuo, prišao vratima i izašao van. Nedugo poslije ušla je Tea, upitavši me odmah s vrata: "Što je bilo?" Nisam joj odgovorio, zakolutao sam očima i glasno uzdahnuo, nešto kao da sam rekao "Ma pusti to..."

Tu večer Tea je otišla kući s riječima kako će se brzo vratiti i kako ću joj nedostajati dok se ne vrati... Čim sam ostao sâm u sobi, počeo sam razmišljati o svemu što sam rekao tati. Što mi je? Zašto sam bio tako bezobrazan prema njemu?

Peto poglavlje

Da li znate kako je to kad vam se u samo jednom trenutku sve u životu promijeni? Pa čak i one stvari koje su ostale iste potpuno su drugačije. Drugačije ih vidite, drugačije ih čujete, drugačije ih osjećate... Drugačije ih živite. Možda bolje, možda lošije, svejedno, treba vam vremena da se naviknete na to drugačije. Nekome manje, nekome više...

Jednom sam čuo jednu pjesmu čiji stihovi kažu da u životu nema dana koliko je na srcu rana. Dojmljivo, no ja osjećam kao da na srcu imam samo jednu ranu, a ni svi dani ovog života neće mi biti dovoljni da zaliječim tu ranu. Jedino što mi ostaje je prihvatiti tu ranu kako bih je učinio što manje bolnom i naučiti se živjeti s njom kako bi me što manje boljela.

No, ostaje pitanje može li se prihvatiti ono drugačije u našem životu i kako to najlakše učiniti. Ne znam. Mislim da u životu toliko i nije bitno što je drugačije ili isto kao i kod drugih, već mislim da je važno da li se nama više sviđa to drugačije ili to isto kao kod drugih. Mnogo puta u životu čujemo kako nije važno biti isti kao drugi i kako je ponekad bolje biti drugačiji od drugih. Vjerujemo li u to? Možda čak i vjerujemo, ali je činjenica da već od ranog djetinjstva želimo biti isti kao i svi drugi u našem društvu. A što je s onim drugačijim? On i kad dođe u takvo društvo bit će, najvjerojatnije, odbačen upravo zato što je drugačiji. I onda to što si odbačen zato što si drugačiji boli, boli ko sam vrag. No opet, ona veća bol iz tog drugačijeg je zato što nas naša razlika od drugih smeta i jako plaši, ali

ne zbog drugih, nego upravo zbog nas samih. Zašto? Pa zato što taj drugačiji život živimo mi sami, te i onda kad nas oni isti ne vide, mi smo i dalje drugačiji, i dalje živimo život koji je drugačiji. Živimo drugačije, govorimo drugačije, vidimo drugačije, čujemo drugačije... Osjećamo drugačije. Isti ili drugačiji, nije važno, osjećamo drugačije i nema toga za što će dvoje ljudi u istom trenutku osjetiti isto, u istoj mjeri i na isti način.

Kako onda znamo da je naš život drugačiji? I od čega je naš život drugačiji? Što je to što nam je u životima isto i što je to što nas čini drugačijima od drugih?

Da li je isto to što u životu nikad ne znamo kakav će naš sutrašnji dan biti, a drugačije to što ničiji sutrašnji dan nikad neće biti potpuno isti?

Nakon gotovo mjesec dana od prometne nesreće, odmah iz bolnice sam ambulantnim kolima prve pomoći prevezen u Varaždinske Toplice gdje ću na rehabilitaciji biti, kako je doktor rekao, barem šest tjedana.

Parkiravši ambulatna kola prve pomoći kraj ulaza s lijeve strane velike, stare zgrade Varaždinskih Toplica, vozač ambulatnih kola i još jedan bolničar spustili su krevet na kojem sam ležao na stražnja vrata kombija te me ugurali u zgradu. Velikim liftom na dnu hodnika odjela u prizemlju, odnosno na prvom katu jer je u prizemlju bolnice bio odjel s bazenima i kadama za terapije, odjel "Terme", odvezli su me na drugi kat u treću sobu gore, lijevo hodnikom. Bolničar je ušao u sobu sa mnom, dok je vozač otišao u sobu glavne sestre ispuniti papire oko mojeg prijema u toplice. Ušavši u sobu, ugledao sam crnog dečka srednjih dvadesetih godina koji je ležao na

jednom od triju kreveta u sobi. Kraj njegovog kreveta, onom okomito uz desni zid sobe, bila su "parkirana" invalidska kolica. Na krevetu preko puta, onom kraj lijevog zida, trenutno nije ležao nitko, no po stvarima na noćnom ormariću kraj tog kreveta pretpostavio sam da je taj krevet zauzet. Bolničar me odgurao do praznog kreveta, onom vodoravno uz prozor.

- Pozdrav - odgovorio je dečko, ležeći na krevetu.

- Bok - odgovorio sam i nekoliko puta pogledao po sobi.

- Hoćete odmah na krevet ili da odem po kolica? - upitao je bolničar.

- Može u krevet - odgovorio sam.

- U redu - tada mi je digao noge na krevet i uhvatio me ispod ramena i prebacio. - Još nekaj?

- Ne treba, u redu je - rukom sam malo podigao jastuk ispod glave.

- Dobro. Ja sam Ivan, pa ak' vam kaj zatreba, tu sam... Ja bum vas vodil' na terapije kak' doktor odredi. Idem ja, a sad bude došla sestra, čim riješe prijem - rekao je i izašao, izguravši van krevet na kojem su me dovezli iz ambulantnih kola.

- Darko - stavivši jednu ruku na drveni trapez na poluzi iznad kreveta onaj mladi dečko na drugom krevetu se uspravio i pružio mi ruku.

- Alen - ja sam već sjedio dosta uspravljeno jer sam povisio jastuk ispod glave, a kako je njegovo uzglavlje bilo do mojeg i mogao sam dosegnuti, pružio sam ruku.

- Prvi put? - upitao je.

- Ovdje? Da, da...

- Mogao sam i pretpostavit, vidi ti se na licu - nasmijao se.

- Kako to misliš? - pogledao sam ga.
- Ma znaš ono, zbunjenost, šokiranost ovim mjestom... Svi smo mi to prošli - uzdahnuo je.
- Šokiranost... Ovdje je tako loše?
- Ma ne, fora je... Samo ti ono treba malo vremena da upoznaš - opet se nasmijao. - Poslije je okej.
- Ah, vidit ćemo... - naslonio sam glavu na jastuk.
- Šta se dogodilo? - i on je vratio glavu na jastuk.
- Prometna... Tebi?
- Isto - stisnuo je daljinski i upalio televizor na stoliću kraj ulaza. - Kada?
- Prije mjesec dana... Tvoja?
- Ja sam prije tri godine, tu sam već treći put - nasmijao se. - Ja sam im ono stalni gost.
- Ah, sad ću i ja bit... - sada sam ja uzdahnuo.
- Što je bilo?
- Kiša padala, led po cesti, malo brža vožnja, šleper, naglo kočenje i proklizivanje... I bum! Ti?
- Jebeno sunčan dan, stara cesta Rijeka-Zagreb i u jednom zavoju neki tip me jednostavno pokupio... Ja sam vozio Seat Ibizu, on Volvo, ono jednostavno me skroz razbio. Prestizao lik... - ponovno je uzdahnuo. - Još ajde ja, u komi sam, ali, ajde, živ sam... Djevojka mi je umrla u bolnici, dva dana poslije.
- A joj... Sorry...
- A jebeš ga, šta ćemo sad... Ti?

- Ne, ne, ja sam bio sâm...

- Ajd' to je još okej, ono sam se zajebavo, sâm si se zajebo - nasmijao se i uzdahnuo. Nisam ništa odgovorio, samo sam promrmljao: "Ah...", shvatio sam da to što govori i nije neka zajebancija nego, kad čovjek malo bolje pogleda, istina.

U tom trenutku u sobu je ušao još jedan mlađi dečko, negdje istih godina kao i Darko. Ovaj dečko bio je nešto mršaviji od Darka, a isto u invalidskim kolicima. Ušao je u sobu i dosta sporo se odgurao do kreveta.

- Prijatelju, ovo ti je naš Marin - Darko je uzdigao glavu, pokazujući dečka koji je upravo ušao u sobu.

- Bok, Alen - kako je bio predaleko od mene, samo sam mahnuo rukom u znak pozdrava.

- Bok... Ja sam Marin - i on je uzvratio rukom.

- I ti si prometna? - upitao sam.

- Ne, ja sam distrofija...

- Šta si? - zbunjeno sam upitao.

- Bolest, nije prometna - odgovorio je.

- On je normalni invalid, nije umjetni kao mi - ubacio se i nasmijao Darko.

- Šta? - podigao sam glavu s jastuka i pogledao ih.

- Znaš ono, njega je Bog "blagoslovio", nije *freak* kao mi! - Darko se nasmijao još jače.

- Ma daj, čovječe... - nasmijao sam se i spustio glavu nazad na jastuk.

- Ma pusti Darka, zajebava se... - i Marin se nasmijao.

- A kakva je to bolest? - pogledao sam ga.

- Bolest mišića, prvo sporije rade, a onda zakrčljaju... - pogledavao me dok je odgovarao.

- To ti je od rođenja?

- Ma ne... Mislim, imam bolest od rođenja, ali su je otkrili tek kada sam imao deset godina...

- Znači u kolicima si od desete godine?

- Od šesnaeste... - rekao je i pozvonio sestrama stisnuvši maleni gumb iznad kreveta.

- A kol'ko sad imaš?

- Dvadeset i šest...

- A ti, Darko? - pogledao sam u njega.

- Dvadeset i četiri... Ti?

- U, dečki, ja sam vas stariji... Dvadeset i devet, još malo pa punih trideset godina... - nasmijao sam se i uzdahnuo. Uto su u sobu ušle dvije sestre. Jedna je upitala: "Kaj je Marinkec?", na što je on odgovorio: "Idem u krevet." Jedna ga je uzela za noge, a druga ispod ramena i prebacile ga. Tada su se okrenule nama i upitale: "Vi dečki, trebate kaj?" Odgovorili smo da ne, kad je Darko dobacio: "Dobili smo još jednog, sad smo pravi *dream team!*" Na to su mi prišle i upoznale se sa mnom.

Ubrzo je došla i Tea. Ona je došla svojim autom pa će se navečer vratiti u Rijeku. Nakon što se upoznala s dečkima u mojoj sobi, izvadila je robu iz torbe i poslagala je u ormar kraj vrata, dok je ostale stvari poslagala u noćni ormarić kraj kreveta. Tada mi je pomogla preći u invalidska kolica te smo otišli do kafića kod recepcije na ulazu u prvi kat, odnosno prizemlju

gledajući s parkirališta. Nakon što smo došli do stola, ja sam se "parkirao", dok je Tea otišla do šanka naručiti pića.

- I kako ti se toplice sviđaju? - upitala je vraćajući se i sjedajući na stolicu uz stol, držeći dvije čaše *Spritea*, jednu u jednoj, drugu u drugoj ruci.

- Ah, baš mi se šta ima ovdje sviđati... - uzdahnuo sam i lagano se nasmiješio.

- Ma daj, Alene, pa cimeri su ti baš fora! - pokušavala me razvedriti.

- Da, ma baš su strava... - zakolutao sam očima i ponovno uzdahnuo.

- Jebi ga, Alene, tebe se baš nikako ne može razveseliti! - ozbiljno me pogledala.

- Razveseliti? Ej, šta mi se sve dogodilo, a ona bi mene razveselila! E, pa stvarno!

- Jebi se, Alene. I meni se dogodilo, ni meni nije baš bajno, pa ipak pokušavam reći nešto da se razveseliš.

- Ma stvarno? Tebi nije bajno? - ironično sam se nasmijao.

- Ma idi u neku stvar! Šta misliš da je ovo samo tebi teško i samo se ti ovog bojiš? - gledala me ljutim pogledom. - Nisi fer prema meni. Vjeruj mi da ni ja nisam htjela da se išta od ovog dogodi i da je i meni jednako bolno kao i tebi i tvoje maltretiranje mi sad najmanje treba. Samo želim biti uz tebe...

- Ma daj, Tea, ne seri mi sad s tim stvarima...

- Čuj, Alene, doista se ne želim svađati s tobom i vjeruj mi da sam toliko umorna da za to nemam snage... Već pada mrak i mislim da je vrijeme da polako krenem za Rijeku... - nakratko me jako tužno pogledala, zatim ustala i sagnula se kraj mene. - Ljubavi, pokušaj se ovdje smiriti i dobro razmisliti

o svemu. Jebi ga, dogodilo se to što se dogodilo, ali šta ćemo... Život ti nije stao, nekako ćemo ići naprijed. Sjeti se uvijek da Denis i ja uvijek mislimo na tebe i da te trebamo. Volim te - poljubila me i uspravila se.

- Dobro, ljubavi. Ni vi nikad nemojte zaboraviti da i ja volim vas i da ste mi vas dvoje sve što imam u životu - tužno sam je pogledao. - Polako vozi...

- Javlaj nam se... - počela je plakati. Polako je odlazila i nakon par koraka se okrenula i mahnula mi: "Vidimo se za tri tjedna." Izašla je i otišla. Tužnim pogledom gledao sam za njom i duboko uzdahnuo pomislivši: "Žao mi je, Teice moja..."

Poslije pomalo bljutave večere, piletine i pire krumpira, u istom kafiću okupilo se nas šest. Darko i Marin iz moje sobe, još dvije djevojke i jedan dečko koje još nisam bio upoznao te ja.

- Ljudi, ovo je Alen - viknuo je Darko pokazujući na mene.

- Rajna - prva djevojka do mene pružila mi je ruku. Uzvratio sam.

- Boris - dečko koji je bio "parkiran" s druge, lijeve strane, pružio je ruku. Taman sam krenuo uzvratit kad nas je prekinula ona druga djevojka.

- Ej, Boro, čovječe! Kakav si ti to kavalir kad se guraš prije dama?! - nasmijala se. - Ja sam Ida - pružila mi je ruku. Vratio sam ruku koju sam prije bio pružio Borisu i najprije se rukovao s njom, a zatim s njim.

- A majke ti, eto kak' nas žene zajebavaju - nasmijano je odgovorio dok smo se rukovali. Samo sam se nasmijao.

- Ti si friški? - upitala je Rajna.

- Šta? - zbunjeno sam je pogledao.

- Novopečeni invalid... - nasmijala se Ida.

- He-he... Pa da, jesam - i ja sam se nasmijao.
- Zavoľjeh te ludo, ĉini mi se od rođenja... Ljubav kao tajna, Źivi kao uspomena... - zapjevao je Darko. - Ostarit ću, neću znati dal' ćeš za mnom zaplakati ko ja za tobom...
- E, ĉovjeće... - nasmijao sam se i pogledao ga. - Bogme to tebi ide...
- Ma pusti ga, to brale pjeva Rajni - nasmijao se Boris.
- Daj, Boro, ne zajebavaj! - pomalo ljutito, ali smiješeći se, odgovorila je Rajna.
- Neka mladi uživaju... - opet sam se nasmijao.
- Mladi? Mi to kao nismo mladi?! - nasmijala se Ida.
- Ma ne, nisam to mislio... - uzvratilo sam joj.
- E, moj frende, ja brojim punih trideset kuka, a u meni ima više Źivota neg' u svoj ovoj dječurliji! - ponovno se nasmijala.
- Opa... Trideset? Svaka ĉast Ida!
- Ne bi se reklo, ah? Sva sam mlađahna i lijepa, jel' da? - i dalje se veselo smiješila.
- He-he, pa stvarno i ne bi. Znaš da sam i ja tu oko tridesete?
- Oho, vidi frenda, šarmira nam ldu - ubacio se Boris.
- Malo sutra stari, frend je oženjen. I to dobrom kokom - odgovorio mu je Darko.
- Šta ja kao nisam dobra koka?! - kao ljuta, ali sa širokim osmijehom na licu, Ida će mu.
- Ma ne, ljubavi, ti si ovdje najljepša starija koka - nasmijao se Darko.
- Starija ti mama! Uostalom, i ova koka ima pijetla - pogledala me.

- A da? Udana? - upitao sam, doguravši se nešto bliže njoj.
- Aha, osam godina predivnog braka! Ti? - oči su joj nekako zablistale, kao od ponosa.
- Šest godina u braku, sin pet godina... Ti, djeca?
- Dvoje. Sin osam godina i kćer pet godina. Otkad si u kolicima? Rekao si da si friški - nasmijala se.
- Mjesec dana, tu sam poslan direktno iz bolnice... Ti?
- Dvije godine - lice joj je i dalje bilo nasmiješeno, nije se rastužila.
- Šta isto prometna?
- Da... - malo se uozbiljila.
- Nemoj se uvrijedit šta ovako otvoreno pitam...
- Ma nema beda, samo pitaj - ponovno se nasmijala.
- Kako ti je bilo prihvatit to? Život ti se skroz promijenio... - pomalo sam se rastužio.
- Nije mi bio velik problem to prihvatit, nego mi se život skroz promijenio i jako zakomplicirao... Znaš, moj muž je isto u invalidskim kolicima - pogledala me kao da očekuje moju reakciju.
- Pa kako to? Isto je bio u autu kad se to dogodilo? - pogledao sam je pomalo zbunjen.
- Ma ne, on ti je u invalidskim još od prije nego smo se upoznali... Ima distrofiju.
- Kao Marin? - pogledao sam u njega. Razgovarao je s Borisom.
- Da, ima istu bolest kao Marin, samo što je progresija kod mog muža veća pa je i tjelesno ograničeniji i treba mu više pomoći...

- Kako to misliš veća progresija?
- Distrofija mišića je progresivna bolest čije se stanje, ovisno o progresiji, s vremenom pogoršava te su tako fizičke radnje čovjeka koji ima distrofiju sve usporenije i slabije... - i dalje me ozbiljno gledala.
- Rekla si da je bio u kolicima i prije nego si se udala za njega?
- Da, on ti ima distrofiju od dvanaeste godine života, kad smo se mi upoznali već je šest godina bio u invalidskim.
- Kako to da si se udala za njega? - pogledao sam je. - Ne mislim ništa loše, nemoj se uvrijedit...
- Ma neću, nemaš beda... Kako to da sam se udala za njega? Ne znam... Jednostavno me očarao, uvijek je znao što treba reći, uvijek kavalir i činio je da se uz njega osjećam najljepšom ženom na svijetu... - imala je nekako sjetno lice. - On je bio slab i kad smo se upoznali, vozio se u električnim invalidskim kolicima, ima stezник na kičmi koji ju drži koliko-toliko ravnom... Ali sve sam to prihvatila i nije nam bilo teško. Sad, otkako sam i ja u invalidskim, mnogo nam je teže, ali samo radi toga. Sad nam doma dolaze mladi ročnici pomagat i uvijek tražimo pomoć od Centra za socijalnu skrb. Naši osjećaji nisu se promijenili, promijenilo se samo fizičko stanje...
- Ma razumijem to, ali... Opet, nemoj me krivo shvatiti, ali on je invalid. Kakav si život mogla očekivati uz njega?
- Alene, znam da si tek sjeo u invalidska kolica i još imaš puno bola i straha za suočiti se i riješiti s njima, ali vidjet ćeš poslije da je ovo što si rekao i još više to što si mislio, jako ružno i malodušno od tebe kao čovjeka - pogledala me. - Alene, svi smo mi ljudi. Razlikuje nas bezbroj stvari i

okolnosti u životu, od novca, vjere i takvih stvari, pa do toga imamo li i kakav invaliditet imamo. Invaliditet ti je, na kraju krajeva, okolnost u životu prema kojoj se odnosiš kao prema jednoj od svojih osobina, dobroj ili lošoj. Prihvatiš da je to dio tebe, naučiš se živjeti s tim i to je to. Više ti to nije nešto loše ili nešto dobro, jednostavno je dio tebe i tvog života. Nema neke polemike, živiš dalje. Polemiku stvara društvo, svojim predrasudama, nepoznavanjem ili šta ja znam. No ono ne živi tvoju invalidnost, ti je živiš. Jebe ti se za druge, šta te briga šta drugi misle o tebi i o tvom životu. Nemoj dopustit nikome da te žali jer on tvoju bol i teškoću tvog života nije vidio, ali nemoj dopustiti nikome ni da ti hvali hrabrost kako živiš, jer on nije vidio trenutke kada si plakao i proklinjao Boga što ti ovo učini... - zastala je i jako ozbiljno me gledala. - Alene, frende, pokušaj pogledati na ovakav život kao dragocjeno iskustvo u kojem ćeš doživjeti takve osjećaje prijateljstva i ljubavi kakvi su nam u ovom životu jako, jako vrijedni...

- To je... To je jako lijepo, Ida, i možda je i istina, ali reci mi kako ću izbrisati ovu bol iz srca i ovaj osjećaj da sam izgubio najvrjednije u životu? - pogledao sam je jako tužnim licem, gotovo plačući.

- Bol ti nitko ne može izbrisati, jedino je što ćeš se naučiti živjeti s njom pa će manje boljeti. A kako možeš reći da si izgubio najvrjednije u životu? - sad me i ona tužno pogledala. - Korak nije najvrjednije u životu. Nikakav pokret nije. Ne daj Bože da je...

- Ma znam, ali moj život se raspada zbog tog koraka... Kako onda nisam izgubio najvrjednije?

- Alene, što misliš koliko bi nećijih roditelja, bračnih drugova, rodbine ili tek prijatelja, s osmijehom na licu, dali svaki svoj korak i svaki svoj pokret samo da vrate život onih koji su im bili najvrjedniji u njihovim životima? Tebe kući čekaju dvije takve osobe. Kako onda možeš reći da si izgubio najvrjednije u životu? - pogledala me u oči. - Alene, ovdje ćeš naučiti voziti invalidska kolica, oblačiti se, prelaziti na krevet, ići na WC, kupati se... Naučit će te kontroliranju stolice, naučit će te onim vrećicama u koje vi muški pišate, reći će ti o tabletama ili injekcijama za spolni odnos, reći će ti o ranama na tijelu koje se mogu dobiti od dugog ležanja... Ali, frende, nitko te neće naučiti i reći ti da se trebaš nasmiješiti onima svojima dvoma, čim dođeš svojoj kući...

Kasnije te večeri, kad sam se vratio u sobu, sestre mi pomogle da se prebacim na krevet, uzeo sam mobitel u ruke i nazvao Teu.

- Molim, ljubavi - vedrim glasom se javila pročitavši moj broj na ekranu svog mobitela.

- Hej, ljubavi, evo spremam se ić spavati pa da vidim jesi mi dobro stigla kući?

- Jesam. Došla sam prije pola sata, sve je bilo okej.

- Kako je mali?

- Andrea ga ja stavila spavat prije nego sam došla.

- Pozdravi je.

- 'Oću, i ona se dere ako si ti da te pozdravim.

- He-he, zahvali joj... - nasmijao sam se.

- A kako si ti?

- Dobro, snalazim se nekako...
- Ajde, ti dečki u sobi se doimaju okej, pa ćeš imat društvo...
- Da, bili smo poslije večere dolje kod onog kafića pa sam upoznao još neke ljude... Da vidiš koliko je mladih ljudi u kolicima...
- Ajde, možda shvatiš da nisi jedini na svijetu kojem se to dogodilo, da nije sve tako crno kako ti to vidiš...
- Tea? - uzdahnuo sam. - Ljubavi, ja bih ti se htio ispričati što sam ovo vrijeme tako grub prema tebi...
- Ne moraš se ništa ispričavati, Alene - prekinula me. - Znam da ti je ovo sad teško razdoblje... Nemoj nikad zaboraviti da ću te uvijek voljeti i uvijek biti uz tebe...
- Hvala, ljubavi - lagano sam se nasmiješio.
- Nema na čemu... Lijepo mi spavaj. Pusa.
- I ti, čujemo se sutra. Pusa.
- Volim te - rekla je i prekinula vezu. Preklopio sam mobitel i stavio ga na noćni ormarić, u sebi izgovorivši: "I ja tebe volim Tea. I ne znaš koliko..."

Šesto poglavlje

Ponekad se čovjeku dogodi nešto iznenadno u životu za što mu ponajprije jednostavno treba nešto vremena da provede u samoći i miru kako bi se "obračunao" sam sa sobom, svojim mislima i osjećajima. Tek nakon toga, i samo isključivo nakon toga, moguće je čovjeku prihvatiti i pomiriti se s tim.

Ponekad nam jako smetaju ostali koji, mada oni to dobronamjerno, "pametuju" o tome želeći na neki način učiniti da to lakše prihvatite i pomirite se s tim. Dragi ljudi, hvala vam puno jer doista znamo da nas volite i samo nam želite nekako pomoći, i doista je istina da nečija riječ u tim trenucima znači neopisivo puno, ali morate shvatiti da nam treba vremena i da, na kraju krajeva, nema ničeg lošeg u tome ako izrazimo svoju bol i tugu. Barem neko vrijeme...

Najgore je u takvim trenucima suočiti se s drugima, ponajviše s onima koje volite i koji vam u životu znače sve. Razumijem da je osmijeh na licu čovjeka ponekad ono najvrjednije i najviše što netko može imati i dati drugome, ali može biti i najbezvrjednije i najmanje što imamo i dajemo drugome... Zašto nitko ne želi sjesti sa mnom i plakati? Zašto, pa ja sam tužan? Zašto se moram pretvarati i smijati kako ne bih nekoga povrijedio, a zapravo samo želim očajno plakati jer sam ja taj koji je najviše povrijeđen. Samo želim nekog tko će sa mnom plakati ili ne želim nikoga vidjeti.

Prolazili su dani, jedan za drugim. Počeo sam s terapijama, svaki dan od ranog jutra pa sve do ručka. Najgore su mi bile vježbe u smrdljivim *hubbard* kadama, s toplom vodom i sumporom koji je tako smrdio i tjerao na povraćanje. I još uz to, u 7 sati ujutro, bolničar Ivan dolazio bi u sobu s ogromnim, starim invalidskim kolicima, ogrnuo me velikim frotirnatim ogrtačem bijele boje i vozio u *hubbard* na vježbe koje bi trajale oko pola sata. Nakon toga, vratio bi me u sobu i pomogao mi obući se te bih dobio doručak u sobu. Inače, doručak smo dobivali u sobi, dok bi ručali i večerali u restoranu u prizemlju toplica. Poslije bi mi u sobu došla fizioterapeutica te bih s njom radio vježbe, ponekad i više od sat vremena. Prvih dana smo radili lagane vježbe, onako dok ležim u krevetu, a kasnije sve intenzivnije. Nakon nekog vremena počela me učiti kako ću najlakše prelaziti iz invalidskih kolica na krevet, WC ili kamo već hoću. "Prvo se približite do kreveta, zakočite invalidska kolica, rukama podignete noge na krevet, jednu ruku stavite na krevet, drugom se oduprete o stranicu invalidskih kolica i jednim zamahom tijela prema naprijed prebacite se na krevet...", govorila bi mi i pokazivala, a zatim ja pokušavao. Nakon vježbi kratko bih ležao i odmarao se. Onda bi donijela crnu katiciju, sličnu tosteru, i stavila elektrode na moje golo tijelo, oko križa. Lagani trnci od struje, nešto blago kao kad vam mravci prolaze tijelom, prolazili bi mojim leđima negdje oko pola sata, koliko bi trajala terapija struje. Nešto kasnije bi me bolničar opet odvezao na radnu terapiju u prizemlju. Bolničari su sve pacijente gurali na terapije jer se, kako kažu, znalo dogoditi da bi netko od pacijenata išao sam na neku terapiju pa negdje pao, ispao iz kolica ili nešto tako, i onda bi tužio

toplice što su ga pustili samog i zato se, kao ozlijedio... Ta radna terapija je bila jako glupa i dosadna, samo neko slaganje kockica i neka glina i ta sranja, ali je bila dobra za živce i mišiće ruku i tako nešto, te je doktor inzistirao na tome. Uglavnom, malo prije ručka bi sve završilo, otišao bih ručati i vratio se u sobu. Tada bih, baš kao i Darko i Marin iz moje sobe, sav izmoren i nenaspavan, legao spavati i ne bih se budio sve do 17 - 18 sati. Ubrzo bih otišao na večeru i tek bi se kasnije oko 20 sati naše društvanice okupilo. Zajebavali bi se i razgovarali o svačemu, ponekad dolje kod kafića, no kako se on ranije zatvarao, otišli bi na kat do nečije sobe ili bi otišli do "Minerve". "Minerva" je hotel, dugim tunelom u prizemlju povezan sa zgradom toplica te su tamo radila dva velika kafića u kojima bi tri večeri u tjednu svirala muzika uživo. I tako bi provodili večeri, osim vikendom kada bi neki išli doma.

U petak pred treći vikend otkako sam bio u toplicama, sedam tjedana od prometne, i ja sam otišao kući na vikend. Tea je došla po mene nešto prije podneva. Kad sam završio sa zadnjom vježbom i radnom terapijom, bolničar me odgurio u sobu gdje sam je našao kako slaže moju robu u crnu torbu.

- Čao, ljubavi - zagrlila me i poljubila čim smo ušli u sobu.

- Bok, Tea - odgovorio sam i ja poljubivši nju.

- Dobar dan... Ja sam Tea, Alenova supruga - uspravila se i pogledala Ivana, bolničara koji me dogurio u sobu.

- Ivan, drago mi je - pružio joj je ruku i rukovali su se. - Idete kući, Alene? - pogledao me.

- Da... Na vikend - odgovorio sam.

- Ajde, lijepo se provedite pa se vidimo u ponedjeljak - nasmijao se i zatim krenuo prema vratima. - Vidimo se - izašao je.

- I, ljubavi, kako ti je tu? Izgledaš mi dobro... - približila mi se i sagnula kraj kolica.

- A tako, sve u svemu da se nekako... Kako si mi ti? Denis? Ti si, naravno, lijepa kao uvijek - lagano sam se nasmijao.

- O, ljubavi moja... - nasmijala se i poljubila me. - Denis i ja smo dobro, nedostaješ nam u kući. Nisi nam se baš često javljao, a mi ti nismo htjeli smetat. Razumijem da ti treba vremena i da budeš sam... - malo se rastužila.

- Ah... - pogledao sam je. - Nego, kad ćemo krenuti kući? Zaželio sam se kuće...

- Da? Znaš, bojala sam se da nećeš htjet ići kući... Ljubavi, tako mi je drago da si dobro! - nasmijala se. Nisam ništa odgovorio, samo sam joj uzvratio malenim osmijehom.

Ubrzo smo bili na autoputu prema Zagrebu u Teinoj crvenoj "Bubi". Na zadnjem sjedalu bila je crna torba s nešto odjeće iz ormara sobe u toplicama i pokraj njih sklopljena invalidska kolica koja sam posudio iz toplica dok ne nabavim svoja. Tea je vozila, a ja sam sjedio na suvozačevom sjedalu gledajući van kroz prozor. Povremeno, da me ona ne vidi, pogledao bih u njene noge i papučice kvačila, kočnice i gasa. Samo bih lagano uzdahnuo i zamišljeno nastavio gledati kroz prozor...

- Stat ću ovdje u Severinu. Šta ćeš pit, jest? - upitala je nakon što smo s autoputa izašli na staru cestu.

- Za pit bilo šta, samo da je hladno, a za jest ne mogu ništa...
- Ma kako ne možeš ništa!? Pa nisi ni ručao!
- Ma ne mogu ništa... Tea, ajde stani tu negdje sa strane... - pogledao sam je.
- Zašto? - nakratko je i ona pogledala mene.
- Moram na WC, pišat...
- A to... Pa u Severinu ćeš, za minutu smo tamo.
- Kako ću u Severinu? - uzdahnuo sam.
- Pa onaj kafić na kraju je prizemno, valjda se može u WC...
- Ma ne, to su ti oni uski kabineti gdje ne možeš uć s kolicima i ko čovjek zatvorit vrata... Bolje ovako, stani tu negdje da ljudi ne vide kako pišam - nasmijao sam se.
- Ma čekaj... - dala je desni žmigavac i usporila, tražeći pogodno mjesto sa strane za stati. - A kako ti misliš pišat u autu? - zaustavila je automobil na jednom proširenju kraj ceste.
- He-he, a Teice moja... - nasmijao sam se. - Sad ću ti pokazat "privilegiju" nepokretnih koja se zove guska.
- Guska? - zbunjeno me pogledala.
- Da, znaš ona pernata životinja šta radi "kvak, kvak"? - i dalje sam se smijao.
- Ma daj... Kao prvo, "kvak, kvak" rade patke, a kao drugo, ne zajejavaj me!
- pomalo ljuto me pogledala. - Šta je to guska?
- Šta nikad nisi čula za gusku? - nisam mogao da se i dalje ne smijem.
- Mislim da onako usput jesam negdje čula, ali nisam baš sto posto sigurna... Nisam to nikad vidjela - izraz lica joj se uozbiljio.

- E, pa draga moja, guska je bijela plastična posuda, nešto kao boca s drškom i većim otvorom, u koju mi muški pišamo - i ja sam se uozbiljio. - To nosimo gotovo uvijek uz sebe, pogotovo kad nema WC-a nigdje u blizini... Ili to, ili imaš i katetere s jednom cjevčicom na njima i onda to spojiš na plastičnu vrećicu koju obično zalijepiš uz nogu gdje je najmanje vidljivo i onda kad pišaš isprazniš vrećicu... Ni to nije loš način, al' mi je tako nekako neugodnije pa sam radije prijatelj s guskom - ponovno sam se nasmijao.

- Ma daj... Uozbilji se - ozbiljno me gledala.

- Dobro, 'oćeš ti meni dat gusku prije nego bude prekasno? - morao sam se opet nasmijati.

- Joj, Alene... - i ona se nasmijala. - Gdje ti je ta stvar?

- "Ta stvar" je u ruksaku, zadnji pretinac, u bijeloj vrećici...

- Sad ću... - dohvatila je ruksak sa zadnjeg sjedala, otvorila ga i dodala mi bijelu vrećicu u kojoj je bila famozna guska. - Trebam ti šta pomoći?

- Ne, hvala, mislim da ću to radije obaviti sam... - opet sam se nasmijao. - Ajde ti izađi van i malo se prošetaj dok ja to obavim.

- Prošetam?! Jesi normalan, gdje da se tu šetam? - pogledala me kao ljuta, ali se smijala.

- Pa dobro, izađi i malo gledaj ovu predivnu šumu... - rekao sam pomalo zajebavajućim glasom.

- Ma je ti to mene zajebavaš? - opet me pogledala kao ljuto, ali smiješeći se.

- Šta se sad kao sramiš mene? Pa jebo ga, ko da ti nisam vidjela pimpača! - otvorila je vrata auta i izašla van glasno se smijući. Zatvorila je vrata i udaljila se par koraka od auta, a ja sam krenuo obaviti svoje.

Došli smo kući predvečer, već je bila pala večer i sve se smračilo. Taman sam govorio Tei kako bih da ostanemo u autu par trenutaka prije nego uđemo u kuću, kad je iz kuće istrčao Denis, a za njim mama i Andrea. Otvorio sam vrata i Denis me, čim je dotrčao do auta, snažno zagrlio.

- Kako si, tatina momčino? - grlio sam ga i ljubio.

- Tatice, jako si mi nedostajao... - glas mu je zamuckivao i počeo je snažno plakati.

- I ti si meni, sine... - podigao sam ga na svoja koljena, stavio mu glavicu na svoje rame i dragao ga po mekanoj kosici.

- Sine moj... - približila mi se i mama, zagrlila nas oboje i zaplakala.

- Nemoj plakati, mama, sve je u redu... - odgovorio sam grleći je. Pokušavao sam biti nasmjijan, a istovremeno me tako stezalo u plućima da bih najradije bio zaplakao.

- Ej, zete - nakon što se mama odmaknula, prišla mi je Andrea, te me zagrlila i poljubila.

- Ej, mala... Je mi čuvaš ovo moje dvoje? - nasmjijao sam se. Na to su se nasmejale sve tri. Tea i mama su lagano plakale i gledale me kao da me nisu vidjele sto godina, onako tužnim, zamišljenim pogledom...

Nekih pola sata poslije mama se pozdravila i otišla kući, a mi smo sjeli u dnevnom boravku i razgovarali o onome što se događalo dok me nije bilo. Osim Denisa koji je bio totalno zaintrigiran mojim sjedenjem u invalidskim kolicima, kao i samim invalidskim kolicima koja i jesu bila pojam za koji je možda nekad i čuo, ali nikad ih nije izbliza gledao i bio upoznat s njima, pa je onda postavljao svakakva pitanja tipa "Što je ovo?", pokazujući

prstom kotače, kočnice..... nitko mi nije postavljao nekakva pitanja o mojem sjedenju u invalidskim kolicima, odnosno o povredi iz prometne nesreće zbog koje sam ostao nepokretan. Pitali su me o toplicama, naravno, ali samo u smislu kako mi je tamo, da li sam koga upoznao i tome slično.

- Znaš, Alene, Dalibor se vratio iz Londona - rekla mi je Tea, sjedeći na kožnom naslonjaču sa strane gdje sam bio "parkiran" i držeći dlan svoje ruke u mojem dlanu.

- A da? Kad?

- Mislim prekjucher navečer. Zvao me jučer... - sad me ozbiljno pogledala.

- A otkad je on tamo? I zašto je uopće išao? Ja to ništa ne razumijem... -

Andrea je prekinula.

- Otišao je prije tri mjeseca. Rekao je da mu je bivša žena teško bolesna pa kao zbog kćeri je išao... - pogledao sam je.

- Zašto zbog kćeri? Koliko ta njegova kćer ima godina? - izraz lica joj je postao onako radoznao.

- Žena mu ima tumor i uskoro će umrijeti, pa bi mala trebala ostati s ocem, ne s očuhom, novim mužem od majke. Mala, mislim, nema ni dvije godine...

- odgovarao sam pomalo zamišljen.

- A čuj mala, šta to tebe tako zanima? - prekinula je Tea.

- Pa tako, samo pitam - ova joj je pomalo ljuto odvrtila.

- Ja sam ti već rekla da se makneš od tog Dade, čovjek ima dvadeset i osam godina, a ti si balavica i nemaš šta tražiti... - govorila joj je Tea.

- Ma daj ne seri! - sad se ova stvarno naljutila.

- Ej, moje dame, pa nećemo se sad svađat... - nasmijao sam se i pogledao ih obje.

- Pa kad mi tu sere! - ljuto mi odgovori Andrea, pogledavši Teu i odmahujući rukom.

- A, Bože, djeteta... - zakolutavši očima, Tea će.

- A dobro ajde, pa nećete se sad još i svađat... - nasmijao sam se. - Nego, ozbiljno, šta ti je Dado rekao? - pogledao sam Teu.

- Odmah je pitao da šta to čuje... - ozbiljno me pogledala.

- O mojoj prometnoj?

- Aha...

- I? Jesi mu rekla? - i ja sam se uozbiljio.

- Rekla sam mu da si imao prometnu i da si sad u toplicama na liječenju...

- A jesi mu rekla o... - zastao sam, očekujući da shvati šta hoću reći.

- O tvojoj povredi? - sad me pogledala pomalo tužno. - Ne, nisam mu to rekla. Htio je ići sa mnom po tebe, ali... Nisam znala kako bi ti na to reagirao pa sam mu rekla da dođe sutra... Ti mu onda reci.

- Eh... - uzdahnuo sam.

- Znam, Alen, ali najbolji ti je prijatelj, shvatit će to... - podragala me rukom po desnoj nozi.

- Nemojmo o tome... - odmaknuo sam njenu ruku sa svoje noge i pogledao Denisa koji je, naslonjen na kožni kut, bio gotovo zadrijemao. - Idem malo staviti u krevet.

Približio sam se kutu i uzeo Denisa u ruke te ga posjeo na svoja koljena. Andrea se krenula dignuti i pomoći mi na što ju je Tea rukom

povukla i opet se vratila sjesti. S Denisom na koljenima, odgurio sam do njegove sobe i ušao unutra. Stavivši ga na krevet, onako poluspavajući, Denis me upitao kada ćemo ići vani i raditi snjegovića kojeg sam mu obećao onog dana kad se dogodila prometna. Nisam mu odgovorio ništa. Pokrio sam ga i on je zaspao. Neko vrijeme samo sam ga gledao. Bio je tako lijep, miran, bezbrižan... Okrenuo sam kolica i krenuo se izgurati van, kad sam na vješalici kraj vrata ugledao njegov skafander i na podu kraj vrata, plastičnu kanticu i lopaticu za snijeg. Tada mi se pred očima prikazao on, obučen u taj skafanderić i s tom kanticom i lopaticom u rukicama, kako stoji ispred ulaza i čeka da dođem kući i s njim napravim snjegovića. Od tolike gorčine, bola i bijesa u sebi, sklopio sam oči i nepomično sjedio u tim prokletim invalidskim kolicima. Niz lice su mi krenule suze...

Nakon nekog vremena, kada sam se malo smirio i obrisao suze s lica, vratio sam se u dnevni boravak i rekao im da sam umoran i da se i meni spava te da i ja idem leći. Poželio sam im laku noć i odgurio se u hodnik. Najprije sam otišao u WC, a zatim se odgurio u sobu. Nije mi se dalo oblačiti pidžamu, nego sam legao u trenirci u kojoj sam bio i prije obučen. Pokrio sam se i stavio ruke ispod glave. Upalio sam televizor. Gledao sam u njega, ali nisam pratio ono što je bilo na programu, nego si mi misle odlutale u blještavilu boja s ekrana televizora.

Ubrzo je i Tea ušla u sobu. Zatvorila je vrata za sobom i otišla do druge strane sobe. Iz ormara je izvadila spavaćicu i skinula suknju koju je imala na sebi. Okrenula se prema meni i skinula i bijelu bluzu.

- Ljubavi, primjećuješ li što na meni - približila se krevet, imajući na sebi samo donje rublje i bijeli grudnjak.
- Osim da si predivna i najljepša žena na svijetu? - kroz tužno i ozbiljno lice pokušao sam se lagano nasmiješiti.
- Oh, ma ljubavi moja mala - nasmiješila se. - A nešto drugo?
- Pa... - gledao sam je slegnuvši ramenima.
- Ne čini ti se da sam se malo udebljala? - dirala se rukom po trbuhu.
- Ma ne... Baš si zgodna, vitka - odgovarao sam, misleći da se stvarno radi o tome da misli da se udebljala pa ju to sad, kako je za žene uobičajeno, muči.
- Sjećaš se da sam ti u autu rekla da imam jedno iznenađenje za tebe i da ću ti ga reći kad dođemo kući i budemo sami?
- Da? - gledao sam je pomalo zbunjeno, ni ne sluteći što će mi reći.
- Reci mi, jesam se možda šta udebljala? - opet se vedro nasmijala.
- Ajme... - sad mi je prošlo mislima što mi hoće reći.
- Ljubavi, ja sam...
- Ne, Tea, nemoj mi to reći... - prekinuo sam je.
- ... trudna - završila je. Nestao joj je osmijeh s lica i ozbiljno me gledala. - Alene, što je bilo?
- Teice, sad stvarno nismo spremni imati još jedno dijete...
- Ali tako dugo ga želimo... - razočarano me pogledala.
- Da, ali prije ovog sranja...
- Alene, to nema nikakve veze - lagano se nasmiješila, onako malenim osmijehom na blijedom, tužnom licu.

- Molim te... - pogledao sam je. - Koliko si dugo trudna?

- Deseti tjedan, saznala sam dan prije nego si imao prometnu... Htjela sam ti reći na svoj rođendan, ali...

- Dobro, deseti tjedan, još možeš pobaciti... Molim te, reci da ćeš pobaciti...

- gledao sam je jednako ozbiljno kao i ona mene.

- Pobaciti? Pa znaš koliko smo htjeli drugo dijete...

- To je bilo prije ovog... - maknuo sam svoj pogled s njenih očiju, bilo mi je neugodno biti takav gad i to govoriti.

- Alene, ljubavi, rekla sam ti da to nema nikakve veze s tim što se dogodilo - sjela je na krevet kraj mene i pogledala me u oči. - Ljubavi, naš život ide dalje bez obzira na to što se dogodilo, nećemo dopustiti da nas to pobijedi - lice joj je bilo tužno dok je govorila, ali se na kraju nasmijala.

- Ljubavi, molim te, nemoj mi to činiti... - zaplakao sam. - Molim te, nemoj mi to činiti, ja sada ne mogu biti otac... - naslonio sam glavu na njeno rame i snažno plakao.

- Alene, molim te, nemoj to govoriti... - i ona je plakala, grleći me i dragajući mi kosu.

- Sada ne mogu biti otac ni Denisu...

- Nemoj to govoriti, molim te, to nije istina... Denis te jako voli, dobro to znaš...

- ... Od kakve ću mu sad koristiti biti? Bolje da sam umro, ovako mu neću koristiti... - govorio sam plačući i držeći glavu naslonjenu na njeno rame.

- Ljubavi moja... - jecala je. - Nemoj to govoriti, molim te, nije istina... Mi te volimo i ništa se u našim srcima nije promijenilo. Molim te...

- Bolje bi vam bilo da sam mrtav... Nastavili bi svoj život normalno i zaboravili me...

- Nemoj to govoriti... - gledala me suznim očima iz kojih su neprestano lile nove suze, jedna za drugom...

- Ne želim biti invalid! Ne želim...

Tea me grčila i sa mnom plakala. Ja sam bio skupljen, snažno plačući i kroz plač jecajući: "Zašto si nam to učinio? Zašto? ... Zašto, proklet bio?"

Nakon gotovo neprospavane noći, osvanulo je mračno i kišovito jutro. Uspravio sam se i sjedio na krevetu, gledajući Teu dok spava. Pomakao sam se do ruba kreveta i prebacio u kolica, lagano i tiho, kako ju ne bih probudio. Izašao sam iz sobe i otišao u dnevni boravak. Uzeo sam cigaretu sa stola i zapalio je. Približio sam se staklenim vratima terase i gledao na livadu iza kuće i plavetnilo mora u daljini. Nisam palio svjetlo, sjedio sam u mraku i tišini dok su svi spavali...

Oko podneva Tea je odvela Denisa do njegovog prijatelja iz vrtića, ostavivši me da na miru razgovaram s Daliborom koji je nešto kasnije došao. Andrea se dogovorila sa svojim dečkom u gradu, pa smo nas dvojica ostali sami u kući.

- Dobro, frende... Što je bilo? - upitao je čim je Andrea otišla i mi ostali sami u kući.

- Ma nećemo odmah o tome... - lagano sam se nasmijao. - Reci ti meni, kako je bilo u Londonu? Šta si sredio?

- Ah, prijatelju moj, loše ti se piše i ako pokušаш učiniti dobro... - ustao je i otišao do komode iz koje je izvadio dvije malene čašice i bocu viskija.

- Kako to misliš? Što je bilo?

- Znam da sam puno zgriješio kod nje, vjeruj da to i plaćam i čak sam se pomirio i s tim da me kažnjava zbog toga... Ali što je sad ovo? Mislio sam da sad Bog kažnjava nju i nekako mi je bilo svejedno zbog toga, ali kad sam otišao tamo, nije me to baš razveselilo... - vratio se nazad, sjeo na kauč i natočio nam piće.

- Normalno je da se ne veseliš tuđoj patnji, ma koliko ona patnje nanijela tebi... - uzeo sam svoju čašu i ispio je.

- Ma lako meni za nju, mislim, žao mi je i sve, ali ja sam joj htio pomoći dok je bila tu, al' ona nije htjela... Bila je preponosna...

- ... Shvati ju, ti si ju jako povrijedio, teško joj je to zaboraviti i teško joj je prihvatiti pomoć od nekog tko joj nije htio pomoći kad je to doista trebala...

- prekinuo sam ga.

- Znam, Alene, mogu to razumjeti, al'... Ma u biti, baš me briga za nju. Srce mi se para kad vidim malenu da plače i pita gdje joj je *mummy*... - ponovno nam je natočio piće.

- Kako ti je kćer? Što će sada biti s njom? - pogledao sam ga.

- Malena je prelijepa, kao maleni buc masti anđelčić... Ne znam što će biti. Ako Jenny umre, zakonski otac sam joj ja... Jenny bi htjela da malena ostane kod tog njenog novog muža, Erika, a ima i još jednu kćer s njim pa bi mala imala sestru... - lagano se nasmiješio. - Mislim da ću je ipak dovesti u Hrvatsku... Ona je moja kćer i mjesto joj je uz mene, njenog oca.

- Razumijem te, vjeruj mi, ali moraš razmisliti da li bi to učinio zato što toliko želiš malenu uz sebe ili to činiš iz nekakvog inata i prkosa Jenny i tom njenom novom mužu... I moraš razmisliti što je najbolje za tvoju kćer, ona je najvažnija...

- Znam, ali nije pošteno da on ima dvije kćeri, a ja sam sâm... - brzo je ispio piće iz svoje čaše i ponovno si natočio.

- Život nije pošten... - i ja sam na brzinu ispio svoje piće i vratio čašu na stol. On me tada pogledao.

- Alene, što se dogodilo? - upitao je pogledavajući moja invalidska kolica.

- Ah... Jebeš ga kad nemaš sreće... - uzdahnuo sam. - Ne pitaj ni kako, ni šta... Zadnje čega se sjećam je da mi auto leti prema tom jebenom kamionu i onda prokleta bolnica... I evo posljedica - pogledao sam ga.

- Nisam mislio na to... Dogodilo se, šta sad... Što je, tu je.

- Baš... - uzeo sam kutiju cigareta sa stola i izvukao jednu cigaretu iz kutije.

- Nego na što si mislio?

- Tea mi je rekla da se teško nosiš s time što se dogodilo... Zašto? Ti si uvijek bio pametan i osjećajan čovjek, zašto ne shvatiš da to što se dogodilo nije kraj tvom životu i neće promijeniti ono što...

- Što neće promijeniti? Što, Dado? Sposobnosti?! Žaljenje? Što? - uzeo sam čašu sa stola i ponovno je na brzinu ispio.

- Ljubav i prijateljstvo... - zastao je i pogledao me.

- Ma daj, Dado, nemoj mi sрати, molim te... - odmahnuo sam rukom i ironično se nasmijao. - I šta ti je Tea uopće imala govoriti?! Neka me pusti na miru...

- Nemoj tako, Alene, ona te jako voli... - ponovno nam je natočio pića.

- Da, ali ta me ljubav sada tako guši... - podigao sam čašu sa stola i ponovno je ispio.

- E, moj stari... - i on je ispio svoje piće i ponovno natočio čaše. - Ne guši te to od ljubavi, nego od viskija... - počeo se glasno smijati.

- He-he... - i ja sam se počeo smijati uzimajući čašu u ruke i ponovno je ispijajući. Dalibor nam je opet natočio pune čaše i odmah smo ih ispili...

Do navečer na stolu su bile dvije prazne boce viskija i nekakav konjak kojega smo samo probali, a da se ni jednom nije svidio. Tko zna što smo si sve ispričali, kojekakve jadikovke koje smo kao dvije babe buncali jedno drugom. Na kraju je Dalibor upalio glazbenu liniju na polici iznad televizora. Ne sjećam se više ni što je sviralo, sjećam se samo da je bilo glasno... Mislím da smo čak i pjevali.

Denis i Tea su se vratili i vidjeli nas takve. Ne sjećam se što je bilo dalje... Osim da me Tea kasnije odgurala u spavaću sobu i stavila na krevet. Pokrila me i izašla iz spavaće sobe. Kako je Dalibor zaspao na kauču u dnevnom boravku, otišla je u Denisovu sobu i prespavala noć s njim zagrljenim u njegovom krevetu.

Sedmo poglavlje

Neke trenutke čovjek čuva duboko u sebi baš kao netaknuto, najčistije savršenstvo svog života. Možda pokoji rođendan, prvi dani škole, prvi poljubac, prvi put kada vodiš ljubav, prvi put kada sjedneš za volan, kada diplomiraš, kada se zaposliš, kada prvi put uđeš u svoj maleni stančić, kada kupiš novi auto, kada se vjenčaš, kada kupiš kuću, dan kada ti se rodi dijete... No što je s onim "malim", onim jednostavnim trenutcima koje čuvaš u sebi, mada posve neočekivanim trenutcima i naizgled svakidašnjim, ali za tebe tako vrijednim i tako jedinstvenim? Tako lijep, gotovo čaroban. Tako jedinstven, mada možda i ponovljiv, ali za tebe posve čudesan da ga ni riječima ni djelima ne možeš opisati. Osjećaš se tako živim. Osjećaš se kao da si tek progledao...

Sjećam se večeri kada sam prvi put ugledao Teu. Bilo je to prije više od osam godina, na svečanoj, dobrotvornoj večeri povodom predstavljanja koliko je prikupljeno novčanih sredstava za Dom za nezbrinutu djecu u Lovranu, u jednoj humanitarnoj akciji u koju se, među ostalima, uključila i tvrtka u kojoj sam onedavno bio zaposlen. Bilo je to u prelijepom opatijskom hotelu "Imperial", gdje sam među dotjeranim damama i suprugama ugledne gospode koji su vlasnici ili direktori tvrtki i firmi koje su sudjelovale u humanitarnoj akciji, ugledao i tu predivnu i prelijepu djevojku. Moja pratnja te večeri bila je Ivana, djevojka s kojom se

jako dugo poznajem, ali smo nas dvoje prijatelji i nikad nismo ni bili nešto više od toga. Jednostavno, ja sam trebao pratnju, a ni ona ni ja nismo se viđali ni s kim i nismo imali nikakve veze s nekim, pa je pristala biti moja pratnja i ići sa mnom na tu večeru. Tea je bila nekadašnja štićenica Doma te je održala predivan govor kao predstavnik mladih ljudi koji nakon punoljetnosti odlaze iz Doma i započinju samostalan život, ali imaju ugodno sjećanje na vrijeme provedeno u njemu. Nekoliko puta tijekom večeri naši pogledi su se sreli, samo mi se sramežljivo nasmijala, no nismo se upoznali niti razgovarali. Smatrao sam da bi bilo nekavalirski i nepristojno ostaviti Ivanu samu i otići razgovarati s nekom drugom djevojkom. Mada smo nas dvoje samo prijatelji i znao sam da se ona zbog toga ne bi ljutila, nismo poznavali gotovo nikoga i držali smo se jedno drugog, pa ju nisam htio ostaviti samu. Tako se Tea i ja nismo tada upoznali. Naravno, sve do kraja te dosadne večeri...

Oko tri sata poslije ponoći, duboko u hladnu prosinačku noć, večera je završavala i svi su polako kretali kućama. Nakon što je otišao i moj šef sa svojom suprugom, krenuli smo i mi. Ivana je živjela odmah u centru Opatije pa nam je trebalo par minuta do njene kuće, odnosno kuće njenih roditelja. Pozdravili smo se, zahvalio sam joj na ugodnom društvu tijekom večeri, ali i ispričao joj se na neugodnoj atmosferi nepoznavanja i ukočenosti koju smo oboje osjećali te krenuo nazad prema Rijeci, odnosno nazad prema Kastvu gdje sam tada, u kući svojih roditelja, živio. Nakon otprilike desetak minuta vozeći cestom iznad Opatije, u smjeru prema Rijeci, ugledao sam žensku osobu obučenu u debelu, bijelu jaknu, kako hoda

uz trotoar kraj ceste, u smjeru prema Rijeci. Usporio sam i zaustavio automobil kraj nje razmišljajući da li da joj ponudim prijevoz do Rijeke ili kamo već ide. Noć je bila jako hladna, a na ulicama nikoga, te mi je bilo žao da ide sama. Zaustavivši automobil kraj nje, pomalo je usporila korak i sumnjičavo me pogledala preko ramena. Otvorio sam prozor vrata kraj nje i nagnuo se. Na to je stala, okrenula se prema autu i sagnula se. Tada sam shvatio da je to ona djevojka koju sam večeras promatrao te se nasmiješio ugodnoj slučajnosti da sam je sreo.

- Dobra večer - progovorio sam.

- Dobra večer - tihim glasom je odgovorila.

- ... ili dobro jutro, možda bolje - nasmijao sam se. - Vidio sam vas na večeri, svaka čast na govoru.

- Hvala - lagano se nasmijala.

- Mogu vas odvest nekamo? - upitao sam je.

- Ma ne treba...

- Ma dajte, hladno je. Još ću vas imati na savjesti da sam vas pustio da se smrznete... - ponovno sam se nasmijao.

- Ma ne želim vas gnjaviti... - uzvratila je laganim osmijehom.

- Ma šta ćete gnjaviti... Dajte, upadajte - protegnuo sam ruku i otvorio vrata na njenoj strani.

- Ma... - zastala je.

- Neću vas ugrist, obećajem - opet sam se nasmijao i gledao je onim pogledom kao kad nekog nešto molite i onda nastojite izgledati što milije i draže.

- A dobro... Kad se već nudite - i ona se opet nasmijala i sjela u auto. - Hvala
- zatvorila je vrata.

- Nema na čemu... - pritiskom na gumb na vratima kraj sebe zatvorio sam
prozor na onim kraj nje i krenuo.

- Alen, drago mi je - pružio sam joj desnu ruku, lijevu držeći na volanu
automobila.

- Tea... I meni - rukovali smo se. - Hvala na prijevozu.

- Ma nema na čemu... Kako to da idete pješice? Gdje živite? - upitao sam
pojačavajući grijanje jer mi je izgledala kao da se jako smrznula tako
hodajući trotoarom.

- Nemam auto, a kako je zadnji autobus odavno otišao, baš i nemam izbora...
A i nije mi to nikakav problem ili neugodnost pješačiti iz Opatije do Rijeke...

- A da? Kako to? - uozbiljio sam se.

- Honorarno radim kao konobarica u "Maji" u centru Opatije, pa kad radim
drugu smjenu znalo se dogoditi da ostanem do kasno sređivati neke stvari,
pogotovo kad je sezona i ima turista... Inače, živim na Turniću, u onoj "žutoj
zgradi" preko puta "Andreje" - govorila je izgledajući kao da joj godi toplina
u automobilu.

- He-he, svaka vam čast, ja bih se smrznuo po ovoj hladnoći. A makar i po
ljeti, pješačiti od Opatije do Rijeke mi se ipak čini malo prenapornim. Ja
sam vam malo lijen... - nasmijao sam se i pogledao je. - Znači, živite u "žutoj
zgradi"...

- Da, već svi u Rijeci znaju za "žutu zgradu", kao ono "jadna ti, živiš u žutoj zgradi"... To je ona zgrada pokraj onog nebodera što se urušava - i ona se nasmijala.

- A živite sami?

- Ma ne, to bi bilo preskupo za mene, he-he - i dalje se smiješila. - Iznajmile smo stan, nas tri prijateljice, cimerice...

- Ajde, to vam je bar zabavno. Ja živim s roditeljima, uvijek je mir i užasna dosada...

- Vjerujte da bih ja ponekad htjela malo više mira, ali to je s mojim kokoškama potpuno nemoguće - isprva se bila malko uozbiljila, a onda se opet nastavila elegantno smiješiti.

- He-he, kokoškama...

- Ma dobre su one, one su mi sve i bez njih doista ne bih imala nikog. Jesu malo otkačene, ajde, ali znaju me uvijek razveseliti i biti uz mene kad mi je teško - sad se potpuno uozbiljila.

- To je lijepo - pogledao sam je. - A vaša obitelj?

- Nemam roditelje, imam mlađu sestru - čim je to izgovorila odmah sam pomislio: "Joj, koji sam ja idiot! Pa cura je bila štićenica Doma za nezbrinutu djecu, a ja je, budala, pitam za obitelj."

- Joj, oprostite... Malo sam se zanio... - pogledao sam je onim pogledom kao da se ispričavate nekome za nešto i molite ga da vam oprost. - Znaite, ja sam vam jako iskren čovjek pa onda uvijek bubnem prvo šta mislim. Imam brži jezik od pameti...

- Ma nema problema - pogledala me i ponovno se nasmiješila. - Lijepo je da ste iskreni i da uvijek govorite što mislite, meni je mnogo bolje kad mi netko kaže što god da u tom trenutku misli, nego da šuti i to drži u sebi. Onda ono moram pokušavati skužiti što on doista misli i hoće reći... Definitivno je bolje da uvijek kažete što mislite, nego da to držite u sebi.

- Da, recite to mom šefu jer mislim da se to njemu baš i ne sviđa previše...

- Ah, šefovi... Ma ja vam kažem da je bolje da budete iskreni, pustite šefa... - oboje smo se gotovo istovremeno nasmijali jedno drugom.

Nakratko smo oboje užutjeli i slušali nekakvu laganu glazbu koja je svirala na nekoj radiostanici koju sam prvu pronašao kada sam ušao u auto i upalio radio. Vozio sam pomalo sporo, možda i kako bi nam put i razgovor trajao što duže, sa svjetlima obasjavajući mračnu noć i cestu kojom smo vozili naprijed. Rijetko koje svjetlo automobila iz drugog smjera i zvuk njegovog motora, narušavali su mrak i tišinu te hladne, prosinačke, noći.

- Rekli ste da nemate obitelji, to u smislu da je doista nemate ili? - ponovno sam je pogledao. - Mislim, ako ne želite razgovarati o tome, nema problema...

- Ma ne, nije problem... I ja sam dosta iskrena i nastojim o tome normalno govoriti...

- "Normalno" je danas vrlo širok pojam...

- Ah... Ne, oba roditelja su mi umrla, a sestra mi je još u Domu. Ima trinaest godina.

- Žao mi je...

- Ma znate kako kažu, "Bolje biti bos, nego imati cipelu koja žulja"... - sad se zamislila i pomalo rastužila.

- Da, to je živa istina... - potpuno sam se uozbiljio i pogledavao je, gledajući i cestu.

- Majka mi je umrla od jake upale pluća kada sam imala trinaest godina. Dok je ona živjela, sve je bilo relativno dobro, bili smo siromašni, nismo imali mnogo novaca, ali je ona uvijek bila uz mene i sestru i osjećale smo se sigurno i sretno. Tada je ona umrla i cijeli moj život se promijenio. Nagore, naravno, mnogo gore. Izgubila sam majku koju sam smatrala mnogo više svojim roditeljem, nego oca koji je uvijek kući dolazio pijan i pretučen od svojih "prijatelja" te svoju najbolju i jedinu prijateljicu koja je uvijek najbolje znala što trebam i što želim. Tada sam postala majka svojoj sestri koja je tada imala šest godina - govorila je jako tužna i suznih očiju, ali ne i plačući. - Nakon toga ostale smo same s ocem. Tada sam, osim sestre koja je još bila malo dijete, imala samo njega i uz sve njegove pogreške, voljela sam ga i htjela mu bit dobra kćer. Mislim da je i on nas dvije volio, makar to nije govorio i nije pokazivao, vjerujem da je ponekad u svom srcu to osjećao. Sjećam se, jedne večeri je došao sasvim pijan i krvav. Ušao je u stan i nekako se doteturao do kauča, legao i odmah zaspao. Iako sam bila prestrašena od sve te krvi, oprala sam svu krv, izula ga i pokrila pokrivačem. Neko vrijeme gledala sam ga i u sebi se pitala zašto ne možemo biti normalna obitelj koja će cijeniti i poštovati uspomenu na majku. Poslije sam otišla na svoj krevet i legla. Nisam zaspala, samo sam bila mirna i imala sklopljene oči, kad sam čula oca kako se probudio i nešto traži po kuhinji,

vjerojatno piće. Prišao je mom krevetu i gledao me. Mislim da mu je po glavi prošlo što radi i što ja radim za njega. Podragao me po kosi i rekao: "Drago moje dijete..." Tada je otišao u kuhinju odakle sam ga čula kako plače. Idući dan mi nije ništa govorio o tome, a ja nisam rekla da sam išta čula - pričala je stalno imajući suzne oči, ali i dalje nije zaplakala. - Onda mi se otac počeo i drogirati te je situacija postajala sve gora i gora. Gotovo godinu dana nakon što je majka umrla i živjeli smo s ocem, kasno jedne večeri on je došao kući dovevši nekoliko svojih "prijatelja". Svi su bili pijani i drogirani, ponašali su se kao ljudi, govorili gluposti i derali se jedan na drugog. Tu večer trojica njih su me silovali. Moj otac je mirno sjedio u kuhinji, gledao to i smijao se. Ujutro nije imao pojma što se dogodilo, dok sam mu u suzama pokušala reći što se dogodilo, rekao mi je da lažem i da sve to govorim da bih od sebe napravila jadnu žrtvu, baš onako kako je, po njegovim riječima, činila i moja majka. Isto jutro uzela sam sestru i pobjegla od kuće. Otišla u riječki Centar za socijalnu skrb. Tamo su bili zaprepašteni mojom pričom i iznenađeni kako nisu znali za to što se u mojoj kući događa. Mnogo puta htjela sam otići i ispričati sve što mi se događa, a onda bih razmislila kako bi me odvojili od oca i kako ga ne želim ostaviti samog. No preko toga što se dogodilo te večeri nisam mogla prijeći, najviše zbog straha da se isto može dogoditi i mojoj sestri, te sam odlučila učiniti ono što mi je bilo najbolje. Centar nas je ubrzo smjestio u lovranski Dom za nezbrinutu djecu i tu sam se polako počela oslobađati sve patnje i bola koje mi je život s ocem donio, te užasne sramote zbog onog što su mi one večeri učinili. Svog oca nikad više nisam vidjela živog. Umro je nekoliko mjeseci

poslije, od predoziranja. Bila sam mu na pogrebu. Htjela sam se ljutiti na njega zbog svega što mi je učinio i što nije bio bolji otac, ali prevladala je bol što ga više nema i grizodušje da sam učinila ono što je bilo najbolje i najlakše za mene, ne razmišljajući kako će to utjecati na njega. Unatoč svemu što se dogodilo, on mi je ipak bio otac, voljela sam ga i trebala učiniti više za njega...

- Žao mi je... - gledao sam je rastuženu i sa suzama u očima. - Nisam vas htio rastužiti, molim vas, oprostite što sam načeo tu bolnu temu za vas...

- Ma dajte, nemojte biti tako službeni... I ne morate se ništa ispričavati, niste me rastužili... - lagano se nasmijala.

- Treba velike hrabrosti proživjeti sve to i onda govoriti o tome... Mislim da vas nepotrebno mučim time što sam počeo tu temu i rastužio vas radi nje. Stvarno mi je žao...

- Ma ne treba vam ništa biti žao, govoriti o tome nije mi ništa bolnije nego živjeti s time, a imala sam vremena pomiriti se s time i naučiti da me to toliko i ne rastužuje - pogledala me. - Što je bilo, bilo je. Ja to više ne mogu promijeniti...

- Onda maknite tužni izraz svoga lica i nasmiješite se za mene...

Nastavili smo razgovor, promijenivši temu i razgovarajući o nekim malo vedrijim stvarima, ljudima i događajima u našim životima. Ja nisam mogao izdržati da je tijekom razgovora ne upitam viđa li se s nekim trenutačno. Odgovorila je kako se ne viđa ni s kim i kako joj veze, kao ni ljubav uopće, nikad nije išla baš previše od "ruke". Njezin odgovor me dosta razveselio, iako joj to nisam previše pokazivao, te sam i dalje ostao ozbiljan

odgovarajući na isto pitanje upućeno od nje meni. Na pitanje zašto se ne viđam ni s kim, odgovorio sam kako ni meni veze nisu išle mnogo bolje, te kako sam možda prestaromodan i preromantičan što je većina djevojaka, barem onih koje sam do tada poznavao, smatrala dosadnim i glupim. A druga strana su i moji roditelji koji su mi "ugradili" razmišljanje kako ljubav, odnosno nekakva ozbiljnija veza, dolazi nakon završenog studija, kada s diplomom u ruci budem mogao sam zarađivati svoj kruh. Ona je na to rekla kako bi voljela da je i ona imala roditelje koji bi joj "ugradili" takvo razmišljanje i da bi možda tada danas nešto i studirala, a ne tako mlada radila kao konobarica u slastičarnici. Na to sam joj ja opet rekao kako je mogu razumjeti, ali neka mi vjeruje kako ponekad nije dobro imati sva razmišljanja ista kao i naši roditelji i kako nije lako kada oni imaju velika očekivanja od tebe, a ti to ne ispuniš. Na isto pitanje "Zašto vi nemate vezu?", odgovorila je kako nikad nije bila živahan tip mlade djevojke i kako je ljubav, iako je do danas nije pronašla, smatrala "čarolijom iz bajke" u kojoj će je njen "princ na bijelom konju" odvesti daleko od sveg bola i tuge u njenom životu i učiniti je neopisivo sretnom. Tada se ponovno rastužila i rekla mi kako iskreno sve manje vjeruje da takva ljubav i postoji, naročito zato što ne vjeruje da će ikada moći zaboraviti što joj je dogodilo one večeri kada su je silovali. Rekla je kako bi joj trebalo ogromno povjerenje da bi s nekim muškarcem bila bliska i prisna, upravo zbog osjećaja straha i gadljivosti, kakve osjeća od te večeri te kako to još nije imala ni s kime do tada...

Kada smo stigli ispred "žute zgrade", zaustavio sam automobil na ugibalištu autobusne stanice odmah ispod zgrade.

- Stigli smo... - rekao sam ugasisvi motor automobila.

- Jesmo. Alene, hvala puno na prijevozu... - pogledala me. - Bilo mi je jako ugodno razgovarati s vama.

- Nema na čemu. I meni je bilo vrlo ugodno - pogledao sam je i lagano se nasmijao. - Tea, mogu li vas nešto zamoliti?

- Naravno - radoznalo me pogledala.

- Ja bih vas zamolio da mi govorite ti...

- Ali pod jednim uvjetom - ona se dražesno nasmijala, a ja sam je radoznalo pogledao. - Ako i ti meni govoriš ti.

- Imamo dogovor! - nasmijao sam se nešto glasnije i oduševljenije nego prije.

- Vrijedi! - i ona se isto tako oduševljeno nasmijala.

- I Tea, ja bih te još nešto zamolio? - malo sam se uozbiljio, ali i dalje smiješeci se.

- Reci... - ponovno me radoznalo pogledala.

- Bi li mi učinila čast i izašla sa mnom? - potpuno sam se uozbiljio i gledao je.

- Bi, rado... - opet se nasmiješila.

- Ovaj put ići ćemo na neko malo manje ukočeno mjesto i obećajem da ću te ranije vratiti kući...

- He-he... - oduševljeno me gledala i smiješila se.

- Je može u petak navečer?

-Aha...

- Dođem po tebe u 7?

- Može, čekat ću te!

- Super! - tada sam je pogledao s takvim oduševljenjem i radošću, s takvim punim osmijehom na licu. Osjećao sam se kao dijete kojemu pokloniš ono što svim srcem želi i onda je ono toliko sretno i vidiš mu onaj prekrasni svjetlucavi pogled radosti i uzbuđenja na njegovim širom otvorenim okicama...

Tada smo se pozdravili i ona je izašla iz auta. Upalio sam auto, dao lijevi žmigavac i krenuo. Ona je ostala stojeći kraj stanice lagano mi mahnuvši dok sam se udaljavao...

Osmo poglavlje

U Teinom zaljubljenom pogledu, neprestano od večeri kad smo se upoznali, pa i nakon ovih godina koliko smo u braku, uvijek sam vidio da me gleda kao čovjeka koji uvijek govori i čini tako da su i one najmanje i najnevažnije sitnice svakidašnjeg života, neopisivo divne i ugodne. I to, koliko god bilo divno i ugodno njoj da kraj sebe ima nekoga tko ju smatra tako važnim dijelom svog života, da zbog nje govori i čini nešto tako neopisivo lijepo i kraj koga se osjeća toliko sretnom i sigurnom, toliko je i meni bilo divno i ugodno govoriti i činiti nešto za nekoga tko će me zbog toga smatrati najboljim čovjekom na svijetu. Uvijek sam mogao biti onakav kakav jesam, ne pretvarati se, govoriti i činiti ono što ja osjećam i želim, a istodobno znati da će to netko primiti na način na koji je ona to primala. I da će to primiti isto tako iskreno i baš zato što ona to želi i tako osjeća, ne pretvarajući se. Predivno je kad te netko gleda na takav način...

Večer kada smo se Dalibor i ja napili, bio je prvi put da nisam vidio taj pogled u Teinim očima. Od našeg prvog susreta shvatio sam da Tea ne voli piće, a pogotovo ne pijane ljude. Ni ja nisam baš nešto previše volio piće, tako da po tom pitanju nikad nije bilo problema. U našoj kući uvijek je bilo pića, te je ona sama znala ponekad popiti poneki aperitiv tijekom kakve večere ili slično, ali jednostavno problem alkoholizma u našoj kući nije postojao. Ja sam se znao ponekad napiti, ali bi to uvijek bilo na kakvom poslovnom putu kada me Tea ne bi vidjela. Dio onog njenog pogleda prema

meni bio je takav i zbog činjenice da me ona nikad nije vidjela pijanog i da sam ja poštovao probleme u mladosti koje joj je alkoholizam kod oca donio te da joj nikad ničime nisam budio uspomene na to razdoblje njenog života. No tako je bilo do te večeri...

Koliko god ja te večeri bio pijan i izvan sebe, nikad neću zaboraviti da u njenim očima nema više onog pogleda. Negdje u onom svom polusnu i bezveznom buncanju, pogledao sam njene oči i po prvi put nisam vidio ništa više od gorčine i boli. Taj pogled, taj pogled bio je poput šamara ili tuša hladne vode, osjećaj bezvrijednosti mene kao čovjeka još će me dugo, dugo vremena proganjati u mislima i u stvarnosti...

Osjetio sam jaku svjetlost sunca i otvorio oči. Bilo je jutro, Tea je ušla u sobu i razmaknula zavjese s prozora. Okrenula se i pogledala me.

- Dobro jutro, Alene - odgovorila je ozbiljnim glasom. Mislim da je htjela zvučati hladno, ali glas joj je ipak bio nekako topao. Pogledao sam je. Bila je ozbiljna i pomalo tužna, ali joj u pogledu nije bilo onakvog razočaranja u mene kao sinoć dok me gledala pijanog.

- Dobro jutro, ljubavi - nakon što je u meni laknulo, lagano sam se nasmiješio.

- Alene... - približila se krevetu i sjela pokraj mene. - Mislim da je vrijeme da ti i ja razgovaramo...

- Tea, žao mi je zbog ovog sinoć - dodirnuo sam joj ruku. Koža joj je bila hladna. Ali mekana, tako mekana.

- Alene, ovo više ne može ovako... - pogledala me u oči. Pogled joj je bio neopisivo tužan, a lice istodobno tako blijedo i smireno. S lica joj je nestao onaj izgled istodobno ljutnje i bijesa, prikriven ozbiljnošću. Ostala je samo tuga. Tužno lice blijede kože blijedobijele boje. - Znam da nam se ovo dogodilo iznenada i da nam treba vremena da se pomirimo s time i...

- Tea, nemoj o tome, molim te... - prekinuo sam je. - Nemoj to govoriti, ništa se nije dogodilo "nama" i ništa "mi" ne moramo prihvatiti. Dogodilo se meni. Meni, ne nama. I Tea, ne moram ja ništa prihvatiti... Što bi ti da ja prihvatim? Što? Da nikad više neću ponijeti Denisa na ramenima, da ga kad zaspe u dnevnom neću moći odnijeti u njegovu sobu, da neću popravljati krov kuće, da neću saditi cvijeće s tobom iza kuće, da nikad više nećemo plesati, da te neću moći podignuti u naručje i prenijeti preko one bare uvijek kad pada kiša ondje ispred kuće gdje parkiramo auto... To Tea? To bi ti htjela da ja prihvatim? - podigao sam glavu i nekoliko trenutaka je šuteći gledao. - Tea, znaš li da više nikad neću doći kući s posla, vidjeti da je Denis u vrtiću i mi smo sami u kući, nasloniti te uza zid i strastveno voditi ljubav s tobom? Želiš da to prihvatim?

- Kako onda možeš reći da se ovo događa samo tebi? - počela je snažno plakati i ponovno me onako bijesno gledati. - Kako se usuđuješ? Kako? - Kroz jecaje svog plača sve je glasnije vikala. - Što misliš tko si ti? Zašto bi tvoja bol bila važnija od moje? I ja sam ta koja će sjediti za stolom i slušati glazbu, sjećajući se kako sam prije plesala sa svojim mužem... Ja sam ta s kojom muž više nikad neće voditi ljubav tako strastveno dok sam naslonjena uza zid. Misliš li na to, Alene? Nisi ti jedini koji treba prihvatiti... -

izgovarajući ovo zadnje ton glasa joj se stišao. Brisala je suze s lica, ali svaka nova bi klizila niz njeno lice čim bi rukavom ruke obrisala one suze prije.

- Tea, ti imaš izbora... Ja nemam - pognuo sam glavu.

- Ti... - još je jače počela plakati i ponovno kroz suze počela vikati. - Gade jedan! Kako se usuđuješ govoriti mi o izboru? Zar misliš da je moj izbor bio sjediti na hodniku u bolnici pitajući se hoćeš li ostati živ? Misliš da je moj izbor bio ući u bolničku sobu i vidjeti te kako si pao iz invalidskih kolica, sjest kraj tebe, zagrliti te i slušati te kako plačeš? Misliš da je moj izbor bio doći kući nakon što sam tebe ostavila u onim toplicama, objašnjavati našem sinu gdje si ti i kad ćeš se vratiti, a zatim doći u ovu sobu, sama leći na krevet, gledati na praznu stranu kreveta na kojoj ti spavaš i snažno plakati, najviše zato jer me sve to tako boli, a ne smijem to nikome pokazati? Čak ni tebi Alene. Ti zaplačeš, smrkneš se, naljutiš se, vičeš, ironično zajebavaš svihoko sebe, napiješ se... No to je tvoja bol. Ja to poštujem i pokušavam ti pomoći. A ti? Ti moju bol ne primjećuješ... I sad mi još govoriš da imam izbor - nakratko je zašutjela, a zatim snizila glas, onako kao kad je netko toliko umoran i to je zadnje što će reći. - Moj izbor je da mi se vrati moj Alen...

- He-he... To je tvoj izbor? Ma dobra si... - ironično sam se nasmijao i nakratko je pogledao. - To je tvoj jebeni izbor?! - proderao sam se. - Pa što misliš da ja želim? Što misliš da ja hoću? Je ti možeš shvatiti da je to i moj jebeni izbor?! Ali daj shvati da nema izbora!

- Ima... - tiho je odgovorila i pogledala me.

- Ma šta ima?! O čemu ti?! - nastavio sam vikati i gledati je onim pogledom kao da joj želim reći "Ne trabunjaj gluposti, molim te..." - Ajde, ako ga ima, ja ga biram! Neka sve bude kao prije, neka opet hodam i više neće biti ovog glupog razgovora! Ajde!

- Alene... - krenula je nešto reći i dodirnula mi ruku.

- Tea, nemoj mi srati, molim te... Govoriš same gluposti - nastavio sam. - Ja nikad više neću hodati, više nikad ništa neće biti kao prije. I što bi ti sad htjela?! Ah, da, dama bi htjela "svog Alena". E, pa nema ga. Oprosti, Tea, tog Alena više nema... - prestao sam govoriti i šuteći je gledao u oči. Oboje smo neko vrijeme šutjeli i gledali jedno u drugo.

- Ne mislim na to - prekinula je šutnju. - Nije da ne želim da mi se vratiš ti koji hodaš, ali još više od tvog hoda želim da mi se vrati moj Alen koji je uvijek znao što reći i što učiniti, koji je uvijek bio uz mene i uvijek puštao mene uz sebe.

- Tea draga, a što ti želiš da ja kažem ili učinim? Ne mogu se ponašati i govoriti kako me ovo ne boli, kad se osjećam da ću unutar sebe puknuti od ove jebene boli i najradije bih da mi netko puca u glavu da prekinem s ovom prokletom agonijom... - pogledao sam je u oči. - Nemoj od mene tražiti da me to ne boli. Nemoj, molim te...

- Alene... - ponovno je zaplakala. - Nitko ne traži od tebe da te ne boli i da ne pokazuješ svoju bol, samo te molim da dijeliš svoju bol sa mnom i da me pustiš blizu svojih osjećaja i misli.

- Tu bol ne mogu dijeliti, to osjećam samo ja. Ja živim ovaj jebeni osjećaj svaki put kad pogledam ove proklete noge i bespomoćno ih pokušavam

pomaknuti... - prisionio sam svoju ruku na njeno lice i obrisao joj suze. - To je moja bol, Tea, ti to ne možeš osjećati i ja to ne mogu dijeliti s tobom...

- Ti misliš da ja ne mogu osjećati bol? - pogledala me i naglo počela crvenjeti u licu. - Gade jedan! Što ti misliš tko si ti? - proderala se. - Svi mi osjećamo bol. Ja osjećam bol! Zašto bi tvoja bol bila veća od moje? Misliš da se ja ne osjećam bespomoćnom i da mi se srce ne kida svaki put kad se zatvoriš u sebe i odguravaš me od sebe, ili kada se ironično nasmiješ mom nastojanju da te shvatim i pokušam učiniti nešto da se osjećaš barem malo bolje? - nakratko je zašutjela i gledala me. - Alene, to što si sada nepokretan i krećeš se u tim kolicima ne znači da su tvoji osjećaji, a tako i bol, išta stvarniji ili intenzivniji nego kod bilo kojeg drugog čovjeka i ne daje ti pravo da se tako ponašaš...

- Joj, Tea... - prekinuo sam je. - ... ima li ovaj razgovor uopće smisla? Ja od njega sigurno neću prohodati niti ću se zbog njega osjećati išta bolje.

- Smisao ovog razgovora nije da ti prohodaš niti da se ti ili ja pojedinačno osjećamo bolje - prestala je plakati i obrisala važno lice.

- A što je onda smisao ovog našeg razgovora? - krenuo sam se ironično nasmijati ali sam, prisjetivši se što je ona prije rekla, ostao ozbiljan.

- Da se mi osjećamo bolje...

- Pa to je isto - sad nisam mogao biti da se ne, doduše dosta prikriveno i gotovo neprimjetno, nasmijem.

- Nije isto... Ne samo ti, ne samo ja, mi. Zajedno. Kao muž i žena, a tu je i naš sin - ponovno mi je dodirnula ruku.

- Ma daj, molim te - povukao sam ruku. - Mislim, brbljaš totalne gluposti koje mi, ili ajde, eto, nama, neće u ničemu pomoći.

- Nemoj se odmah ljutiti i slagati mi te face. Nitko te u ničemu ne napada, samo razgovaramo. Potreban nam je razgovor, to si valjda i sam shvatio...

- Nitko me ne napada, ah? Pa kako da shvatim tvoje cviljenje kako više nikad nećeš plesati sa svojim mužem nego kao napad? - rekao sam povišenim tonom, a zatim se opet ironično nasmijao čekajući njen odgovor.

- Alene, to si ti prvi spomenuo...

- A ti si odmah potvrdila! - pogledao sam je, onako kao kad nekome nešto dokazuješ pa mu želiš dati do znanja da si imao pravo.

- Ma što sam ja potvrdila?! - viknula je. - Ti si rekao da te boli, eto, to da više nećemo moći zajedno plesati, a ja sam ti samo rekla da i ja mislim na to... I to iz razloga da shvatiš da se ovo što se dogodilo ne odnosi samo na tebe, nego i na mene. I to nije bio napad...

- A ne?! Nego šta je onda bilo? Možda tvoj doprinos tome da se osjećam još jadnije i još gluplje? - ponovno sam povicio ton i gledao je u oči.

- Alene, nisi fer. Ja činim sve što mogu da bih ti pomogla, pomogla da zajedno prihvatimo što se dogodilo i krenemo dalje. Ja ti ne mogu reći da se stvari poput tih nisu promijenile i da i ja ne mislim o njima, ali ti od onog jutra u bolnici neprestano govorim kako se među nama nije ništa promijenilo i kako ćemo to zajedno prihvatiti. Želiš da ti kažem kako mi ne smeta što si u kolicima? Mogu ja i to, ali moraš znati da je to laž...

- Znači, istina je da ti smeta! - povikao sam kao da sam "otkrio toplu vodu".

- Naravno da mi smeta. Zar misliš da ja ne bih htjela da sad probudimo Denisa, doručujemo i odemo trčati, skakati i igrati se loptom po dvorištu?

- sad je ona mene pogledala onim pogledom kao kad nešto dokazuje. Ipak, imala je tako tužan izraz svog milog, blijedog lica.

- Zašto onda uopće vodimo ovaj glupi razgovor? Tea, žao mi je što sam se napio sinoć, ali moraš prihvatiti da mi sve ovo što se događa jako smeta i ti mi tu ne možeš pomoći. Upravo zato što to smeta i tebi... I nemoj mi govoriti da ti ne smeta, molim te... - govorio sam tihim tonom glasa i imao ozbiljan izraz lica.

- Ne govorim ti to, Alene. Govorim ti kako mi mnogo više od toga smeta tvoj stav prema tome i kako me odbijaš od sebe... - zašutjela je i potpuno mirnim pogledom, nepomično me gledala duboko u oči.

- Joj, draga moja Tea... - progovorio sam nakon poduge šutnje tijekom koje smo jedno gledali u drugo. - Ja mislim da ti sebe nećeš poslušati. Tea, tebi ovo smeta. Ti govoriš da ne i kako ćemo nastaviti s našim životima kao da se ništa nije dogodilo i kao da se ništa nije promijenilo, ali svaka tvoja rečenica završava da ti nešto smeta. Manje, više, svejedno. Bitno je da ti smeta. Ja ne želim da ti smeta i to je ono što me najviše muči kod svega ovog... Tebi smeta Tea. Smeta ti, a ja ti ne želim biti smetnja... - glas mi se utišao, a niz lice su mi krenule suze.

- Nisi smetnja, ljubavi... - i ona je počela plakati. - Sve to što nam danas smeta je samo nešto što nam se sada dogodilo i nakon nekog vremena ćemo se naviknut na to, ali ja te puno, puno volim... Bez obzira na sve što se dogodilo to se nije ni najmanje promijenilo i to nije i nikada neće biti

smetnja... - prišla mi je, jednom rukom podigla moju glavu, a dlanom druge obrisala suze s mogjeg lica.

- Tea... - gledao sam je u oči i govorio jako tihim glasom. - Meni je tvoja ljubav smetnja... Toliko te volim da ne želim da me ti voliš. Ja više nisam dostojan tvoje ljubavi, ne zavrjeđujem je i nisam je sposoban primati... Vjeruj mi da se osjećam kao da ću puknuti od muke na svaku tvoju nježnost, svaki put kad mi ponoviš da me voliš jer ja nisam više čovjek kojeg možeš voljeti. Ni ja sâm sebe više ne mogu voljeti... - dok sam govorio ona me tako zaprepašteno gledala, a licem istodobno tako blijedim i tako tužnim, da mi se srce kidalo od bola, a u plućima me tako snažno gušilo na svaki pogled njenog lica.

- Alene, ljubavi, nemoj to govoriti... Molim te...

- ... Tea, mila moja Teice... - ponovno sam zaplakao i u grlu me tako gušilo da sam jedva izgovarao. - ... Mislim da je najbolje da se neko vrijeme razdvojimo jedno od drugog...

-Alene, nemoj to govoriti, molim te...

- Nakon toplica mogu otići u stan u Zagrebu, potrebno nam je da se malo razdvojimo... Potrebno nam je to, meni je potrebno da malo budem sam i da se probam pomiriti s ovim što se dogodilo... - prestao sam plakati, a glas mi se polako smirivao.

- Nemoj mi to raditi... Nemoj to govoriti... - ona je i dalje plakala i iz trenutka u trenutak izgledala sve bljeđe i tužnije. Kunem se, svaki put kad bih pogledao njeno lice, nešto u meni je vrištalo kako mogu biti takav i kako joj mogu nanositi takvu bol.

- Tea, nemoj plakati... Zašto da stalno nanosimo jedno drugom bol i više nego samima nama, bojimo se kako će nešto što učinimo utjecati na ono drugo... Trebamo malo biti sami. Ja trebam malo biti sam, moram sam skužiti što mi je ostalo od života i što ću dalje s njim...

- Mi smo ti ostali, nemoj nas odbacivati... - govorila je kroz sve snažniji plač.

- Tea, ne odbacujem ja vas. Molim te, nemoj tako govoriti, nitko nikog ne ostavlja... Jednostavno ćemo učiniti ono što je sada najbolje za svih nas. Molim te, Tea, ne želim te povrijediti...

- Onda nemoj to činiti, Alene... Molim te, nemoj me sada ostaviti samu, Denis i ja te sada jako trebamo... - zagrlila me i naslonila svoju glavu na moje rame. - Nemoj me ostaviti, Alene, nemoj me i ti sad ostaviti...

- Denis i ti me ne trebate, dušo, ja vam više nisam od nikakve pomoći... Ništa ne mogu učiniti za vas - izgovorivši ovo čak sam se i malko nasmijao, ovaj put ne ironično, nego kako bih ju malko utješio time da ja stvarno ništa ne mogu učiniti za nju niti za Denisa. Čudno je to, rekao sam to kako bih je kao utješio jer je to istina, ali bilo mi je drago što nije reagirala kao da ju je to išta utješilo, jer mada je to i bila čista istina, to me je boljelo i nisam siguran kako bih reagirao da ju je to, u tom smislu, utješilo.

- Trebamo te, Denis treba oca, a ja trebam muža... - rekavši to, ušutjela i nastavila plakati, imajući glavu naslonjenu na moje rame. Ni ja nisam više ništa govorio. Oboje smo šutjeli, dragao sam je rukom po crnoj kosi i slušao jecaje njenog plača, koji su me poput noža boli u srce. Znao sam da ću je jako povrijediti ako učinim ovo što sam rekao, ali koliko god razmišljao o tome bio sam sve sigurniji da će je mnogo manje boljeti ako sad odem, nego

ako joj iz dana u dan budem nanosio bol svojim frustracijama i maničnim promjenama raspoloženja iz trenutka u trenutak. Bio sam siguran u ispravnost svog razmišljanja...

Popodne smo Dalibor i ja krenuli nazad u toplice. Pitao sam njega da me odveze jer sam osjećao takvu neugodnost i sram prema samom sebi tijekom cijelog tog dana dok bih gledao Teino tužno lice i suzne oči znajući da sam ih ja skrivio. Boljelo me sve što sam joj ujutro rekao jer ona nije kriva za ništa što se događa. Boljelo me što sam rekao da ću poslije toplica otići u stan u Zagrebu i svaki put kada bih sklopio oči proganjao bi me onaj njen pogled pun tuge i razočaranja. Kada smo se opraštali, dok sam sjedio na sjedaluu Daliborovoj Hondi i ona me suznih očiju gledala, gotovo da bih vrisnuo kako mi je žao za sve gluposti koje sam joj jutros rekao i zatražio je da mi oprost. No, mada je boljelo ko sam vrag, nisam to učinio, jer vjerujem da bi bol koju bih nam oboje dalje nanosio, makar i nesvjestan toga, bila mnogo veća. Nisam joj to mogao učiniti, ona to nije zaslužila. Nisam joj i dalje mogao nanositi bol...

Dobar dio puta Dalibor i ja smo šutjeli. On je oduvijek volio brzu vožnju, no bio je dobar i iskusan vozač pa mi to nikad nije ni smetalo. Jurili smo autoputom. Spuštala se večer i vani je polako postajalo sve hladnije. Sve mračnije i hladnije...

- Je sve okej? - upitao me nakratko skrenuvši pogled s ceste ispred prema meni i zatim opet nastavivši gledati cestu.

- Je... - trgnuo sam se iz razmišljanja. - Zašto pitaš?

- Tako, šutljiv si mi... Zamišljen, ne pričaš ništa...

- Ah... - lagano sam se nasmijao.
- Je ti hladno? Hoćeš da pojačam grijanje? - približio je ruku jednom od poklopaca grijača na komandnoj ploči, kao da osjeti toplinu.
- Ma da, ne ponašaj se prema meni kao djetetu... "Je ti hladno? Hoćeš da pojačam grijanje?" pa onda stavlja ruku da opipa toplinu, kao kad bebi pripremaš bočicu... - nasmijao sam se i pogledao ga. - Daj, molim te, ako mi bude hladno sam ću si ga pojačati...
- Dobro, jebo te, ne moraš se odmah pjenit...
- Pa šta me pitaš glupa pitanja! - ponovno sam se nasmijao i pojačao grijanje.
- Hm... - nasmijao se kad je vidio kako pojačavam grijanje. - Zašto si takav? Ozbiljno pitam.
- A ne znam... Sve mi ide na živce, sve me tako lako naljuti. Ne znam šta mi je - naslonio sam glavu na prozor vrata od auta. - Ma znam ja šta mi je. Dado, ja stvarno ne znam kako ću ja dalje živjeti... Da li će ovo moje ogorčenje ikada prestati i da li ću se jednom moći pomiriti s tim?
- Ma daj si malo vremena, sve je to još friško i normalno je da ti treba vremena da se navikneš - spustio je svoju desnu ruku na moje rame, onako kao kad hoćeš nekome dati do znanja da si uz njega i da će "sve biti dobro".
- Eh, vremena... - uzdahnuo sam.
- Čuj, Alene, ja te nisam htio ništa pitati jer ono, nije moje da se petljam, ali šta je bilo jutros s Teom? Malo sam vas čuo, a i vidio sam nju kad je izišla iz sobe... A i sad kad ste se opraštali... Šta je bilo?
- Tea je trudna...

- Opa... Čestitam! - nasmijao se, a zatim naglo uozbiljio. - Pa zašto je onda kad je izašla iz sobe, izgledala kao da su joj "potonule sve lađe"?

- Zato jer ja ne želim to dijete...

- Ma joj, točno sam mogao očekivat da ćeš baš to i reći... - uozbiljio se i nakratko me pogledao. - Zašto?

- Sad stvarno nisam spreman na još jedno dijete. Trebam prvo sredit sam sa sobom, pa tek onda mogu vidjet šta dalje... - pogledao sam ga. - Nisam zaboravio da smo dugo htjeli drugo dijete i znam da bi se tome trebao veselit bez obzira no ovo što se dogodilo... I vjeruj mi da sam se gadio sam sebi dok sam joj govorio da pobaci, ali ja stvarno nisam spreman na to sad i koliko god mi to bilo teško, morao sam joj to reći...

- Kako je ona reagirala na to?

- A rastužilo ju je... Mislim da se jako razočarala u meni... - uzdahnuo sam i rukom prošao po svojoj kosi.

- Šta ste riješili? Pobacit će?

- Ne znam... Nismo previše govorili o tome. Uostalom, to je sad na njoj, neka čini što god je volja...

- Ej, pa stani sad malo... Ne možeš sad baš tako, ipak si i ti sudjelovao u tome - kao da se krenuo nasmijati, a tada se odmah opet uozbiljio. - Ne, ozbiljno pitam... Šta ćete sad?

- Ne znam, Dado... Rekao sam joj da mislim da se trebamo razdvojiti na neko vrijeme i da ću nakon toplica otići u stan u Zagrebu...

- Ma je ti to ozbiljno? - sad me pogledao jako začuđenim izrazom lica.

- Treba nam prostora, Dado, ovako samo gušimo jedno drugo... - iz uleguća u plastici kraj poluge ručne kočnice izvadio sam kutiju cigareta, otvorio je i izvukao jednu van. - Meni treba vremena. Moram ovo pokušat sredit sam sa sobom, a ona mi tu samo smeta... - uzeo sam upaljač i zapalio cigaretu.

- A ne smeta ti ona namjerno ili nešto tako, pa jebo te, ona ti samo hoće pomoć... Nije ni njoj tako lako, Alene - glas mu se nekako rastužio.

- Znam da ne misli loše i upravo je u tome i problem. Ja njoj činim loše. Svaki put kad se onako naljutim ili kad sam jednostavno živčan, izderem se na nju i to ju povrijedi... Ja joj to ne želim činiti, ona to nije zaslužila.

- Šta misliš da ju ovako nećeš povrijediti? Alene, nije ti u redu to što joj činiš i nije u redu da je sad ostaviš. Ona nije to zaslužila...

- Ovo će je povrijediti samo jednom, barem joj neću stalno nanositi bol svojim frustracijama...

- Ne znam, stari, odluka je na tebi, ali moraš znati da svako naše djelo ima svoje posljedice...

- Hm... - pogledao sam ga s laganim ironičnim osmijehom na licu. - Znam ja to i jako dobro... - ponovno sam naslonio glavu na prozor vrata kraj sebe i nastavio razmišljati, držeći cigaretu u lijevoj ruci. Dalibor je ili shvatio da sad treba zašutjeti, ili jednostavno nije imao više šta pametno za reći. Nikad nisam pomislio da je možda i imao, ali nije htio reći da se ne bih uvrijedio ili izderao na njega. Bilo kako bilo, oboje smo zašutjeli...

Za nešto više od sat vremena stigli smo na parkiralište toplica. Dalibor je parkirao svoju metalik srebrnu Hondu i izašao iznijeti moja invalidska kolica. Nakon što sam se prebacio sa sjedala u njih, Dalibor je sa

stražnjeg sjedala izvukao i svoju torbu s odjećom, koju sam stavio na koljena, a on me odgurao unutra. Otišli smo ravno u praznu sobu, dvojica mojih cimera iz sobe još se nisu vratili. Malo kasnije pozdravio sam se s Daliborom i on je krenuo nazad za Rijeku. Čim je izašao iz sobe i zatvorio vrata, prebacio sam se na krevet, legao na leđa i gledajući u požutjeli plafon nekad bijele boje, razmišljao o svemu što se ovog vikenda dogodilo. Pred očima sam vidio onaj Tein tužni pogled dok sam joj jutros govorio da se trebamo odvojiti na neko vrijeme. Počeo sam plakati...

Deveto poglavlje

Znate li kako u životu postoje oni trenutci kad nešto kažete ili učinite i onda neprestano razmišljate o tome? Jesam li učinio dobro ili nisam, mislite? I najgore je, ma kakvo vaše mišljenje o tome bilo sad, vi to što ste rekli ili učinili nikako ne možete ispraviti? E, ono što sam ja rekao Tei, kako ne želim drugo dijete i kako ću poslije toplica otići u Zagreb, mogu promijeniti, no pitanje je želim li i trebam li to učiniti? Želim li? Odgovor je sasvim jasan... Da, naravno da želim. Ali trebam li...?

Unatrag dvije, tri godine, Tea i ja razmišljamo o drugom djetetu i kada je Denis navršio svojih pet godina, odlučili smo da smo spremni imati drugo dijete. Kada se Denis rodio, bio sam najsretniji čovjek na svijetu, bili smo sretna i složna obitelj, imali smo kuću, novac... Nije bilo više razloga da čekamo. Odlučili smo imati drugo dijete. Ne znam koliko bi nas ono učinilo punijim i sretnijim ljudima, te koliko bi to ispunilo naše živote više nego što smo njime bili i prije zadovoljni, no kao roditelj vam mogu reći da nema vrjednijeg i ljepšeg osjećaja vas kao čovjeka i ispunjenja vašeg života, većega od onoga koje vidite u nevinim okicama vašeg malenog djeteta. I gledati ga kako iz dana u dan odrasta, kako vam se smiješi i kako se raduje svakom svom novom danu, ispunjen najčistijom i najlakovjernijom istinom da je život prelijep i čudesan promatram tim naivnim, nevinim dječjim okicama... Zato smo odlučili imati još jedno dijete i pružiti si još više onoga što imamo s Denisom. Dugo smo pokušavali i nismo uspjeli te smo pri

svakom novom neuspjehu još i više to željeli... I ono, puf, pa sada! Shvatite me. Nisam čudovište, naravno da želim još jednog malog anđelčića čijem ću se osmijehiću radovati i kojeg ću s ponosom zvati svojim sinom ili svojom kćeri... I naravno da ga ne želim hladnokrvno ubiti, uskratiti mu priliku da diše i da osjeća život. Naravno da mi je žao Tee, toliko da mi je i samom muka u sebi pri svakoj pomisli na njeno blijedo lice i onaj tužni pogled razočaranja dok sam joj govorio da ne želim to dijete i da pobaci. Znete li koliko je teško tražiti od majke da uskrati život dijelu sebe? E, moj živote, što radiš od mene... Žao mi je, ne mogu vam opisati niti djelić ovog bola u sebi što je sve ispalo ovako, ali ja sada jednostavno nisam spreman imati drugo dijete i opet biti otac. Da, opet, ja se ne osjećam da mogu biti otac niti Denisu... I šta da radim? Osudite me, ubijte me, proglasite me čovjekom bez duše i bez srca, zovite me čudovištem... Vjerojatno bih to radio i ja jer ovakvu sebičnost i umišljenost sobom i time da je moja bol važnija od onog što drugi osjećaju, pa čak i od samog života, ne bih tolerirao nikome i nikada, ma što se dogodilo. No što da radim kad se sve dogodilo tako i kad se osjećam ovako bezvrijednim i ogorčen bolom i bijesom? Shvatite me, molim vas, shvatite me...

Otići od Tee, otići od svog sina, otići od svoje kuće? Naravno da ne želim, naravno da se sad ponajviše bojim ostati sam i naravno da će me ova bol i bijes živog iznutra izgristi ako ostanem sam razmišljati zašto mi se ovo dogodilo... No ja ne želim nanositi bol onima koje najviše volim. Rekli bi: "Pa promijeni se onda!", ali to doista nije tako lako jer iz mene izvire samo bol, ogorčenost i bijes i na sebe i na ovaj glupi život koji mi je ovo učinio. Ja ne

želim da itko, pogotovo ne moja žena i moj sin, na bilo koji način ispaštaju zbog toga što se ja osjećam ovako glupo kako se osjećam. Ja im ne želim biti na teret...

Stoga je moj odgovor, na ono pitanje: "Trebam li? ", ne. Ne trebam, moram učiniti onako kako je najbolje za sve troje. Moram otići od kuće... No, jesam li ja samo jako sebičan čovjek? Nije li ovo dokaz u prilog tome da se ponašam kao da je ono što ja osjećam važnije od onog što osjećaju oni oko mene? Je li Tea imala pravo kada mi je rekla kako i nju sve ovo jako boli i jednako kao i mene? Da li je Dalibor imao pravo kada mi je rekao da nije u redu da to učinim Tei? Mislim li samo na sebe?

O, Bože, kako bih volio da mi netko objasni zašto mi ovo činiš i što sam ti to zgriješio pa sad plaćam za to?

Ponovno su počeli prolaziti dani, nižući se jedan za drugim i svaki s gotovo istim, jednoličnim i usporenim tempom. Nastavio sam s terapijama, ponovno svaki dan od ranog jutra pa sve do ručka. I dalje su mi najgore bile vježbe u onim smrdljivim *hubbard* kadama, s onom toplom vodom i sumporom koji je tako smrdio i tjerao na povraćanje. Nikako se na to nisam mogao priviknuti i svakog jutra, kad bi me prebacivali u jednu od tih kada, ponovno bih osjetio istu mučninu. Na buđenje u 7 sati ujutro, prebacivanje u ona ogromna, stara invalidska kolica te isti put hodnicima od soba do *hubbard* kada u prizemlju, dok bi me bolničar Ivan ogrnutnog velikim frotirnatim ogrtačem bijele boje, vozio u *hubbard* na vježbe koje bi svakog jutra trajale po nekoliko minuta duže... bio sam se već i navikao i to mi je

postajala normala mog sutrašnjeg jutra. Nakon toga, kao i obično, vratio bi me u sobu i pomogao mi obući se, sve dok se nisam navikao i naučio oblačiti se sam, te bi dobio doručak u sobu. Kao i od prvog dana otkad sam došao ovdje u toplice, doručak smo dobivali u sobi, dok bi ručali i večerali u restoranu u prizemlju toplica. Poslije bi mi u sobu došla fizioterapeutica te bih s njom radio vježbe, sad gotovo uvijek više od sat vremena i iz dana u dana vježbajući one radnje na koje sam se trebao navikavati i koje su mi trebale, barem s fizičke strane, olakšati boravak i kretanje u invalidskim kolicima. Nakon vježbi kratko odmaranje, a zatim "toster", pa kao "šećer na kraju" dosadna i glupa radna terapija. Uglavnom, malo prije ručka bi sve završilo. Otišao bih ručati i vratio se u sobu. Tada bih, kao i dvojica mojih cimera, izmoren i nenaspavan, legao spavati i ne bih se budio sve do 17 - 18 sati. Nakon razbuđivanja, otišao bih na večeru i tek bi se kasnije oko 20 sati, naše društvanice, baš po našem "topličkom životu", okupilo. Poneki ljudi su otišli kućama jer je zdravstveno odobravalo rehabilitaciju u trajanju od najviše tri tjedna za one koje su oboljeli ili stradali prijašnjih godina. Ja sam u toplicama bio gotovo dvanaest tjedana, pa sam se nagledao ljudi koji su odlazili i onih koji su, nakon njih, dolazili...

Prije nego što je otišla kući, Ida me upoznala sa simpatičnom djevojkom Elenom i njenom sestrom Vanom, koje su radile u prodavaonici invalidskih kolica i drugih ortopedskih pomagala u prizemlju kraj recepcije u hotelu "Minerva". Elena se i sama kretala u invalidskim kolicima, kao posljedica prometne nesreće. Svidio mi se njen vedri duh, optimizam i energija nekakve snažne radosti što živiš i što prihvaćaš život kao nekakav

dar, samim time što jest i što traje, pa bez obzira što se u njemu dogodilo i što se događalo. I Vana, njena par godina starija sestra, bila je jednako vedra djevojka koja se uvijek tako iskreno smješkala i koja je s tobom razgovarala kao s ravnopravnim i potpuno jednakim čovjekom, bez ikakvog sažaljenja ili bilo kakve, pa makar i dobronamjerne, opterećenosti time što si ti u invalidskim kolicima... Bilo mi je jako ugodno u društvu s njima, volio sam s njima razgovarati o bilo čemu i svaki dan sam po par sati u prodavaonici provodio s njima. Možda sam im ponekad bio i dosadan i možda sam ih ometao u radu, jer ipak su one tu bile samo zaposlenice, no nikad mi to nisu rekle, već su se uvijek iznova smješkale kada bih se svakog dana pojavljivao u odrazu staklenog izloga dok im prilazim. Možda sam i ja sâm mogao slutiti da sam im malo prenaporan i da bi ih barem jedan dan trebao pustiti na miru, ali jednostavno nisam mogao odoljeti da ponovno odem do njih i porazgovaram s njima. Još kada bih vidio da su se vedro nasmijale i pozdravile me s glasnim: "Hej!"...

Govorile su mi i upoznavale me s mnogim stvarima koje sam sad kao čovjek u invalidskim kolicima trebao znati, a o kojima nisam imao ama baš nikakvog pojma. Objasnile su mi kako se ostvaruju prava na invalidska kolica i druga ortopedska pomagala, preko Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. No, objasnile su mi kako zdravstveno osiguranje odobrava doznake preko kojih se dižu invalidska kolica ili druga ortopedska pomagala u za to specijaliziranim prodavaonicama, svake tri, četiri ili pet godina i to po veoma škrtnim odobrenim iznosima novca od svega četiri do pet tisuća kuna, a kako invalidska kolica na ručni pogon malo bolje kvalitete, manje

težine zbog lakšeg i bržeg guranja istih i malo modernijeg i ljepšeg izgleda, narastu i na iznos od vrtoglavih petnaestak tisuća kuna. A da vam ne pričam o invalidskim kolicima na elektromotorni pogon, svu proceduru, potrebnu medicinsku dokumentaciju i sve medicinske preglede koje treba obaviti da bi mogao dokazati svoje pravo, odnosno potrebu za istim, te zatim odobravani iznos od dvadesetak tisuća kuna, a njihove realne cijene u prodavaonicama po trideset, pedeset, pa i sedamdeset tisuća kuna. Nevjerojatno! Čovjek ne ide za tim dok mu to u životu nije potrebno, dok on sam nema nikakav invaliditet ili netko od članova njegove obitelji ili bližih prijatelja, ali doista se šokiraš kad čuješ nešto poput ovog. Meni su invalidska kolica sad noge, bez njih sam potpuni nitko i ništa i nemam od života ni ono malo što s njima imam... Pokazale su mi ručne komande i objasnile kako se vozi automobil s time. Možda sam u životu ponekad i vidio neku osobu u invalidskim kolicima kako vozi osobni automobil, no nikad nisam pojmio kako to ona vozi ako ne može stiskati papučice komandi, ali nikad nisam ni imao potrebu to saznati pa se time nisam ni opterećivao. Uostalom, da budem iskren, imao sam nekakvo razmišljanje "Što će invalidu auto..." i da oni nemaju potrebe voziti, a opet iskreno, nisu za to ni sposobni... Stvar kod ručnih komandi je da se sve funkcije papučica svode na dvije ili tri radnje koje ćete obavljati šakom, najčešće desne ruke, na poluzi odmah kraj jedne, najčešće desne, strane volana. Za ljude s bilo kojim invaliditetom, odnosno bilo kojom otežanom ili onemogućenom radnjom, najbolji i najlakši za vožnju jesu automobili s automatskim mjenjačem. Na taj način uskratili ste si jednu, odnosno dvije radnje, stiskanje spojke i

mijenjanje brzina, a to jesu dvije radnje koje su sistemom vožnje na ručne komande, dosta komplicirane i zahtijevaju određenu brzinu i spretnost ruku. Zato oni kojima je to komplicirano, a imaju dovoljno novca i mogućnosti, kupuju automatike. Automatici jesu auti s nešto sporijim ubrzanjem, no zato kupite nešto jači motor s većim brojem kubika i okretnim momentom i nadoknadili ste i taj nedostatak, a uostalom par sekundi bržeg ili sporijeg ubrzanja nisu svima od tolike važnosti. Ručnih komandi danas ima dosta, od onih posebnih za svaku marku automobila do onih univerzalnih za više marki, te od onih posve mehaničkih do onih digitalnih. Sve to ovisi o vrsti automobila kojeg imate, vašeg invaliditeta, odnosno jačini preostalih fizičkih radnji i, naravno, o količini novca koju ste spremni izdvojiti za ručne komande. Cijena komandi je od par tisuća pa sve do tridesetak tisuća kuna. Skupo, previše skupo, ali i jako potrebno, previše potrebno. Ili je možda nepotrebno? Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ne priznaje prava na ručne komande i za to ne izdvaja niti jednu kunu. Je li to u redu? Nije, nikako nije u redu. Činjenice koje govore u prilog tome da je jako potrebno da osoba s invaliditetom, ukoliko mu to invaliditet dozvoljava, ima i vozi osobni automobil i da nikako nije u redu od zdravstvenog osiguranja da ne priznaje pravo na ručne komande, jesu da niti jedan grad u Hrvatskoj nema riješen javni gradski prijevoz autobusima ili tramvajima za osobe u invalidskim kolicima ili one teško pokretne. Ruku na srce, Zagreb ima nekoliko, a Rijeka i Split po jedan kombi prilagođen prijevozu osoba u invalidskim kolicima i onih teško pokretnih, no to je prijevoz koji funkcionira tako da dan ili dva prije znaš kamo i kada hoćeš, moraš, trebaš ili želiš ići,

od kada i do kada ćeš biti tamo, pa tek onda zoveš kombi da vidiš hoćeš li imati sreće da on tada bude slobodan i može te prevesti... Kretanje je najvažniji dio vašeg života koji vam invaliditet oduzme. Naviknete se na bol koju osjećate, naviknete se na promjene u vašem životu, naviknete se na arhitektonsko-građevinsku neprilagođenost, naviknete se čak i na predrasude društva... No ostaje vaša ograničena pokretljivost i nitko nam ne bi trebao ograničavati ili odbiti pomoć u tom kretanju. Ovdje novac za to pomagalo, odnosno te ručne komande, ne znači novac kao jedinicu vrijednosti izraženu u papirima, nego prepreku koja vas sprječava da budete sretni i zadovoljni sobom i svojim životom, koliko to najviše možete bez obzira na invaliditet s kojim živite... Uz stvari takve tehničke prirode poput cijene i vrste raznih pomagala koja mi mogu život u invalidskim kolicima učiniti jednostavnijim i boljim, s Elenom i Vanom mi je bilo tako jednostavno govoriti i o onim stvarima koje sam držao duboko u sebi i nisam ih mogao govoriti nikome, pa čak ni Tei s kojom sam bio najiskreniji i najotvoreniji. U njihovim očima vidio sam razumijevanje, nikakva skrivena pitanja kako se držim, utješnih pogleda kao da mi žele reći da će sve biti dobro ili očekivanja da se smijem i kad u sebi osjećam da ću puknuti od bola i samo želim vrištati i glasno plakati. U njihovim očima nisam vidio onaj Tein pogled zbog čega sam joj rekao i da se trebamo razići, onog pogleda da ju boli i muči to što se ja ne smijem...

Uz njih dvije, negdje sredinom mog boravka u toplicama, upoznao sam Jasminu i Jasmina, sestru i brata. Jasmina je mlađa djevojka koja je došla u pratnji svog brata i s njom sam imao tako slobodan i otvoren odnos,

tako da sam ponekad prepričavajući joj neke svoje probleme i svoje poglede na njih, shvatio da ja tu možda i griješim i možda nemam uvijek pravo. Jasminin brat Jasmin došao je u toplice negdje sredinom osmog tjedna kako sam ja bio tu, na njemu svakogodišnju trotjednu rehabilitaciju. Imao je takvu progresiju svoje bolesti da čak nije mogao sam podignuti ruke, sam se hraniti i niti ostale ni najjednostavnije fizičke radnje. Jasmina mu je pomagala, tri tjedna dok je on tu na rehabilitaciji ona je plaćala smještaj i hranu u jednoj od zgrada odmah uz toplice, ondje gdje su mnoge pratnje ljudi smještenih u toplicama običavale boraviti. Jednu večer, negdje oko 21 h, nije mi se dalo ići u "Minervu", nego sam izašao ispred ulaza u toplice i zapalio cigaretu. Tu večer nije bilo jako hladno, osjećao sam se ugodno na svježem zraku mračne zimske noći i u potpunoj tišini. Ubrzo sam iza sebe čuo izlazna vrata i kako je netko izašao i stao malo iza mene. Okrenuo sam se i ugledao Jasminu kako vadi cigarete iz svoje torbice.

- O, dobra večer, Jasmina - vidjevši da vadi cigarete iz torbice na ramenima, pružio sam ruku i dodao joj svoj upaljač.

- Dobra večer, Alene - uzela je upaljač i zapalila cigaretu, a zatim mi ga vratila, vrativši kutiju svojih cigara nazad u torbicu. - Hvala.

- Nema na čemu - lagano sam se nasmijao. - Kako si večeras?

- Ide - i ona se nasmijala. - Ti?

- Ne žalim se, iako je bilo i boljih dana - pogledao sam je vedrim pogledom, kako bi djelovao nezaokupljen istinitošću drugog dijela svog odgovora.

- Kako to da si večeras tu, a ne tamo u "Minervi"? Što radiš sam?

- Nešto mi se večeras nije dalo u buku... A, iskreno rečeno, baš mi se nije dalo ići ni među ljude.

- Zašto to? Pa bar si ti društven - čudno me pogledala.

- Ha-ha... Po čemu sam ja to tako društven? - ponovno sam se nasmijao i, okrenuvši se prema njoj, pogledao je.

- Pa tako, uvijek si nasmijan u društvu i uvijek nasmijavaš ljude... Paše ti biti u društvu, to se vidi. Znaš ono, neki su ljudi jako sramežljivi i ne znaju bit zabavni u društvu, pa onda baš i nemaju neke prave prijatelje... - pomalo se rastužila.

- Eh, lako je bit zabavan i otvoren u društvu, pogotovo kad te ljude nešto slabije poznaješ, pa onda nema nekakvog većeg provjeravanja u iskrenost te tvoje otvorenosti. S prijateljima je nešto drugačije, oni te poznaju i mogu znati je li tvoja otvorenost prirodna i je li iskrena - uozbiljio sam se. - Uostalom, Jasmina, odnos s društvom nije nikako isti kao onaj koji imaš s pravim prijateljem.

- Hoćeš reći da je bolji? Kako, kad i sam kažeš da pred pravim prijateljem moraš biti potpuno iskren i još je teže onda skrivati svoje nedostatke? - ozbiljno me gledala, čekajući moj odgovor.

- Ne... Pred pravim prijateljem ne moraš skrivati svoje nedostatke, vrijednost pravog prijateljstva je upravo u tome što si slobodan uvijek biti potpuno iskren...

- Da, Alene... - uzdahnula je. - ... ali današnji ljudi baš i ne funkcioniraju tako. Većina nas ne zna što je pravo prijateljstvo i nikad ne pronađe osobu s

kojom je pravi prijatelj. Bar ne takvog da s njim u svakom trenutku možeš biti potpuno iskren...

- Ma nije baš tako... - bacio sam opušak svoje cigarete na beton i zatim ga pregazio kotačem invalidskih kolica. - Ti govoriš o većini. Baš te briga za većinu, neće ti svi oni biti prijatelji, a još manje pravi prijatelji... Pravih prijatelja imaš jako malo, ponekad samo nekoliko osoba, ali su ti oni sasvim dovoljni i važniji od sve te većine i onog što oni govore i misle... - potpuno sam se uozbiljio i pogledao je. - Znaš, možda je pravog prijatelja teško naći tako da bi, kad ga nađeš, uživao u njegovoj vrijednosti i svim onim dobrim stvarima koje ti pravo prijateljstvo donosi.

- Ne znam... - zagasila je svoju cigaretu i pomakla se sjesti na jednu od triju drvenih klupa naslonjenih uza zid. - Ovo što ti govoriš je iskreno? Ti tako...

- Pa sad... - uzdahnuo sam i gledao je šuteći.

- Vidiš, o nekim stvarima je relativno lako govoriti i vjerovati u njih, ali kada trebaš postupati po njima stvari su nešto drugačije - prekinula je šutnju.

- Nije baš tako, čovjek uvijek zastupa ono u što stvarno vjeruje... - ponovno sam zašutio na par trenutaka. - Ovo što se meni dogodilo je ipak malo drugačije i normalno je da su se neke stvari promijenile...

- Alene, promijenile su se mogućnosti tvog kretanja, ali ne i ono što ti misliš, u što ti vjeruješ... - i ona je zašutjela i tužno me gledala.

- Nije to tako jednostavno, Jasmina... - uzeo sam upaljač u ruke i počeo ga nervozno vrtjeti u ruci. - Promijenilo se ono moje vjerovanje da je ljubav nepobjediva i važnija od ičeg što se može dogoditi, promijenilo se ono

vjerovanje da je život lijep sam po sebi i da sam sretan samim time što ga živim...

- Zašto se promijenilo, Alene? Sunce i dalje izlazi svakog jutra, mjesec svaku noć sja na nebu, čovjek i dalje kada vidi svjetlucavu zvijezdu kako pada zaželi nešto, kada si jako žedan voda najbolje gasi žeđ, predivan je osjećaj biti na ljetnoj kiši, proljeće i dalje najavljuju ljubice... Ljubav je ostala ista, tu se najmanje toga promijenilo. Sve dok imaš srce voliš, sve dok voliš bit ćeš voljen...

- Ljubav se promijenila, draga moja Jasmina... Moja žena ne može voljeti nekog poput mene sada i ja joj ovakav ne mogu pružati onakvu ljubav kakvu ona zavrjeđuje... - nakon kratke šutnje i zatečenosti dubokim značenjem onog što je rekla, odgovorio sam, imajući zamišljen izraz lica.

- Ja ne poznajem tvoju ženu, ali znam da se voli samo sa srcem i da je važno da onaj koga voliš ima samo srce...

- Ja znam da mene moja žena voli i nikad me ne bi napustila, ali ja se bojim da me ona sad voli samo iz obveze i da me ne bi napustila samo zbog srama... A to nije ljubav kakvu ja želim i nije ljubav kakvu ona zaslužuje...

- To je samo tvoj strah i tvoja sumnja, nemoj dopustiti da te to sprječava da budeš sretan... Zapamti da je svakom čovjeku, bez obzira na to da li ima nekakav invaliditet, najveći strah od života u samoći i usamljenosti... - rekavši to, oboje smo zapalili cigarete i zašutjeli.

Kada smo kretali prema svojim sobama, odnosno svojim zgradama, ona me upitala koja mi je najbolja osobina. Rekao sam to što sam uporan "ko magarac" i da ne odustajem baš tako lako od onog što želim i smatram

dobrim. Upitala me želim li voljeti svoju ženu i da ona voli mene, te smatram li da mi ljubav treba u životu. Odgovorio sam, naravno, da želim. Tada mi je rekla da iskoristim svoju upornost...

Nakon povratka u sobu, legao sam na krevet i gotovo cijelu noć probdio, razmišljajući što se u ovih desetak tjedana događalo. Tu noć tako sam želio Teu kraj sebe, da me zagrlji i da zaplačem u njenom zagrljaju...

Deseto poglavlje

Prije, ima i sedam, osam godina, dok sam još studirao, dopisivao sam se e-mailom s jednom prijateljicom, raspravljajući o jačini ljudskih osjećaja i ljubavi kao najvažnijeg i najvećeg od tih osjećaja. Sjećam se sadržaja jednog njenog e-maila:

"Jednom davno svi ljudski osjećaji i sve ljudske kvalitete našli su se na jednom skrivenom mjestu na Zemlji. Kada je Dosada zijevnula treći put, Ludost je, uvijek tako luda, predložila: "Hajdemo se igrati skrivača! Tko se najbolje sakrije, pobjednik je među osjećajima."

Intriga je podigla desnu obrvu, a Radoznalost je, ne mogavši prešutjeti, zapitala: "Skrivača? Kakva je to igra?" "To je jedna igra", započela je objašnjavati Ludost, "u kojoj ja pokrijem oči i brojim do milijun dok se svi vi ne sakrijete. Kada završim s brojanjem, polazim u potragu, i koga ne pronađem, taj je pobjednik."

Entuzijizam je zaplesao, slijedilo ga je Oduševljenje. Sreća je toliko skakala da je nagovorila Sumnju i Apatiju koju nikada ništa nije interesiralo. Ali nisu se svi htjeli igrati. Istina je bila protiv skrivanja, a i zašto bi se skrivala? Ionako je uvijek, na kraju, svi pronađu. Ponos je mislio da je to glupa ideja, iako ga je zapravo mučilo što on nije bio taj, koji se sjetio predložiti igru. Oprez nije htio riskirati.

"Jedan, dva, tri...", počela je brojati Ludost. Prva se sakrila Lijenost koja se, kao i uvijek, samo bacila iza prvog kamena na putu. Vjera

se popela na nebo, Zavist se sakrila u sjenu Uspjeha koji se mučeći popeo na vrh najvišeg drveta. Velikodušnost se nikako nije mogla odlučiti gdje se sakriti jer joj se svako mjesto činilo savršenim za jednog od njenih prijatelja. Ljepota je uskočila u kristalno čisto jezero, a Sramežljivost je provirivala kroz pukotinu drveta. Krasota je našla svoje mjesto u letu leptira, a Sloboda u dahu vjetra. Sebičnost je pronašla skrovište, ali samo za sebe! Laž se sakrila na dno oceana (laže, na kraju duge), a Požuda i Strast u krater vulkana. Zaborav se zaboravio sakriti, ali to nije važno.

Kada je Ludost izbrojvala 999.999, Ljubav još nije pronašla skrovište jer je bilo sve zauzeto. Ugledavši ružičnjak, uskočila je, prekrivši se prekrasnim pupoljcima. "Milijun", zavikala je Ludost i započela svoju potragu. Prvu je pronašla Lijenost, iza najbližeg kamena. Ubrzo je začula Vjeru kako raspravlja o teologiji s Bogom, a Strast i Požuda su iskočile iz kratera od straha. Slučajno se tu našla i Zavist, i naravno Uspjeh, a Sebičnost se nije trebalo niti tražiti. Sama je izletjela iz svog savršenog skrovišta koje se pokazalo pčelinjom košnicom. Od tolikog traženja Ludost je ožednila, i tako u kristalnom jezeru pronašla Ljepotu. Sa Sumnjom joj je bilo još lakše jer se ona nije mogla odlučiti za skrovište pa je ostala sjediti na obližnjem kamenu.

Tako je Ludost, malo-pomalo, pronašla gotovo sve. Talent u zlatnom klasju žita, Tjeskobu u izgorenoj travi, Laž na kraju duge (laže, bila je na dnu oceana), a Zaborav je zaboravio da su se uopće ičega igrali. Samo Ljubav nije mogla nigdje pronaći. Pretražila je svaki grm i svaki vrh

planine i kada je već bila bijesna, ugledala je ružičnjak. Ušla je među ruže, uhvatila suhu granu i od bijesa i iznemoglosti počela udarati po prekrasnim pupoljcima. Odjednom se začuo bolan krik...

...Ružino je trnje izgrebalo Ljubavi oči. Ludost nije znala što učiniti. Pronašla je pobjednika, osjećaj nad osjećajima, ali Ljubav je postala slijepa. Plakala je i molila Ljubav da joj oprost i naposljetku odlučila zauvijek ostati uz Ljubav i pomagati joj. Tako je Ljubav ispala pobjednik nad osjećajima, ali ostala je slijepa, a Ludost je prati gdje god ide."

Nije li to tako predivna priča? Tako je jednostavna, a mogli bi satima i danima razmišljati o njenom značenju i o njenoj istinitosti... A tako je iskrena. Tako stvarna. Gotovo je bolno čitati nešto tako prisutno u našim životima što nam budi sjećanja na stvarne trenutke koje smo proživjeli. Nije važno bili oni dobri ili loši trenutci, obuzme nas ugodan osjećaj poimanja svakog napisanog slova...

Jedva sam dočekaio jutro. Sjedio sam na svom krevetu i kroz retke između drvenih roleta na prozoru, gledao prve zrake izlazećeg sunca. Ustao sam, prebacivši se u invalidska kolica i odgurio do umivaonika u kutu sobe. Umio sam lice hladnom vodom i pogledao u ogledalo na zidu iznad umivaonika. Zamišljen sam gledao u malene kapi hladne vode koje su klizile niz moje lice. Nasmiješio sam se, mada pravi povod da se smiješim sâm sebi, nisam imao. Odgurio sam se do svog ormara i s vješalice skinuo gornji dio trenirke. Obukao sam je, uzeo cigarete i izašao van iz sobe. Odgurio sam se

van, ispred ulaza u zgradu, i zapalio cigaretu. Nije bilo nikoga, osim pokoja sestra koja bi dolazila na posao. Bilo je malo pro hladno, puhao je lagan vjetar. Koža na rukama mi se naježila, ali ne toliko od hladnoće, koliko od tog predivnog prizora izlaska blijedožutog sunca u rano jutro. Ispužio sam nekoliko cigareta, imajući zamišljen pogled u daljinu ispred sebe i povremeno se, opet bez nekog posebnog povoda, smješkajući. Tog jutra sam se osjećao nekako vedro, pa čak i veselo, i to prvi put istinski otkad mi se ovo dogodilo. Nisam imao niti pravog razloga, osim što sam probdio gotovo cijelu noć, razmišljajući o mnogim ljepotama življenja prije i poslije prometne nesreće. Čudno, na mnoge usporedbe osjećaja i tih ljepota prije i poslije nego se to dogodilo, nisam pronalazio onaj iskreni odgovor koji bi realno govorio o mom pogledu na život. Glavom su mi prolazile misli kako ipak malo pretjerujem govoreći da se baš sve u mom životu promijenilo i u jednom trenutku mi se to što se sada krećem u invalidskim kolicima, nije činilo baš takvim da bi sada, zbog toga, moj život bio završen. Pomalo sam iznenadio sâm sebe pomislivši tako te se i uplašio takvog pogleda na život jer on bi značio prihvaćanje i pomirenje, no moram priznati da sam se u tim trenucima i smiješio...

Nedugo nakon što sam se, nakon ručka, vratio u sobu i legao na krevet, zazvonio mi je mobitel.

- Da? - ne pogledavši u zaslon broj koji je zvao, javio sam se.
- Dobar dan, Alene! - odgovorio je vedar glas mog šefa, gospodina Ercega.
- Dobar dan, gospodine Erceg! - odgovorio sam jednako vedro, pomalo začuđen time da on zove.

- Kako smo, Alene? - nastavio je.

- Ide nekako, ne žalim se... Kako vi?

- Hej, jel' da ti ono meni reče "gospodine Erceg"?! - nasmijao se. - Rekli smo da ćemo se zvati imenom!

- Ah, da... - i ja sam se nasmijao. - Dobro, Tomislave!

- Tako može! A ja se ne dam, star i debel, al' se ne dam! - ponovno se glasno nasmijao. - Nego čuj, Alene, ja sam tu u Varaždinu u vezi jednog novog posla, pa ako si slobodan, navratio bih malo do tebe da te vidim i da malo porazgovaramo. Može?

- Naravno, gosp... - nasmijao sam se. - Naravno, Tomislave!

- U redu, evo me tamo za dvadesetak minuta!

- Okej, ja vas čekam ispred ulaza...

- Može, vidimo se!

- Vidimo se! - prekinuo sam vezu i spustio mobitel nazad na noćni ormarić pokraj kreveta. Pitao sam se što li sada ovaj hoće... Ma u redu, ionako sam jednom trebao razgovarati s njim o poslu, kako ću dalje raditi. A i ovaj njegov posjet ipak pokazuje kako je dobar čovjek i kako ipak misli na mene. Ili je ipak riječ o sažaljenju, kao što sam to rekao i onda kada mi je s Helenom došao u posjetu u bolnicu?

Prebacio sam se u invalidska kolica i odgurao van, ispred ulaza. Nakon petnaestak minuta on je ušao na parkiralište u svom crnom Audiju. Nakon što je par puta pogledao uokolo, ugledao me i mahnuo mi. Uzvratilo sam mu. Parkirao je auto i prišao mi.

- Dobro došli u "moj skromni, privremeni dom", Tomislave - nasmijao sam se i pružio mu ruku.

- E, bogme ovoj fasadi ne bi škodila nova pitura, a i ove prozore i rolete bi trebalo malo popraviti... - i on se nasmijao, pruživši ruku i rukujući se sa mnom. - Kako je, Alene?

- Ma eto, kažem vam, bilo je i boljih dana, al' eto, nekako ide - nastavio sam vedro pričati. - Nego, otkud vi tu? Kakav je to posao?

- Prošli tjedan sklopili smo ugovore s tri mađarske poljoprivredne tvornice tu u Međimurju, sklopili smo kompletan ugovor osiguranja od elementarnih nepogoda svih polja, sve imovine od krađe i svim radnicima ugovorili životno osiguranje. Dali smo im popust, ali to nam je velika reklama... - pomalo se uozbiljio dok je pričao. Inače, on je bio jako vedar i gotovo uvijek nasmijan, ali kada bi se govorilo o poslu uvijek bi se uozbiljio.

- Ajde, dobro je da nam lijepo ide... - i ja sam se uozbiljio, pomalo sjetno odgovarajući ovo o tvrtki. - Nego, Tomislave, idemo unutra na piće pa ćemo tamo razgovarat ko ljudi, a ne da tu stojite?

- Pa i mogli bi, ove moje stare kosti teško podnose ovu debelu mrcinu - ponovno se nasmijao.

Nakon što smo otišli u kafić kraj recepcije, između ostaloga razgovarali smo i o tome da ću ubrzo izaći iz toplica i što ću onda s poslom. Gospodin Erceg, Tomislav, mi se tog popodneva prikazao u potpuno drugačijem svjetlu nego što sam ga dosad poznavao. Poslije razgovora sam u svojoj sobi ležao na krevetu razmišljajući o čemu smo razgovarali i

ovaj put mi se nikako nije činilo da je sve što je rekao, rekao iz nekakvog sažaljenja. Činio mi se jednostavno iskrenim i otvorenim...

Rekao mi je kako sam ja jedan od zaposlenika koji mu je, i to isključivo i samo zbog svog odnosa prema poslu, uvijek bio drag. "To što ti se dogodilo...", rekao je, "... je, iskreno rečeno, bolna stvar koja ti je zakomplicirala život u mnogočemu. No koliko god da ga je zakomplicirala, ne vjerujem da će to biti jače od tebe i da će te spriječiti da živiš punim i sretnim životom. Govorim ti to, ne zato jer si ti sad u invalidskim kolicima pa ja osjećam nekakvu potrebu da te tješim govoreći ti to, nego zato što zaista vjerujem da je pravi čovjek mnogo jači od tih stvari koje se događaju i kompliciraju nam život. Bilo kako bilo, vidio sam da ti voliš svoj posao i da te on čini zadovoljnim. Ako je tako, Alene, radi. Imaš tu sreću da u našem poslu nema fizičkog napora niti je prepreka to što se krećeš u invalidskim kolicima, pa ako to želiš, radi. Ja ću ti kao poslodavac prilagodit ulaz i WC, mada i sam znaš da je to i zakonski regulirano mnogim povlasticama za poslodavca koji zapošljava osobu s invaliditetom. Ipak, neću to učiniti zato što to moram ili zato što to lako, s obzirom na arhitekturu naše zgrade, mogu, već zato što to želim. Ti si radnik koji zaslužuje s te strane potruditi se, jer meni za naš posao treba samo tvoja intelektualna sposobnost i volja, a ne i tvoja fizička pokretljivost. A ona je velika, doista velika. Ti imaš pravo dobro o svemu razmisliti. Osiguran si i znaš da ćeš sada od osiguranja dobiti lijep iznos, a tu su i nekakve mogućnosti odlaska u invalidsku mirovinu. Ja vjerujem da je rad bit čovjeka i da se sreća u životu gradi na

nekakvom radu, ali ovdje si važan samo ti i ja ću poštivati bilo kakvu tvoju odluku."

Sjećam se, na moje pitanje o njegovoj iskrenosti toga što govori i zašto onda nikad nisam vidio niti jednog invalida u našoj tvrtki, odgovorio mi je: "Alene, ja ne mogu mijenjati ovaj svijet, niti ljude koji invalidnost smatraju nečim što treba smatrati isključivo žalosnim i jadnim te se onda u skladu s time tako ponašaju prema invalidima. Ja nisam kriv zato što to njih boli i zato što se zatvaraju u sebe. Mogu shvatiti da im je to nepravda, mnogo veća od invalidnosti koja boli mnogo više od nje same, i razumijem to njihovo povlačenje u sebe, jer možda bih na njihovom mjestu i ja tako, ali moraš shvatiti da sam ja samo jedan čovjek na ovom ogromnom svijetu i da ja odgovaram samo za ono što sâm kažem ili učinim. Meni se nikad niti jedan invalid nije obratio zbog posla i da sam ga ja odbio samo zbog njegove invalidnosti. Za mene je invalidnost nešto što se svakome od nas, svakoga dana, može dogoditi i ja se zbog toga ne bih osjećao ništa manje vrijednim čovjekom od nekog tko te invalidnosti nema, zato se nikad tako ne ponašam prema onim koji tu invalidnost sada imaju."

Oduševilo me, pomalo iznenadilo, takvo njegovo razmišljanje. Dojmila me vrijednost čovjeka koji tako iskreno i otvoreno može pojednostaviti moj najveći problem. Da pojednostavniti, ma prema njegovim riječima ja i nemam realnog problema. Sve je to u mojoj glavi... Najveće barijere kod invalidnosti su u našim glavama.

Navečer sam ponovno izašao vani ispred ulaza i zapalio cigaretu. Ni večeras mi se nije dalo ići u "Minervu". Odlaziti u kafić s društvom i ondje

ironično ismijavati svoju invalidnost i, iako ne zlonamjerno, zajebavati se s tim, upravo zato kako bi na trenutak moja ogorčenost time prestala ili se barem umanjila, nije mi se više činilo privlačnim načinom provođenja večeri i prihvaćanja te svoje invalidnosti. Radije sam izašao ovdje sâm i u tišini razmišljao, i dalje pod dojmom onog što mi je gospodin Erceg, Tomislav, popodne rekao.

Začuo sam škripanje vratiju iza sebe i prigušen, pištav zvuk elektromotora.

- Dobra večer, Alene - prišao mi je Jasmin u svojim invalidskim kolicima na električni pogon.

- Dobra večer, Jasmine - okrenuo sam se prema njemu. - Kako smo?

- Dobro, ne žalim se - nasmijao se. - A ti? Šta radiš sam?

- Ide, ide... - uzvratio sam osmijeh. - Eto, baš ništa, malo razmišljam... A ti? Gdje ti je sestra?

- Jasmina je otišla do sobe da još nešto obuče, kaže da joj je hladno, pa idemo do *pizzerie* jer nismo ništa večerali...

- Ha-ha, neću ni pitat zašto... - nasmijao sam se.

- Baš! Fakat ću više postat kokoš od sve te piletine... - i on se nasmijao.

- Ah, tako ti je to, prijatelju moj... - rekavši to, pogledao sam u stranu i ugledao Jasminu kako nam prilazi.

- Dobra večer - nasmijano je mahnula, prišavši nam.

- Dobra večer, mlada damo.... - pogledao sam je. - Večeras smo jako zgodni, jel' da Jasmine? - pogledao sam sad u njega.

- Ne znam ja ništa, osim da sam gladan ko vuk! - odgovorio je vrteći se invalidskim kolicima oko Jasmine i mene.

- Da, nismo ništa večerali... - kao tužna, ali s nasmijanim licem, odgovorila mu je Jasmina, zezajući ga.

- Da, ispričao mi je kako niste večerali zbog "skromnog izbora jednoličnog jela" - nasmijao sam se.

- Uuf, piletina.... - odgovorila je nasmijana, na trenutak imajući onaj "Joj, bljak, ne opet to!" izraz na licu.

- He-he, baš mi se Jasmin sad žalio...

- Daj, jel' idemo, šta oš da crknem od gladi? - povikao je on.

- Okej, idem, idem... Alene, ideš s nama? - upitala me.

- Ma ne, nisam gladan... Al' nisam ni ja jeo famoznu piletinu - nasmijao sam se.

- Ma ajde s nama, popit ćeš piće i praviti nam društvo... - pogledala me kao dijete kad vas nešto pita i onda napravi onaj mili izraz lica tako da mu pozitivno odgovorite.

- Ajde daj, molim te, vidiš da ova neće krenut ako ne ideš... - povikao je Jasmin i pogledao u nju. - A ja ću, u međuvremenu, umrijet od gladi!

- Ajde dobro, idem... ponovno sam se nasmijao pogledavši ih oboje.

- Eh, onda idemo! - rekavši, Jasmin se okrenuo prema cesti i krenuo. Jasmina je krenula pored mene, gurajući moja invalidska kolica. Jasmin je bio brži, on je imao invalidska kolica na električni pogon, a i bio je gladan pa mu se žurilo. *Pizzeria* je bila udaljena desetak minuta od zgrade toplica...

Večer je bila ugodna. Između zezancije i neozbiljnog razgovora o svakakvim temama, jedan dio razgovora mi je ostao u sjećanju i o njemu sam gotovo cijelu tu noć razmišljao. Kad se Jasmin najeo, ja sam u šali rekao: "Hvala Ti, Bože, na ukusnoj *pizzi* zbog koje se Jasmin ovako slasno najeo!" Na to je on odgovorio: "Hvala Ti, Bože, i na neukusnoj piletini zbog koje sam ogladnio!" Kada sam ga pitao da li se on to zezao, rekao je da ne i da on to ozbiljno misli. Objasnio je to rekavši da Bog nije stvorio piletinu koju on ne voli, ne bi toliko ogladnio i toliko uživao dok je jeo tu *pizzu*, koju on jako voli i koju je isto stvorio Bog. Prema njegovim riječima, Bog je stvorio i piletinu i *pizzu* s dobrom namjerom, samo što neki ljudi ne vole piletinu, a vole *pizzu*, ili obratno. Bilo kako bilo, čak i da ne volimo ni jedno i drugo, Bog je opet učinio dobro davši nam izbor i odluku da li ćemo probati, da li će nam se svidjeti i hoćemo li se potruditi da nam se to, barem malo, sviđi...

Jasmin me pitao da li ja vjerujem u Boga. Odgovorio sam mu da ne znam, jer doista, nakon svega što se dogodilo, nisam znao postoji li Bog i vjerujem li ja u njega. Na to mi je Jasmin rekao da griješim. "Kao prvo,", rekao je, "naše vjerovanje ne smije ovisiti o tome što nam se dogodilo i ne smije trajati samo dok se to ne dogodi, ili pak u nekim rjeđim slučajevima, tek nakon što se dogodi. Bog nije nekakva figura koje se sjetimo samo kada trebamo nekakvu Njegovu pomoć, kada Ga želimo okriviti za nešto ili kada u Njemu tražimo utjehu, već je Bog, ako vjerujemo i ako smo vjernici, dio cijelog našeg života koji sadrži sve prije navedeno. Drugo, nikako ne smijemo sebično procjenjivati Božju dobrotu prema svojim uvjerenjima što

je dobro, a što loše. A već ako to učinimo, nikako, ali nikako, ne smijemo definirati loše kao takvo i zaboraviti na sve ono dobro..."

Vjerujem da nikad neću zaboraviti ove njegove riječi: "Ako lošim definiram svoju bolest i to što zbog nje ne mogu hodati, ne smijem pritom zaboraviti na sve ono dobro što mi je On dao. Imam roditelje, sestru, prijatelje, vidim, čujem, slušam, mirišem, osjećam, dišem zrak, pijem vodu... Sve mi je to dao On. Nije li sebično od mene proklinjati Ga zbog ovog jednog lošeg i pritom zaboravljati na sve dobro? I na kraju krajeva, ono loše je takvo samo ako ga mi tako definiramo, On nam je dao izbor i odluku..."

Jedanaesto poglavlje

Vjerujete li vi? Ja sam sebe uvijek smatrao čovjekom koji vjeruje i poštuje Boga, iako doduše nikad nisam bio pretjerano religiozan. No, jesam li ikad potpuno razumio vjeru? Razumijete li vi? Razumije li itko potpuno?

Znate li si objasniti razliku između dobra i zla te zašto se loše stvari često događaju dobrim ljudima? Otkako sam završio u invalidskim kolicima, ja si ta pitanja često postavljam. Pitam se, ako je Bog tako dobar kakvim ga mnogi od nas uzimamo "zdravo za gotovo" i ako ne postoji nikakav razlog da doživimo neku lošu stvar jer nismo niti loši ljudi niti sami činimo loše stvari, zašto nam On onda čini loše stvari? S druge strane, možda je realnije pitati zašto mi o lošim stvarima razmišljamo tek kada se one dogode, a ne cijesimo one dobre stvari prije nego se te loše dogode, te zašto mnogi od nas spominju Boga tek kad se takve loše stvari dogode, zaboravljajući pritom njegovu ulogu u onim dobrim?

Ispričat ću vam sadržaj jedne poruke koju sam također dobio e-mailom od iste prijateljice iz studentskog razdoblja mog života, razdoblja kada sam valjda imao više vremena pa sam i mogao više razmišljati o ovim moralnim stvarima koje čovjek tokom života pomalo i zanemaruje:

"Kad si se jutros probudio promatrao sam te i nadao se da ćeš mi se obratiti, uputiti mi makar koju riječ, pitajući me za mišljenje ili zahvaljujući mi za nešto dobro što ti se jučer dogodilo... ali primijetio sam da si bio jako zauzet traženjem robe koju ćeš obući za posao. Nastavio sam

čekati dok si još trčao po kući oblačeći se i spremajući. Znao sam da bi imao vremena tek da se na trenutak zaustaviš i kažeš mi: "Bok!", ali bio si prezauzet. Zato sam za tebe osvijetlio nebo, ispunio ga bojama i pjevom ptica da vidim hoćeš li me barem tako čuti, ali ni na to se nisi osvrtao.

Promatrao sam te dok si se spremao na posao, strpljivo čekao da mi kažeš nešto. Ali nisi, jednostavno si izašao iz kuće misleći na bezbroj drugih stvari. Ja sam te i dalje strpljivo čekao čitav dan. Cijeli dan posvetio sam tebi u užiticima koji su ti mogli, da si barem malo obratio pozornosti na njih, uljepšati taj dan. Pio si bistru vodu, imao dar govora i sluha dok si razgovarao sa svojim kolegama, imao dar vidjeti nasmiješeno lice i osjetiti blagi parfem na koži svoje djevojke, osjetiti njen poljubac i njenu toplu kožu, zagrliti je i osjećati se voljenim i sretnim... Dao sam ti predivan pogled na more iz tvog ureda, dao sam ti svjež zrak koji udišeš kad odeš na vrh svoje zgrade kako bi se u tišini opustio, dao sam ti mirisnu travu na širokim livadama pokraj tvoje kuće, dao sam ti miris prelijepog cvijeća i njegove šarolike boje... Ali ti to nisi primijetio, to i je bilo sasvim normalno. Ali ja sam i dalje imao strpljenja i čekao. Pretpostavljam da si, zbog mnogih stvari koje si trebao napraviti, bio previše zauzet da mi išta kažeš.

Kad si se vratio kući, vidio sam umor na tvome licu i pomislio sam da te malo osvježim blagom kišom koja će odagnati taj umor. To je bio moj dar, ali ti si se naljutio i uvrijedio moje ime. Toliko sam želio da mi pričaš... Ima još toliko vremena, mislio sam. Poslije si uključio televizor. Ja sam te strpljivo čekao dok si gledao televiziju. Večerao si, i uronivši u svoj

svijet, ti si ponovno zaboravio popričati sa mnom. Primijetio sam da si umoran i razumio sam tvoju želju za tišinom. Zato sam spustio sunce i na njegovo mjesto postavio zvjezdani pokrivač. A u njegovom središtu sam upalio jednu svijeću: bio je to prekrasan prizor! Ali ti ništa od toga nisi primijetio.

Kad si išao spavati, poželio si laku noć svojoj obitelji i, kako si legao, gotovo isti trenutak si zaspao. Pratio sam tvoj san glazbom i blagim mislima, a moji anđeli su bdjeli nad tobom. Ali nije važno jer vjerojatno ne bi ni primijetio da sam uvijek tu s tobom.

Imam više strpljenja nego što misliš i bilo bi mi drago da te makar naučim da ti imaš strpljenja s drugima. Volim te toliko da svakoga dana iščekujem tvoju molitvu, tvoje obraćanje meni. Darovi koje sam ti danas dao plod su moje ljubavi prema tebi.

Dobro, i sljedeće jutroopet ćeš se probuditi i opet sam ja ovdje i čekam, sa svojom ljubavi prema tebi, nadajući se da ćeš mi možda danas moći posvetiti malo svoga vremena..."

Ovo je poruka koja predstavlja način na koji se Bog obraća nama. Pokazuje nam svoju ljubav prema nama i svoju vjeru u nas, vjeru u našu dobrotu. Je li ova poruka naivna ili je doista realan povod da bolje i više razumijemo Boga i darove koje nam tijekom života daje? Ako ima realnosti u ovoj poruci i istinitosti u njenom sadržaju, onda su i loše stvari s dobrotom poslone od Boga. Na nama je onda kakvima ćemo ih mi prihvatiti...

Ponovno sam jedva dočekaao jutro. Opet sam ustao u zoru i izašao ispred ulaza ispušiti cigaretu. Oko 10 h, nazvao me Dalibor i rekao da je u Zagrebu pa da će oko podne navratiti do mene. I doista, par minuta prije podneva, pokucao je na vrata i ušao u sobu.

- Ej, stari... - prišao mi je i pružio ruku.

- Ej, Dado... - i ja sam pružio svoju ruku. - Kako je?

- Dobro je, evo konačno pa i ova zima polako nestaje...

- Čekaj malo, tek je treći mjesec, još ćeš ti vidjet zime i snijega... - prekinuo sam ga.

- Ah, je i to istina, al' ono... Nego, kako si ti? Nisam te vidio već ima više od mjesec dana, a ti se bogme ne javljaš previše... - nastavio je.

- Okej sam, ide nekako... Zna ono ponekad bit malo dosadno, stalno jedno te isto, al' da se... - lagano sam se nasmijao kako ne bih bio baš sasvim ozbiljan.

- Kad izlaziš?

- Za dva tjedna, uf...

- To će ti bit dvanaesti tjedan, jel' da?

- Uf, puno vremena... - ponovno sam se nasmijao.

- Pa i je i nije, ovisi kako se uzme...

- Ma oni govore da mi još par tjedana rehabilitacije ne bi štetilo, al' meni je već dosta ovog mjesta i ide mi se kući...

- A čuj, da te nešto pitam - uozbiljio se.

- Pitaj...

- 'Oćeš u Rijeku ili... Ono što si govorio o stanu Zagrebu? Jesi razgovarao s Teom još o tome?

- Ne znam, Dado... Nisam još razgovarao s njom - i ja sam se uozbiljio.
- Niste više razgovarali o tome?
- Nismo nikako razgovarali... - pogledao sam ga.
- Molim?! Šest tjedana se niste čuli? - pogledao me jako začuđen.
- Nismo se ni čuli ni vidjeli od onog vikenda kad sam bio kući i kad mi je rekla da je trudna, a ja njoj to o stanu u Zagrebu...
- Ajme, Alene... Pa zašto to? Pa morate razgovarati, pa valjda znaš da bez razgovora nema ništa... - gledao me kao da mi je postavio pitanje i sad očekuje da mu odgovorim.
- Znam... U ovih šest tjedana sam stvarno do besvijesti razmišljao o tome i znam da je trebam nazvati da razgovaramo o tome, ali jednostavno nisam bio rasčistio s time što osjećam i što joj reći...
- A ona tebe nije zvala?
- Nije ni ona mene, možda ni ona nije znala što mi reći ili možda mi je htjela dati vremena da razmislim o svemu i da se onda sâm javim - odgovorivši mu, glasno sam uzdahnuo.
- Rekao si da nisi bio? To znači da sad jesi?
- Ne znam, Dado, stvarno sam razmišljao do besvijesti i nisam prespavao mnogo noći... Ispada da sam preburno reagirao i neke stvari shvatio dosta drugačijim nego što one jesu. Sad me sve sram o tome govoriti Tei, ali jedino u što sam stvarno siguran je da je jako volim i ne želim ostati bez nje
- tužno sam mu govorio.
- Ajde, da znaš da mi je drago to čuti - nasmijao se. - Nisam ti htio previše govoriti da se nešto ne uvrijediš ili ne kažeš da ti "solim" pamet, ali koliko ti

god bilo teško zbog svega što se dogodilo, nisi htio govoriti o tome ni dopustiti ikome da ti pomogne. Okej, manje-više za sve nas, ali Tea je tvoja žena i ona te voli više od sebe same. Ona ti je samo htjela pomoći...

Kasnije smo Daibor i ja otišli do kafića kraj recepcije popiti piće i još malo razgovarati. Tu mi je Dalibor rekao kako mene poznaje još iz djetinjstva, a Teu ovih šest, skoro sedam godina otkako smo mi u braku, te iako mu je ona postala dobra prijateljica, reći će mi ono što je njoj obećao da neće.

- Tea je bila kod mene prošli tjedan - bio je jako ozbiljan dok je govorio.

- Zašto? - upitao sam začuđen zašto bi ona išla do njega nakon što sam se onu večer s njim napio.

- Pitala me o tebi, kad sam te zadnji put vidio i kako si... - pogledao me. - I zamolila me da te posjetim čim budem mogao i da razgovaram s tobom šta planiraš kad izađeš odavde.

- Uf... - glasno sam uzdahnuo.

- I ono šta sam te pitao da li ti se ona javljala i kad si rekao da ti se nije javljala zato jer nije znala što ti reći... To baš i nije tako, rekla je da ti je htjela samo dati prostora i vremena da razmisliš o svemu i ne učiniš nekakvu glupost koja će vas oboje skupo koštati... - zastao je i gledao me tako tužnim pogledom.

- Znači, ona se ne ljuti na mene? - gotovo da sam se lagano i nasmijao, a zatim odmah uozbiljio.

- Ma ne... - i dalje me gledao neopisivo tužnim pogledom. - Alene, ja sam u životu radio svakakve gluposti i stvarno sam u mnogome griješio, ali najveća

glupost bila mi je što sam varao Jenny i greška što se, kad je ona to saznala, nisam trudio da joj pokažem da mi je žao i da je molim da me ne ostavlja. Zato je Jenny otišla od mene... - sad je na trenutak zašutio i duboko uzdahnuo. - Ti otkada si upoznao Teu, život ti se preko noći promijenio za sto posto. Na prvi pogled ste se zaljubili. Sjećam se vaših zavjeta na vjenčanju: "Voljet ćemo se u dobru i u zlu dok nas smrt ne rastavi..." Tea te voli, jako dobro znaš koliko se napatila u mladosti i koliko joj se život promijenio otkad je u braku s tobom. Imate i sina, a sad je opet trudna. Ona to neće odbaciti zbog jednog lošeg događaja u vašim životima... Nemoj ni ti, budi uporan... - ponovno je zašutio na trenutak i pogledao. - Kad se događalo sve ono s Jenny, ti si mi govorio da ću pogriješiti ako je pustim da ode i savjetovao mi da učinim sve što mogu da ona ne ode. Nisam te poslušao i danas plaćam za to. lako to teško priznajem, nije lako kada se navečer vratim u prazan stan, a daleko su žena koja me nekad jako voljela i naša kćer koja je plod te ljubavi. Sad ja govorim tebi da griješiš i savjetujem ti da učiniš sve da to ne dopustiš...

Jako su me se dojmile njegove riječi, cijeli dan nisam mogao prestati misliti na njih. Nakon ručka vratio sam se u sobu i legao na krevet. Nakratko sam gledao u mobitel i htio nazvati Teu, ali obuzimao me nekakav sram zbog svega što sam joj rekao i kako sam se prema njoj ponašao. Odlučio sam još malo pričekat s tim pozivom, kako bih dobro razmislio o svemu i što ću joj reći. U tom trenutku mobitel je zazvonio. Pogledao sam u zaslon i vidio mamin broj.

- Hej, mama! - javio sam se.

- Bok, sine - odgovorila je.

- Kako si, mama? - vedro sam je upitao.

- Pa dobro sam... A što si ti tako veseo danas? - sumnjičavo se nasmijala.

- He-he, pa ne znam, eto tako... Došlo mi! - i ja sam se nasmijao.

- Šta je bilo nešto tako veselo?

- Ma ne...

- Šta si čuo nešto da te tako razveselilo?

- Ma nisam, nije se ništa dogodilo niti sam išta čuo. Jednostavno, bez nekog razloga mi tako došlo!

- Hm... Ajde dobro - odgovorila je sumnjičavo, ali veselim tonom glasa.

- Ajde, pa šta ti nije drago da sam vesel?! - opet sam se nasmijao.

- Ma je mi drago, naravno, nego nije mi jasno da si sad odjednom tako vesel, a ovih dana si bio nekako... Ma i nije važno, drago mi je da si se razveselio, pa svejedno radi čega!

- Šta znaš, možda me razveselio tvoj poziv?! - nasmiješen, upitao sam je.

- Ma joj, sine moj... - odjednom kao da se malo rastužila i glas joj se stišao. - Da samo znaš kako mi je drago čuti te da se smiješ i da si tako dobre volje... Hvala dragom Bogu.

- Eh... - uzdahnuo sam. Ajde ti meni, draga moja mama, reci kako si?

- E, moj sine - sad se potpuno uozbiljila. - Toliko je toga što me čini toliko tužnom da me sve jače stišće srce i tako me guši u plućima. Bolest tvog oca, svađa između vas dvojice, sve što se tebi dogodilo, odnos između tebe i Tee...

- Kako je tata? - upitao sam kako sam primjetio da joj glas postaje sve tiši i da će zaplakati.
- Sve mu je gore sine. Više i ne ustaje iz kreveta, jedva ode i do WC-a... - počela je plakati. - Alene, otac ti neće još dugo... Ko Boga te molim, nemoj dopustiti da umre bez da mu sin oprost i bez da barem jednom vidi svog unuka. Učini to radi mene, molim te, sine...
- Nemoj plakati, mama... Ja sam dosta razmišljao o svom odnosu s njim i obećao sam si da ću razgovarati s njim čim dođem kući.
- Kući u Rijeku? - prestala je plakati.
- Najvjerojatnije, mama, zaželio sam se svoje kuće... - nakratko sam zastao.
- I svoje obitelji, mama, tako mi nedostaju.
- Jesi razgovarao s Teom? - nastavila je govoriti jednako tužnim, ali ipak smirenijim glasom.
- Nisam se još usudio...
- Prošli put kada sam bila kod tebe razgovarali smo o tome i rekao si mi da ćeš je nazvati...
- Večeras ću je nazvati. Trebalo mi je vremena da pogledam "istini u oči" i razmislim o mnogim stvarima... - glas mi se utišavao dok na kraju nisam ušutio.
- I što si vidio sine? - nježno me upitala.
- Da sam bio veliki gad prema njoj i prema svom sinu...
- Ma nisi bio gad, sine, samo si malo burno reagirao i pogrešno tumačio njene pokušaje da ti pomogne...

- Krivo sam razmišljao, mama... Imao sam neke svoje predodžbe o mnogim stvarima koje se sad pokazuju da baš i nisu takve kakvim sam ih ja smatrao - govorio sam sasvim ozbiljnim glasom.

- Kakvo sad imaš mišljenje o tome? Nadam se da si odustao od one svoje gluposti da se ona i ti trebate razići...

- S mnogim stvarima nisam ono baš načisto, al' sam sve sigurniji da sam pretjerao i da sam povrijedio Teu. Jesam, odustao sam od te gluposti - nasmijao sam se izgovarajući ovo zadnje.

- Drago mi je da si razmislio o svemu i da mijenjaš mišljenje - opet joj je glas tužno utihnuo. - Prošli tjedan kad sam bila kod Tee, izgledala mi je tako tužno i izmoreno od očekivanja da joj se javiš...

- Mama, ja sam je od prvog dana otkad se ovo dogodilo povrjeđivao na razne načine i uvijek sam svoje napadaje ogorčenosti i bijesa istresao na njoj, makar je ironično ismijavajući... Misliš da će mi ona to oprostiti? - i moj glas se sve više tužno utišavao.

- Hoće, sine, budi siguran u to... Tea te jako voli, valjda već i sam znaš koliko ljubav može biti jaka...

Mama je završila razgovor rekavši mi da sam kao malen bio uporan ko "sam vrag" i da nikad nisam odustajao od onog što želim, bez obzira na to koliko bilo teško i koliko me drugi odgovarali od toga. Rekla mi je neka tu upornost usmjerim na to da se ne rastajem od svoje obitelji...

Ostao sam ležati na krevetu u svojoj sobi sve do navečer prisjećajući se nekih od najljepših trenutaka našeg zajedničkog života. S osmijehom na licu, prisjećao sam se kako sam je zaprosio. Kako su ljetne

večeri bile duge i vidjelo se gotovo do 22 sata, Tea je gotovo svaku večer odlazila u Dom za nezbrinutu djecu u Lovranu, gdje je odrasla, vidjeti Andreu koja je tada još išla u osnovnu školu i nakon večere biti u dvorištu s najmanjom dječicom iz Doma do oko 21 sat kada bi išla na spavanje. Tea i ja poznavali smo se od bala pred novu godinu, znači tada šest mjeseci. Od toga smo bili zajedno pet mjeseci, dok nam je samo mjesec dana trebalo da se bolje upoznamo i zaljubimo jedno u drugo. Na našu polugodišnjicu htio sam ju zaprositi, znao sam da smo oboje umirali od ljubavi jedno za drugim, da oboje to jako želimo i da smo spremni za brak te sam odmah bio posve siguran u njen odgovor. Samo još nisam bio siguran u to kako ću to učiniti, htio sam da to bude jako romantično i posebno. Kupio sam prsten dvije večeri prije naše polugodišnjice na koju sam je planirao zaprositi i istu večer otišao po Teu u Dom u Lovran kako bih je odvezao kući kada dječica pođu na spavanje. Još mi je prije Tea govorila da jako voli dječici pričati svakakve bajke i priče, ali kako sam gotovo svaku večer radio do navečer pa dolazio po nju kada bi djeca već otišla na spavanje, nikad to nisam vidio. To je bila prva večer kada ću doći nešto prije i vidjeti je okruženu djecom. Parkirao sam svoj bijeli Golf u ulici ispred doma i ušao unutra. Krenuo sam u dvorište, skrio se iza grmlja i promatrao je. Bio je to prekrasan prizor, ona u lepršavoj bijeloj haljini, ravne crne kose do ramena i s prelijepim osmijehom na licu. Dječica su sjedila na travi, u polukrugu ispred nje, a ona im je pričala priču o nekakvoj siromašnoj djevojci, nalik na Pepeljugu, koju je na kraju zaprosio lijepi princ koji je dojahao na bijelom konju. U glavi mi se vrtjelo samo ono da ju je zaprosio princ na bijelom konju, tako da se ni tada više

nisam sjećao onog što se dogodilo između njihovog upoznavanja i prosidbe... Više kao da nisam mogao kontrolirati svoje osjećaje i kao da bih puknuo da nisam krenuo učiniti to. Izašao sam iz grmlja i krenuo prema njoj, ona je ustala i nasmiješena me gledala. Došao sam do nje i kleknuo. Izvadio sam kutijicu s prstenom iz džepa, otvorio je i pružio prema njoj. Rekao sam: "Djevojko, ja sam princ i došao sam iz dalekog kraljevstva da te zaprosim." Ona je prvo nekoliko trenutaka šokirano gledala u mene i šutjela, a onda me upitala: "Ako si princ, gdje ti je bijeli konj?" Odgovorio sam da sam ja moderni princ i ne jašem bijelog konja, nego vozim bijeli auto, a da je on parkiran tu ispred. Ona se na to još šire nasmijala, i neprestano me gledala onim svojim velikim, plavim očima. I djeca su šutjela i iznenađeno gledala u mene. Tea je tada glasno rekla: "Da." Ustao sam i poljubio je, a djeca su nam snažno zapljeskala. Za mene otada sunce grije jače, kiša pada ljepša, vjetar puše ugodnije, a hladnoću više gotovo ni ne osjećam. Zato što se od tog trenutka u moje srce vječno preselila ona i u njemu više nikad nije bilo hladno...

Tu večer sam nešto kasnije izašao van, bilo je prošlo 21 sat. Odgurao sam se ispred ulaza u zgradu i, kao svaku večer, zapalio cigaretu. Bio je duboki zimski mrak i puhao je dosta jak vjetar, ali meni stvarno nije bilo hladno. Pogledao sam u svoju vericu na ruci i glasno uzdahnuo.

Izvadio sam mobitel iz džepa smještenog ispod na platnu sjedala invalidskih kolica. Uzeo sam mobitel u ruke i počeo ga nervozno prebacivati iz jedne ruke u drugu. Tada sam se nasmijao i rekao u sebi: "Pa to je tvoja Tea, samo budi iskren i reci što osjećaš i što misliš." Otklopio sam vratašca i

u imeniku pronašao broj Teinog mobitela. Pritisnuo sam zelenu tipku "Yes" i počeo pozivati njen broj. Prislonio sam mobitel na uho...

Dvanaesto poglavlje

Mislim da je ponekad neka vaša osobina dobra i loša. To jednostavno ovisi o trenutku i trenutačnim okolnostima u kojim je predstavljate. Pitam se je li tako i s našim manama, ili su one samo i jedino loše?

Postoji jedna priča: "Dva klinca, svaki na drugom kraju svijeta. Obojica su jako voljela gledati leptire dok izlaze iz svojih čahura. Fasciniralo ih je kako se može dogoditi nešto tako čarobno i tako predivno, da prelijep leptir izađe iz iste čahure u kojoj je prije bila ružna i ljigava gusjenica. Klinci su bili blago retardirani i zbog toga dosta izolirani od društva. Tako su se njih dvojica osjećali vrlo usamljenima, pa su po cijele dane provodili na obližnjem potočiću, usred šume bogate raznolikim, visokim i vitkim stablima, kraj kuća u kojima su s roditeljima i mlađom braćom i sestrama živjeli. Svaki na svom kraju svijeta, ali gotovo da je bilo isto. I gledali su leptiriće kako izlaze iz svojih čahura i slobodni odlete u šumu...

Oba klinca su imala jednu veliku želju. Promatrali su tako čaroban i predivan trenutak kad leptirić izlazi iz svoje čahure i više od ičega u životu željeli znati svirati frulu koju su im njihovi djedovi na samrti dali. Željeli su znati svirati tako lijepo kao i njihovi djedovi i moći frulom izvoditi tako lijepe i ugodne zvukove koji bi, mislili su, onaj čarobni i predivni trenutak

kad se leptirić izvlači iz svoje čahure, učinio još veličanstvenijim. I tako su klinци učili svirati. Svaki na svojoj strani svijeta, učili, učili i učili...

Prolazile su godine, mjeseci i dani, a njih dvojica bi uporno učili svirati frulu i zvukovi koje bi izvodili su postajali sve ljepšima i sve ugodnijima. A leptirići bi i dalje izlazili iz svojih čahura i slobodni odlijetali u šumu. Uto se jedan od klinaca razboli i nakon duge i teške bolesti potpuno oslijepi. No, čak ni tada njegova se želja, kao ni kod onog drugog, nije promijenila. Oni su žarko željeli zasvirati dok promatraju kako leptirići izlaze iz svojih čahura. I došao je dan kada su krenuli ispuniti svoje želje. I prvi dan su bili jako sretni jer su konačno ispunili svoje želje. Drugi isto, treći, zatim cijeli tjedan, pa i cijeli mjesec. No tada je oduševljenje prestalo, sreća nestala. I oba klinca su ubrzo prestala svirati i nisu nikad više zasvirala. Oba su i dalje u tišini promatrala leptiriće kako izlaze iz svojih čahura. Čak i klinac koji je sada bio slijep, u tišini je sjedio i zamišljao one čarobne i predivne prizore kada leptirić izlazi iz čahure. Samo su ih promatrali, u tišini...

Znate li zašto su se klinци razočarali i zašto više nikad nisu zasvirali? Ovaj koji je bio slijep samo je razmišljao kako ih je bilo ljepše gledati i kako je bez veze svirati, a ne vidjeti ih. Drugi klinac je svojim sviranjem narušio tišinu u kojoj su leptirići izlazili iz svojih čahura i oni su se bojali izaći sve dok on svira. Zato su njih dvojica prestala svirati i shvatili da je zapravo, ono što su smatrali nedostatkom, prednost..."

Tako je i u životu. Veličanstvo može biti i u nedostatku i u prednosti. Isto je i s dobrim osobinama i lošim osobinama. I u našim manama može biti nešto dobro. Možda.

- Molim? - u trenutku kad se Tea javila sjetio sam se da imam uključenu opciju skrivanja broja pa nije vidjela tko zove.

- Hej, Tea... - progovorio sam.

- Alene? - glasno je odgovorila.

- Da, evo mene, izašao sam iz kome - nasmijao sam se.

- Nemoj to govoriti...

- Ma šalim se, Tea... - pokušavao sam govoriti što opuštenije, iako me hvatala nekakva teško objašnjiva trema. Možda, prije, sram. - Kako je kući?

- Aha... - kao da joj je laknulo kada sam rekao da se šalim. - Kući je u redu, sve po starom. Mnogi prijatelji su zvali i pitali za tebe...

- Da? I što si im rekla?

- Da si dobro, da si u toplicama na rehabilitaciji. Mislila sam da ćeš biti tamo šest tjedana, jer onda kada si bio kući to ti je bio treći vikend, a trebao si ostati devet tjedana... - govorila je skrivajući nervozu u svom glasu.

- Ostao sam dvanaest tjedana, izlazim za dva tjedna... Govore mi da bih kao trebao ostati još, ali mi se ne da više - malo sam se bio uozbiljio dok sam odgovarao, ali nisam htio da primijeti da je i moj glas pun nervoze. - Kako je Denis?

- Denis je dobro, isto po starom. Stalno igra igrice i to. Počeli smo pričati i o tome da će na jesen krenuti u školu...

- He-he... - htio sam se nasmijati, a onda mi je onda prošlo glavom da sam ja, kao njegov otac, trebao s njim razgovarati o polasku u školu. - I što on kaže na to?

- Ma znaš njega... - sad kao da se i ona nasmijala, a onda je to shvatila i odmah se uozbiljila. - Njega samo zanima njegov *PlayStation*, televizija, onaj njegov pas i stvari poput tih. Sad hoće pticu!

- Pticu?! Otkud mu to?

- Ah... To stalno govori otkad je s Andreom gledao neki film o nekoj ptici koja je pričala i nešto tako...

- Kako je Andrea? - nastavio sam s postavljanjem pitanja čiji me odgovor toliko i nije zanimao, nego sam htio razbiti neugodan osjećaj zategnutosti onog što smo govorili dok smo potpuno drugo imali na mislima, i napetosti našeg razgovora.

- Andrea je isto dobro, sad će joj maturalna pa je sva u tome... Lijepo se prisjetiti tih vremena, mada su neka ponekad bila i loša, prošla su tako brzo i nesvjesno slobode i jednostavnosti života koje smo u tom razdoblju imali. Ta su nam vremena ušla u onu frazu "dobra stara vremena"...

- Da... - uzdahnuo sam, ali ne onako teško i duboko umno, nego onako kao kad se prisjećaš nekih lijepih uspomena. - Znači, sluša te? - ponovno sam se nasmijao kako ne bi zvučalo da sam se previše uozbiljio, ili možda i rastužio jer smo govorili o "dobrim starim vremenima".

- Uf, to svakako! Ma znaš da ona ne sluša nikoga - sad se, po prvi put otkad sam je nazvao, vedro i slobodno nasmijala, ali odmah poslije se uozbiljila. - Ma dobra je ona, bila mi je od velike pomoći ovo vrijeme...

- Je, pa kako i ne bi bila dobra kad ima tako dobru sestru - odmah sam shvatio da je ovo što joj govorim pomalo otrcano, pogotovo s obzirom na ono što je pod time mislila. - Kako si ti? - upitao sam i kako bih promijenio temu i zato jer mi se to učinilo prikladnim s obzirom na to što je rekla i što sam joj ja odgovorio. A i zapravo cijeli ovaj razgovor vodim da bih saznao kako je ona i da bih onda razgovarali o tome što i kako osjeća prema meni.

- Dobro sam, malo me boli želudac i neprestano, pogotovo ujutro i navečer, imam mučnine i povraćam... - zastala je kada je shvatila što mi je rekla.

- Trudna si, to je normalno - vedro sam odgovorio kako bih joj pokazao da sam spreman razgovarati o tome.

- Alene, ja... - htjela mi je nešto reći, ali nije. Bojala se to reći. Ili, bolje rečeno, bojala se moje reakcije na to što je krenula reći.

- Tea, žao mi je što sam onako reagirao kada si mi rekla da si trudna i molim te da mi oprostiš za sve što sam ti rekao... Ništa od toga nisam mislio - uozbiljio sam se i pomalo stišao glas.

- Znam da to nisi mislio... I ja sam pogriješila jer sam ti rekla misleći samo na svoje veselje što sam konačno opet trudna i to sam očekivala i od tebe, a da pritom nisam pomislila na tebe i tvoje osjećaje u tom trenutku - glas joj je bio tako tužan i tako tih, osjećalo se kao da će svakog trenutka zaplakati.

- Tea, ja sam prenaglio, i ja sam u tom trenutku mislio samo na to kako se ja sada osjećam... Potpuno sam zaboravio koliko smo dugo željeli da ostanesh trudna i nisam mislio na tvoje osjećaje kada sam ti rekao da ne želim to dijete... - uzdahnuo sam i nakratko prestao govoriti, slušajući njene zadihane udisaje i izdisaje. - Tea, molim te, oprosti mi što sam ti rekao da pobaciš.

Znaš da to ne želim i zgrožavam se da sam to uopće mogao pomisliti i da sam ti to rekao. Oprosti mi... - nastavio sam govoriti jednako tužnim i stišanim glasom.

- Jako me je povrijedilo kada si to rekao... - i ona je sad uzdahnula. - A više me povrijedilo to što, umjesto da ti nekako pomognem, govorim ti nešto zbog čega si se osjećao još gore i još te više boljelo...

- Oprosti mi, molim te... Nisam imao nikakvo pravo govoriti ti to i dopustiti da se zbog mene i ti osjećaš loše - u tom trenutku zamislio sam kako bih je zagrlio da je bila pored mene. - Tea, ti za ništa od ovog nisi ni najmanje kriva. Ja sam ovo teško prihvatio i sve to istresao na tebi. To nije bilo u redu od mene i nisam ti to trebao činiti... Molim te, možeš li mi oprostiti?

- Alene, znaš da bih ti sve oprostila odmah onog trenutka kada ste se ti i Dado odvezli i kada sam ušla u praznu kuću... I kada sam zagrlila Denisa i briznula u plač dok mi je on govorio: "Ne plači mamice." Alene, ti si moj život i nedostaješ mi svakog trenutka kad nisi kraj mene. Ja te volim više od svog života i želim te uz sebe, bez obzira na to što se dogodilo i što će se dogoditi...

- I ja tebe volim, ljubavi moja. Nikad ti neću moći opisati koliko... - lagano sam se nasmijao, valjda zbog nježnosti pri pomisli koliko je volim i koliko bih je sada htio poljubiti. - Sve ovo vrijeme kako se nismo čuli, stalno sam mislio na sve što sam ti rekao. Ni trenutka nisam prestao misliti na tebe i samo se molim da mi oprostiš za sve što sam ti rekao...

- Alene, ti i nisi učinio nešto pogrešno jer si samo rekao ono što si u tom trenutku osjećao i ja se nemam pravo ljutiti zbog toga... - stišala je glas. - Nemam ti što oprostiti, Alene...

- Nisam smio govoriti samo onako kako se ja osjećam, a da ne razmišljam o tebi i onome što ti osjećaš. To je pogrešno od mene, o tome sam jako puno razmišljao i žao mi je da sam tako postupio...

- Ne znaš koliko mi je drago da sve ovo govoriš. Tako dugo sam to željela čuti - sad se lagano nasmiješila, a onda naglo opet uozbiljila. - Da li ti stvarno tako misliš ili ti je netko tako rekao?

- Tea, ova četiri mjeseca sam toliko preležao na krevetu u sobi, buljeći u plafon i do beskraj razmišljajući o milijun stvari koje sam tijekom života uzimao "zdravo za gotovo" i kako se nakon prometne mnogo toga promijenilo, trebao sam ponovno razmisliti o svemu i nanovo izgraditi svoja stajališta o njima - govorio sam imajući ozbiljan, ali ne toliko tužan, koliko zamišljen i dubok glas.

- Drago mi je da si razmišljao o svemu i drago mi je čuti ovakvo tvoje mišljenje - ponovno se nasmijala, a zatim opet uozbiljila. - Zato ti se sve ovo vrijeme nisam javljala. Htjela sam ti dati vremena da sâm u miru razmisliš o svemu...

- Znaš, kad se onako ozbiljno zamisliš, pokušaš što bolje shvatiti život, ne preostane ti mnogo više nego shvatiti život kao ono najbolje što od njega imaš i što u njemu želiš...

- A to je? - slatko se nasmijala, kao da je znala što ću joj odgovoriti.

- Ti i Denis. Vi ste najbolje što u ovom životu imam i što najviše od njega želim. I sad naše drugo dijete, naravno - ja sam se nasmijao.

- Kćer, bit će kćer! - glasno je viknula i dalje se smiješeći.

Nakon što smo završili razgovor, spremio sam mobitel u džep i zapalio cigaretu. Imao sam nasmiješeno lice i gledao visoko u modro nebo s mnoštvom svjetlucahiv zvjezdica na njemu. Nisam čekao da ugledam neku zvijezdu u padu i pritom zamislim svoju želju. Moja želja se već ostvarila. Bio sam tako sretan što sam čuo Tein glas. Drago mi je da smo razgovarali i da sam počeo popravljati pogreške koje sam učinio. Nisam mogao skriti oduševljenje što je Tea prihvatila moje pokajanje i ne zamjera mi sve što sam joj rekao. Odjednom me preuzeo neobjašnjiv osjećaj sreće i oduševljenosti, viknuo sam: "Volim te, Tea!" i nastavio se glasno smijati. Mislim da me čulo pola toplica i kad sam se vraćao hodnikom prema sobi, ljudi su me čudno, ali nasmiješenog lica, pogledavali... Bio je to tako ugodan osjećaj, gotovo da sam zaboravio kako je lijep osjećaj voljeti nekoga i kad vam taj drugi kaže da i on voli vas...

Ušao sam u sobu i ne skidajući robu sa sebe, prebacio se na krevet. Spustio sam glavu i sklopio oči, i dalje neprestano se smiješeći. Još jednu noć nisam spavao, ponovno se prisjećajući nekih od najljepših i najvrjednijih trenutaka našeg zajedničkog života...

Sjećam se večeri kada smo Denisa iz rođilišta donijeli u naš stan. Tea je ostala ispred zgrade pozdraviti se sa svoje dvije prijateljice koje su tijekom tih par dana u rođilištu stalno bile uz nju, a ja sam malenog unio u stan. Ušavši u stan, ostavio sam ulazna vrata širom otvorena, upalio svjetla i

otišao u dnevni boravak. Prišao sam zelenom kauču u sredini prostorije, odmakao sam uski stolić i stavio bijelu nosiljku s Denisom na kauč. Pogledao sam malenog tako radosnim pogledom, kakvim čovjek gleda čisto i najvrjednije savršenstvo. Bio je tako malen i izgledao tako krhko, da sam ga se bojao uzeti u naručje da ga ne bih povrijedio. Lagano sam ga izvadio i uzeo u naručje, jednom rukom držeći ga pod malenim leđima, a drugom mu držeći malenu glavicu. Bio je prelijep, ne mogu ga opisati drugim riječima osim čistim savršenstvom darovanim nam od Boga. Imao je žarko crvenu kožu, posebno jako rumene obraze i par dlačica crne kosice na svojoj malenoj glavici. Jednim prstom svoje šake dodirnuo sam njegovu malenu ručicu i malene prstiće koje je odmah obavio oko mojeg prsta. Izgledalo je kao da mi se maleni smiješi i kao da zna da sam ja njegov tata. Tiho sam mu rekao da ću ga učiniti najsretnjim djetetom na svijetu i da ću uvijek biti uz njega. Tada sam ugledao Teu kako stoji na vratima, gleda nas i, imajući širok osmijeh na licu, plače. Približila nam se i zagrlila nas...

Gotovo nevjerovatno, gotovo kao u kakvoj priči ili kakvom filmu, dok smo bili tako zagrljeni, držeći se jedno privijeno uz drugo i plačući od radosti tog posebnog trenutka za nas, iz susjednog stana čuli su se predivni stihovi nježne skladbe:

From this moment life has begun
From this moment you are the one
Right beside you is where I belong
From this moment on

From this moment I have been blessed
I live only for your happiness
And for your love I'd give my last breath
From this moment on

I give my hand to you with all my heart
I can't wait to live my life with you, can't wait
to start
You and I will never be apart
My dreams came true because of you

From this moment as long as I live
I will love you, I promise you this
There is nothing I wouldn't give
From this moment on

You're the reason I believe in love
And you're the answer to my prayers from up
above
All we need is just the two of us
My dreams came true because of you

From this moment as long as I live
I will love you, I promise you this

There is nothing I wouldn't give
From this moment
I will love you as long as I live
From this moment on*

---

* Stihovi iz skladbe "From This Moment On" (izvode Shania Twain & Bryan White):

Od ovog trenutka život je počeo
Od ovog trenutka ti si ta
Uz tebe mi je mjesto gdje pripadam
Od ovog trenutka nadalje

Od ovog trenutka sam blagoslovljen
Živim samo za tvoju sreću
I za tvoju ljubav dajem svoj zadnji dah
Od ovog trenutka nadalje

Dajem ti svoju ruku cijelim svojim srcem
Ne mogu dočekati da živim svoj život s tobom, ne mogu dočekati da počnem
Ti i ja nikad nećemo biti razdvojeni
Moji snovi su se ostvarili zbog tebe

Od ovog trenutka pa sve dok živim
Voljet ću te, to ti obećajem
Ne postoji što ne bih dao/la

Sljedećih dana bio sam jako veseo i radostan. Veselio sam se danu kada ću vidjeti Teu i kada ću krenuti kući, radostan jer mi Tea nije zamjerala na mojem prijašnjem ponašanju. Nепrestano sam se smijao. Smiješio sam se svakome i svemu što bi rekli ili učinili, a ponekad bih se zatekao smiješeći se na neka svoja razmišljanja i prisjećanja njih dvoje, svoje obitelji. Nisam više imao onaj osjećaj u sebi koji kao da mi je branio smijati se jer sam u invalidskim kolicima. Taj osjećaj me gušio, izgledalo je kao da sam o sebi stvorio sliku ogorčenog čovjeka s crnim pogledom i sad nasmijati se ili reći nešto vedro, bilo bi neuobičajeno, pa čak i neprikladno

---

Od ovog trenutka nadalje

Ti si razlog što vjerujem u ljubav
I ti si odgovor s neba na moje molitve
Samo nas dvoje sve je što trebamo
Moji snovi su se ostvarili zbog tebe

Od ovog trenutka pa sve dok živim
Voljet ću te, to ti obećajem
Ne postoji što ne bih dao/la
Od ovog trenutka
Voljet ću te sve dok živim
Od ovog trenutka nadalje

za takvog čovjeka. Sve više sam shvaćao značenje onog da čovjeka određuju njegove riječi i njegova djela prema drugima. Tako je i s ponašanjem, ako se ponašate tužno, kao takvog će vas i shvatiti...

Zvao bih Teu svakog dana i po nekoliko puta dnevno. Uvijek smo razgovarali jako dugo, ponekad i o sasvim nevažnim stvarima što bi se prije nazvalo brbljanjem. Imao sam potrebu s njom što više i što duže razgovarati, htio sam tako nadoknaditi sve ono vrijeme dok je nisam zvao. Poslije svakog poziva i razgovora s njom, osjećao sam se još veselije i još više iščekivao dan kada ću je vidjeti. Tada bih se zamislilo, imajući osmijeh na svom licu. Sada sam imao razlog da se smijem...

Trinaesto poglavlje

Čudno je kako, kad vam se u životu nešto dogodi, nije važno da li je to dobro ili loše, imate veliku potrebu da to nekako definirate. Ali što ako je to nemoguće definirati? Nemoguće definirati barem u smislu je li to dobro ili loše. Što kad vam se dogodi nešto loše, nešto što stvarno smatrate lošim, a znate da morate pronaći nešto dobro u tome lošem? Je li invalidnost loša? I što je u njoj dobro? Koji je uopće smisao u nečem tako lošem tražiti išta dobro, pa čak i da ga ima?

Znate kako nas u životu uče da je ljepota apstraktan pojam i da svaki pojedinac ima jedinstveno, može bit različito, mišljenje o ljepoti? I to je okej. Pa živim u društvu u kojem se svatko oblači kako on smatra lijepim, vozi auto koji je njemu lijep, bira partnera koji mu je, fizički ili duhovno, ili pak oboje, lijep... I tu se ništa ne čudimo. Recimo, ako netko sluša muziku koja je nama totalno glupa i besmislena, nećemo ga omalovažavati i vrijeđati zbog toga, već ćemo jednostavno reći da je to okej ako je to njemu lijepo. Pa ajmo onda tako učiniti i s pojmom dobrog i lošeg. Recimo da u životu ništa nije potpuno dobro ili potpuno loše, već je sve u nekakvoj sredini gdje mi određujemo koliko će nešto u našim životima biti dobro ili loše. Zašto ne? Ne bi li to moglo biti istino? Ako razmislimo, moglo bi se i reći da je tako jer znamo da dva različita čovjeka mogu imati različito mišljenje o tome je li što dobro ili loše, ili taj pojam dobrog ili lošeg razlikuju barem prema veličini tog dobrog ili lošeg. Recimo primjer,

bajoslovno bogatom čovjeku dobiti milijun kuna "Binga" je dobra stvar, no to njegovo dobro sigurno nije toliko veliko i intenzivno kao kod onog prosječnog radišnog čovjeka kojemu će taj dobitak promijeniti cijeli život. Nije li tako?

No, što je dobro, a što loše? Podrazumijevamo li pod pojmom dobrog ili lošeg ono što nas je društvo u kojem živimo naučilo od malena ili je to stvarno naš objektivni stav o određenoj stvari, osobi ili događaju? Bilo kako bilo, čak i ako je riječ o nečijem objektivnom mišljenju i shvaćanju određenog kao dobrog ili lošeg, opet moramo priznati da smo pritisnuti pojedinim društvenim okvirima podrazumijevanja dobrog ili lošeg. Na kraju krajeva, sasvim je okej da društvo i mi kao članovi tog društva, pojedine stvari okarakteriziramo kao krajnje dobre ili loše. Recimo, kada vozač automobila stane kod pješačkog prijelaza i pusti pješake da pređu cestu ili kad se uključimo u dobrovoljno darivanje krvi, definitivno je da smo učinili nešto dobro i svi će to shvatiti kao takvo, dok smrt vaših voljenih ili razne bolesti i njihove posljedice jesu definitivno nešto loše i svi će to shvatiti takvim.

Je li invalidnost jedna od tih, sveopće društveno okarakterizirano loših okolnosti u vašem životu? Na žalost je. Kažem na žalost jer vjerujem da nije tako, možda bi ova okolnost bila shvaćana boljom ili bar manje lošom. A vjerujte mi na riječ, jako je teško od nečeg sveopće lošeg učiniti nešto imalo boljim, pa makar i za samog sebe.

Zašto od nečeg lošeg činiti nešto dobrim ili bar manje lošim? Koja je svrha toga? Razmislite, dobro razmislite, ali ne kao sveopće društvo, već

kao samo jedan od mnogih, kao samo jedan koji živi ovaj svoj život kao svoje najvrjednije blago i bez obzira na sve pokušava učiniti to svoje blago doista vrijednim... Svrha smo mi. Svrha je naš život. Svrha je sve ono dobro u našem životu što se dogodilo prije nego smo završili u invalidskim kolicima i sve ono dobro što nam se treba i hoće dogoditi. Treba se dogoditi, hoće se dogoditi, ali tek onda i samo onda kada od toga lošeg u svom životu uspijemo učiniti nešto dobro ili makar nešto manje loše...

Ljudi smo, svi mi trebamo barem nekakvu nadu. Svi mi trebamo sanjati... To nas drži na životu, to nam daje snagu, to nas tjera naprijed... Jednostavno, dok loše možemo činiti dobrim ili barem manje lošim, mi smo dobri ljudi i ono loše ne može nam ništa. To nas samo čini još boljim ljudima.

Konačno je došao taj dan kada ću konačno vidjeti nju, moju najdražu Teu, i kada ću krenuti mojem sinu i mojoj kući. Bio sam toliko uzbuđen i nervozan da cijelu noć nisam oka sklopio. No, nisam se ni trudio zaspati, slagao sam svoju robu i stvari iz noćnog ormarića u torbu, kako bih ujutro bio spreman odmah krenuti. Bio sam uzbuđen i nervozan poput djeteta koje će upravo dobiti ono što je dugo, dugo očekivao...

Dočekao sam Teu vani ispred ulaza u zgradu. Stala je ispred mene i nekoliko trenutaka me šuteći gledala. Cijelo vrijeme me gledala smiješeći se i kada sam se i ja nasmijao, sagnula se i čvrsto me zagrlila.

- Ljubavi, tako sam se zaželjela tvog osmijeha i tako si mi nedostajao - zaplakala je odmah čim me zagrlila.

- Ljubavi, molim te, oprosti mi što sam bio tako glup - što nisam vidio niti prst pred nosom - čim me dotakla svojom toplom, nježnom kožom, krenule su mi krupne suze niz lice.

- Ma nemam ti što oprostiti - uspravila je glavu i gledala me ravno u oči. Smiješila se, a suze su joj i dalje klizile niz lice. - Oprosti ti meni što ti nisam znala pomoći nego sam vršila još veći pritisak na tebe...

- Ljubavi, vjeruj mi da si učinila sve što si mogla i uvijek si mi davala sve najbolje od sebe - rukom sam brisao suze s njenog lica. - Tea, ti si najdivnija žena na svijetu i ne bih izdržao sve ovo ovdje da nisam mislio na tebe...

- Ljubavi moja... - još je jače zaplakala i ponovno me počela grliti. - Ne znaš koliko sam se nadala dolasku ovdje i da čujem kako to govoriš. Tako mi je drago! Alene... Volim te! - govorila je sva uzbuđena i vesela, a kad mi je rekla da me voli, poljubila me i ponovno naslonila svoju glavu na moje rame. - Obećajem ti da se više nikada neću onako ponašati i da te više nikad neću odguravati od sebe... - tiho sam rekao, naslonivši svoju glavu na njenu i osjećajući njenu mekanu kosu na svom licu.

Nešto kasnije otišli smo do sobe u kojoj sam bio smješten uzeti moju robu i stvari, koje sam već noć prije spremio u svoju crnu, putnu torbu. Nakon što smo torbu odnijeli van na parkiralište do Teine "Bube" i spremili je na stražnje sjedalo, vratili smo se do sobe glavne medicinske sestre. Dočekali smo nju i doktora, kako bi riješili papirologiju oko mog otpuštanja iz toplica. Nakon što sam riješio sve oko toga i dobio otpusno pismo, Tea i ja brzo smo se pozdravili sa svima koje sam upoznao. Otišli smo nazad do parkirališta i sjeli u auto. Tea me tada pogledala i nasmiješeno

rekla: "Idemo!" Ja sam se na to nasmijao i duboko uzdahnuo. Uf, dugo sam o ovome razmišljao i zadnjih dana to nestrpljivo očekivao. Tea je upalila auto i izašla na rikverc van iz parkirališnog mjesta. Opet me pogledala i nasmijala se. Krenuli smo kući u Rijeku.

Stigli smo kući za nešto više od tri sata, što je za Teu bila dosta brza vožnja, jer obično nikad ne bi prelazila brzinu od osamdesetak do sto kilometara na sat, a brzina od nekih sto i četrdeset kilometara na sat je za nju bio vrhunac brze vožnje. Taj dan brzina njene vožnje prelazila je i sto i šezdeset kilometara na sat. Vidjelo se da je i ona uzbuđena te da jedva čeka da stignemo kući.

Stigli smo u dvorište ispred naše kuće. Tea je parkirala svoj auto tamo gdje je, kad sam zadnji put bio tu, bio parkiran razbijeni Mercedes prekriven crnom ceradom. Tea mi je rekla da ga je u međuvremenu odšlepala na popravak. Bio sam iznenađen da se onako razbijen auto može popraviti i rekao sam nešto kako je tako ironično da se taj lim može popraviti, dok ono što se "razbilo" na meni ne može. Smiješio sam se dok sam to govorio, htio sam da izgleda kao da se zezam, a ne kao da sam smrtno ozbiljan i rastužen time što govorim. Kad bolje pogledate to doista i je tako, ali kako sam već rekao, ponekad je previše razmišljati o životu napornije nego živjeti ga. A i meni je tih uzaludnih razmišljanja o stvarima na koje nikad neću dobiti takav odgovor kojeg bi bez ijednog "ali..." prihvatio bilo dosta... Tada sam se jače nasmijao i rekao Tei da idemo. Izašli smo iz auta i krenuli u kuću.

Odmah na vatima su me dočekali Denis, mama i Andrea. Izgrlili su me i izljubili, sretni jer sam se vratio kući. Ušli smo u dnevni boravak i razgovarali sve do kasno navečer. Tako su mi nedostajali ti razgovori, biti okružen ljudima koji me vole i do kojih mi je jako stalo. Uopće nismo razgovarali o boravku u toplicama, niti o mom sadašnjem invaliditetu. Ja sam se prebacio iz invalidskih kolica na kauč i tako sjedeći s njima, nisam osjećao nikakvu razliku zbog toga što više ne mogu hodati. Denis mi je sjedio u krilu na koljenima, a Tea me cijelo vrijeme držala za ruku. Svi smo se neprestano smijevali...

Bližila se ponoć kad je Tea otišla odvesti mamu kući, a ja sam se prebacio nazad u invalidska kolica i odveo Denisa u njegovu sobu. Iako je on običavao spavati u to vrijeme, te je noći i dalje bio budan, iako mu se na očima vidjelo da je izmoren i pospan.

- Tata... - tihim glasom zovnuo me kada smo ušli u sobu i kada je legao na svoj krevet.

- Reci, sine... - jednako tiho sam odgovorio, pokrivajući ga bijelim pokrivačem. Raznježilo me kako me zovnuo "Tata" i kako to sve ovo vrijeme, dok sam bio u onim toplicama, nisam čuo.

- Mama je puno plakala kad si otišao... - gledao me svojim plavim, tako nevinim i tužnim okicama.

- Znam, sine... Tata se jako ružno ponašao prema mami i govorio joj ružne riječi, pa je zato bila jako tužna - odgovarao sam gledajući ga u oči, ne držeći se tako ozbiljno i lagano se smiješeći.

- Ti si htio otići od kuće? - pogledao me onim pogledom kao kad mi je želio reći "Vidiš da ja znam što se događa!"

- Tko ti je to rekao? - upitao sam ga iznenađen kako on zna za to. Vjerujem da je možda i vidio Teu kako plače, iako znam da je ona svoje suze uvijek skrivala od njega, ali mi je teško povjerovati da mu je rekla zašto plače.

- Čuo sam jednom kad je mama pričala s bakom. Mama je jako plakala i rekla baki da smo ti mi sad opterećenje i da si rekao da nas hoćeš ostaviti. Tata, jel' nas ti više ne voliš? - izgovarao je to tiho i tužno. Rekavši pitanje pognuo je glavicu, kao da se bojao mog odgovora.

- Denise... - uspravio sam mu glavicu i pogledao u okice. - Naravno da vas jako volim. Ne možeš ni zamisliti koliko vas volim i što bih sve učinio za vas. Niste vi meni nikakvo opterećenje, to sam rekao jer sam bio tužan i ljut zbog onog što mi se dogodilo i smetalo mi je da se mama uvijek trudi da se osjećam bolje... Ali ja to ne mislim, ti i tvoja mama ste sve što ja imam u ovom životu i nikad vas neću prestati voljeti... - dok sam govorio, gledao sam ga ravno u oči i lagano se smiješio, a on me je tako pozorno slušao.

- Znači, nećeš nas ostaviti same? - upitao je i kao da se lagano nasmiješio.

- Naravno da neću, sine, ne bih ja mogao živjeti daleko od vas i bez vas! - široko sam se nasmijao, na što se i on nasmijao. Zagrlio sam ga i poljubio ga, rekavši mu da ga puno volim i neka to nikad ne zaboravi.

Kada sam pokrio Denisa i zaželio mu laku noć, odgurno sam se do vrata i ugasio svjetlo. Krenuo sam pritoriti vrata, ne skroz do kraja kako bi ulazilo svjetlo iz hodnika dok on ne zaspe, kada sam u kutu sobe ugledao onu žutu, plastičnu kanticu za snijeg. Ostao sam ukipljen, nepomično gledajući u

nju. Pred očima mi se stvorila ponovno ta slika Denisa kako me s tom kanticom u ruci čeka da Udođem kući i da idemo graditi snjegovića te sebe kada sam se probudio jutro nakon prometne nesreće, govoreći si kako više nikad neću moći graditi snjegovića s njim. Tada sam pomislio na svoju reakciju od prošli put kada sam ugledao tu kanticu. Duboko sam uzdahnuo i obećao si da ću jednom napraviti tog snjegovića s njim. Nasmijao sam se na tu pomisao... Pritvorio sam vrata i odgurno se nazad u dnevni boravak gdje je Andrea sjedila.

Kada se Tea vratila, i kada smo otišli u našu sobu, ostali smo dugo razgovarati. Počeli smo s mojim prepričavanjem onog što me Denis pitao kada sam ga spremao na spavanje, a završili smo negdje na prvim ljubicama u vrtu iza naše kuće. Bilo mi je tako ugodno ležati na krevetu i pričati s njom i o potpuno beznačajnim temama. Ona se stalno smijala mom raspoloženju, a ja sam bio neopisivo sretan jer opet činim nešto da mi se tako veselo smije. O, Bože, kako mi je samo nedostajalo to, kako mi je nedostajalo samo imati je kraj sebe i gledati je kako je lijepa... Kad smo krenuli spavati i ugasi svjetlo, razmišljao sam kako mi sada uopće nije jasno kako sam se mogao tako ponašati prema njoj i kako sam mogao ne misliti da mi ona toliko znači. Bilo mi je tako drago da sam opet u svojoj kući i da se odnos između nje i mene nije promijenio. Bolje rečeno, nije se promijenio u odnosu na prije nego što se prometna nesreća dogodila, ali se itekako promijenio od onog kada sam došao na vikend iz toplica i sve "zasrao". Konačno sam zaspao, iscrpljen od tolikog iščekivanja ovih dana te uzbuđenosti zbog današnjeg dana i neizmjereno sretan što je sve prošlo i

bolje nego što sam očekivao. Prvi put nakon dugo vremena, sklopio sam oči i odmah zaspao, imajući malen osmijeh na licu...

Treći dan kako sam se vratio kući, dok smo ujutro doručkovali, nazvala je mama i rekla da je tati sinoć pozlilo. Zamolila me da dođem. U suzama mi je rekla da mu je jako loše i da je pitanje trenutka kada će umrijeti. Nisam joj odgovorio da li ću doći, niti je ona čekala da joj odgovorim. Rekla mi je da zna da ću postupiti pravilno i da će poštovati moju odluku, ali da mi je to možda zadnja prilika. Razmišljao sam da li da odem, dok mi se u glavi istodobno vrtjelo kako mi je prije gotovo sedam godina vičući rekao da ako odem iz kuće on više nema sina i na mamine riječi kako mi je on ipak otac te zaslužuje barem moj oprost. Upitao sam Teu da li da odem vidjeti ga i zaslužuje li on da mu oprostim. Ona me pogledala u oči i rekla da jedino ja mogu odlučiti da li osjećam trebam li ili ne otići do njega, ali da oprost zaslužuju svi. "Čak i kada se ne kaju... Krivnja je najgori teret. Nemoj nositi teret krivnje da nisi oprostio...", bile su njene riječi.

Tea me odvezla do kuće mojih roditelja. Nakon što mi je pomogla izaći iz auta i mobitelom pozvala mamu da izađe van, vratila se u auto. Rekla je da će me čekati vani, nije htjela ulaziti u kuću. Ne mogu reći da je krivim. Poljubio sam je i rekao da ću brzo. Mama me tada odgurala u kuću. Odmah sam otišao do njihove spavaće sobe. Ponovno, kao i onog dana kad sam bio ovdje i kasnije imao prometnu nesreću, prošle su me sve emocije i sjećanja na dane dok sam živio u kući. Duboko sam uzdahnuo i ušao u sobu.

Soba je bila mnogo osvjetljenija nego prošli put kada sam bio tu, a čak je i prozor bio širom otvoren. Tople zrake sunca ulazile su u hladnu sobu. Dogurao sam se do kreveta. Otac je bio tako blijed, gotovo da je imao sklopljene oči.

- Sine... - tiho me zovnuo čim sam mu prišao.

- Tata... - nisam znao što bih mu rekao. Izgledao je tako izmoreno, lice mu je bilo tako izborano i blijedo. - Kako si?

- Majka te zvala? - otvorio je oči i pogledao me. Oči su mu bile pune suza, a pogled tako tužan. - Nije te trebala zvati... Znam da me ne želiš vidjeti, došao si samo zato jer ne želiš odbiti njenu molbu i ne želiš je rastužiti - govorio je tako tihim glasom, gotovo na rubu suza.

- Istina, mama me zamolila da dođem... - nakon par trenutaka predomišljanja dodirnuo sam njegovu ruku. - Ali nije istina da sam došao samo radi toga. Ja sam uvijek htio biti uz tebe, ti mi nisi dopustio.

- Sine.... - otvorio je svoju šaku i primio je moju ruku. Zaplakao je.

- Tata... - i ja sam odmah snažno zaplakao. - Zašto nam se ovo dogodilo? - tiho, jecajući kroz plač, upitao sam ga.

- Zašto pada kiša nakon što sunce sja? - lagano se nasmijao kroz suzno lice.

- Ne znam, tata... Zašto? - htio sam se i ja nasmiješiti, no suze mi nisu prestajale kliziti niz lice.

- Zato da bi nam bilo ljepše kad ono ponovo zasja. Da bi više cijenili njegovu ljepotu i više ga željeli... - još je jače zaplakao. - Oprosti mi, sine, oprosti mi što se nisam više trudio da ono zasja...

- O, tata... - sad sam počeo tako jako plakati da od jecanja više gotovo i nisam mogao govoriti. - Oprosti što sam dopustio da kiša tako dugo pada... - naslonio sam glavu na njegovo rame. Tako dugo sam želio ovaj trenutak i sanjao ga. Iako je sad malo kasno za kajanje jer ove godine nikad nećemo vratiti i naše "Oprosti" je rečeno zbog toga što će on umrijeti, a ja sam ovo vrijeme nakon prometne nesreće razmišljao o dobrim i lošim stvarima u svojem životu, oboje smo to rekli iskreno iz dubine svog srca. Neko vrijeme smo ostali tako šuteći i plačući...

Kasnije mi je rekao kako mu nije žao što će umrijeti, ali da mu je žao što će umrijeti, a da nije zagrlio i poljubio svog unuka. Tada mi je iz ladice ormarića kraj kreveta izvadio nekoliko Denisovih slika, od onda kad je bio beba pa do danas kad je izrastao u malenog momčića. Upitao sam ga želi li da dovedem Denisa da ga vidi i da ga može zagrliti i poljubiti. Znam da je Denis htio upoznati svog djeda. Tata je odgovorio kako ga ne bi mogao pogledati u oči i govoriti mu zašto ga nikad nije posjetio, a i da ga ne želi zbunjivati da sad upozna djeda i da mu onda sutra kažu da je umro. Rekao je kako je učinio mnoge greške za koje sad snosi posljedice i kako se nema pravo zbog toga buniti... Na kraju mi je rekao kako je jednom vidio Denisa i razgovarao s njim, samo mu nije rekao tko je on zapravo, već obični starac koji sâm sjedi na klupi...

Izašao sam iz sobe i dalje plačući, ali istovremeno se smiješeći i osjećajući se kao da mi je "pao kamen sa srca". Znam da sam učinio dobru stvar...

Četrnaesto poglavlje

Da li ste ikad, dok ste bili dijete, zamišljali kakav će vam život biti kad odrastete? I ne samo kao dijete, već i u ranoj mladosti, kad god bi se dogodilo nešto ružno ili nešto što vas čini nesretnim i tužnim? Vjerujem da jeste. Vjerujem da smo svi.

Kad malo bolje razmislimo o svojim životima, možemo doći do jednostavnog zaključka da smo mi ljudi jako dvolična bića. Naime, od malena nas uče kako je život sam po sebi najvrjednije što imamo i ikad možemo imati, te kako je naš najveći uspjeh u tome što ga živimo, bez obzira na to što u njemu imamo i što nam se u njemu događa. Ako pokušamo malo bolje definirati tu misao, reći ćemo da to valjda znači da nije važno što ćemo u njemu steći, hoćemo li biti bogati ili siromašni u materijalnom i pravom (onom vrjednijem nam) smislu te riječi, ili što će nam se u njemu događati, od toga kamo ćemo otići, što vidjeti, koga upoznati, koga voljeti, s kim život dijeliti... Pa onda i do toga gdje i kako ćemo umrijeti. Pitam onda, zašto nas od malena uče da učinimo "nešto" sa svojim životima? I što je zapravo to "nešto"? Zna li itko od vas pravi odgovor na ta pitanja, ili je doista istinita tvrdnja da smo dvolična bića?

Biti velik čovjek, pošten, iskren, marljiv... Činiti dobro, pomagati, voljeti... Da li je to ono što smatramo kad govorimo o tom "nečemu" od naših života? Vjerujem da je, ali ipak pretpostavimo da neke stvari nisu ispale baš onakve kako smo ih mi zamišljali. Ili jednostavno nisu ono što smo o njima

mislili. Mijenja li to tada značenje onog "nečeg"? Znači li da nema onog "nečeg" u našim životima ako ponekad, recimo, slažemo da se dobro osjećamo dok nam srce hoće pući od boli, ili ako ne volimo pomoć, pa čak i kada nam je potrebna, a mi to tako mrzimo? Ne znam, ali vjerujem i duboko se nadam da je odgovor na ta pitanja "ne", jer nam je u ovom životu i previše stvari koje baš i nisu ispale onakve kako smo si zamišljali. Vjerujem da nikad ne trebamo odustati od svojeg "nečeg" u životu jer je ono uvijek, pa i kad to najmanje vidimo, oko nas. Što je u životu najvažnije i ima li nečeg jedinstvenog što bi bio prikladan odgovor za sve nas? Ne znam. No, to je svakako pitanje na koje bi se dalo svašta odgovoriti. No, bitno je da bi to vrijedilo samo za onoga tko to kaže, ne za sve. Zašto onda i s tim "nečim" od života, ne bi bilo isto? Zašto ne bi postojao maleni komadić "nečega" koji bi vrijedio i važio samo za nas? Zašto ne bi postojao "naš komadić nečega", "naš komadić neba"? Ovaj život, sve što se nalazi ispod ovog predivnog neba, naše je samo malenim djelićem i takvo zapravo i treba biti.

Život je prekrasan ciklus koji se ponavlja rođenjem i prestaje smrću, i to je isto za sve nas, ali ono što je "naš komadić neba" od trenutka našeg rođenja pa do trenutka naše smrti, vrlo je nejednako i različito za svakog od nas. Stoga jedini pravedan zaključak bio bi da se život ne može definirati kao isti za sve. Bilo bi to previše nepravedno, pa čak i okrutno. Zašto? Zato što se mi nemamo pravo igrati Boga. Nemamo nikakvog prava suditi o tome što je u nečijem životu dobro, a što loše, a još manje prava imamo smatrati "komadić neba" onog drugog čovjeka išta manje vrijednim i

manje važnim od našeg. Nemamo pravo definirati život kao najveće ljudsko blago koje cijeni, poštuje i voli svaki čovjek.

Cijenimo li, poštujuemo i volimo li život samo dok se u njemu događa ono što želimo i smatramo dobrim za sebe? Ili smatramo da smo upravo učinili "nešto" ako život cijenimo, poštujuemo i volimo, unatoč svemu dobrom i lošem što nam se u njemu događa? Ne smatramo li da je "naš komadić neba" veći i jači od takvih trenutaka života?

Jutros je bio prvi dan kako idem na posao nakon moje prometne nesreće. Volva smo dali na prodaju, u namjeri da kasnije kupim neki japanski auto s automatskim mjenjačem u koji bi bilo jednostavnije ugraditi ručne komande, pa me odvezla Tea. Kada smo parkirali auto u podzemnoj garaži zgrade tvrtke u kojoj sam radio, izvadila je moja invalidska kolica sa stražnjeg sjedala svoje "Bube", te nakon što sam se prebacio u njih, odgurala me do ulaza u dizalo. Rekao sam joj da ću još malo ostati tu prije nego odem gore na kat gdje je moj odjel da ispušim cigaretu i da se malo "pripremim" za odlazak gore. Mislim da je Tea shvatila moju nervozu. Nije me ništa pitala, samo se nasmijala i nakon što se nagnula i poljubila me, rekla je: "Drži se!" Okrenula se i krenula prema autu. Otvorivši vrata i sjedajući unutra, mahnula mi je i viknula: "Vidimo se navečer, Dado dolazi po tebe... Pusa!" Zatvorila je vrata i upalila auto. Izvezla ga je iz garaže na rikverc, potrubivši mi dok se auto gubio iza bijelog, betonskog zida. Zapalio sam cigaretu. Negdje na pola ispušene cigarete, bacio sam je na pod,

pregazivši čik kako bih ga ugasio. U sebi sam rekao: "Idemo i to obaviti!" i duboko uzdahnuo. Ušao sam u dizalo...

Izašao sam iz dizala na svom katu i iza velikog pulta odmah ispred ulaza u odjel kojeg sam direktor, vidio mladu ženu koja tu nije radila prije mog "izbivanja".

- Dobro jutro - pogledala me pomalo čudno i glas joj je više bio začuđen nego ljubazan kako bi to bilo za očekivati od tajnice.

- Dobro jutro - odgovorio sam jednako ozbiljan. Gotovo da sam zastao, ali nastavio sam gurati dalje. Gurajući se hodnikom, jako lagano i razgledavajući gotovo prazne urede jer još nije počelo uredovno radno vrijeme i mnogi zaposlenici još nisu došli na posao, primijetio sam da se ona nagnula nad pult i gleda me. Stao sam, okrenuo se i počeo vraćati prema njoj.

- Oprostite, gospođu ili gospođice, ako mogu pitati, tko ste vi? - upitao sam prišavši joj.

- Oprostite, dragi gospodine, ali tko ste vi? - odgovorila je protupitanjem, onim tonom glasa kao da se ruga ili kao kad netko dokazuje kako je u nečemu imao pravo i sad se pravi pametnim.

- Vi ste tu zaposleni? - ne obazirajući se na način kojim mi je odgovorila, nastavio sam.

- Da. Mogu li vam kako pomoći? - sad joj je glas bio malo ljubazniji. Obračala mi se kao malenom djetetu koje se izgubilo i onda od njega pokušavaš saznati njegovu adresu ili ime roditelja.

- Oprostite, otkad vi tu radite? Ako smijem znati, tko vas je zaposlio? - nastavio sam ispitivati, ne obazirući se na njen stav. Bilo mi je pomalo smiješno to njeno držanje jer vjerojatno ne zna da sam ja direktor odjela.

- Žao mi je, gospodine, ja vam na ta pitanja neću odgovoriti. Ponovno vas pitam, mogu li vam kako pomoći? Još ne radimo i vidite da nema nikoga - sad je odgovorila nešto glasnijim tonom.

U tom trenutku iz dizala je izašla Tamara. Tamara je moja kolegica sa studija, zajedno smo se zaposlili kao pripravnici i otad oboje radimo u tvrtki. Ovo vrijeme dok me nije bilo, ona je bila privremena zamjena direktora.

- Ej, Alene, dobro nam došao natrag! - prišla mi je i rukovala se sa mnom. - Kako je? - nasmijala se, gledajući me. Nakratko je skrenula pogled prema njoj i pozdravila je s "Nataša" klimnuvši glavom.

- Dobro jutro, Tamara - nasmijao sam se i pogledao elegantni komplet na njoj te crnu aktovku u njenoj ruci. - Opa, vidim da tebi mjesto direktorice pristaje!

- Uf, neka, hvala... - smiješeći se pogledala me ono kao kad u šali hoćeš nekom reći da je lud. - ... samo ti uzmi svoje direktorsko mjesto, nisam ti ja za obveze! - nastavila se smijati. - E, da, ovo je Nataša - malo se uozbiljila i pogledala prema njoj. - Radi kao telefonistica od prije tri tjedna.

- Znam, već smo se mi upoznali - pogledao sam je i dalje smiješeći se. Ona me pogledala tako iznenađena da sam ja direktor i onda ovakvom mojom reakcijom. Vjerojatno je očekivala da ću se naljutiti zbog načina na koji mi je prije odgovarala. Samo se blago nasmijala i klimnula glavom. Valjda sada

shvaća uvrjedljivost načina na koji mi se prije obraćala, no mislim da nije stvar u tome što sam ja u ovoj prilici njen šef, a ona je zaposlenik i mogu nekako reagirati na osnovu toga, nego u tome što sam joj sad dao priliku da sama shvati da je njen pristup bio uvrjedljiv, čak i omalovažavajući, a ja nisam učinio ništa iako sam to bio u prilici.

Malo kasnije su počeli stizati i ostali zaposlenici. Svi su me pozdravljali s "Dobro došao natrag!", a oni s kojima sam imao više prijateljski odnos pitali bi me kako sam, govorili bi kako im je žao da se to dogodilo i neka se samo držim. Poneki put bi mi i zasmetala pitanja i takve izjave koje su, mada nisu bile zlonamjerne, budile nekakvo žaljenje i preveliku pozornost usmjerenu tome da sam sad u invalidskim kolicima. No tada bih se sjetio riječi gospodina Ercega, Tomislava: "Alene, moraš shvatiti da je tvoje kretanje u invalidskim kolicima promjena i nešto nepoznato za mnoge. Mnogi ljudi ne vole promjene, pogotovo onda kada im se dogodi nešto nepoznato. Zato se boje. Čak i ako se takva promjena dogodi nekom drugome, opet se malo boje. A valjda znaš da čovjek u strahu i u nepoznatom reagira čudno... I moraš shvatiti da to nije zlonamjerno. Oni samo pokušavaju upoznati to i ako tom prilikom u nečemu pogriješe, oprosti im to... I pokušaj razumjeti i taj osjećaj žalosti. Shvati da je temelj ljudskosti razmišljanje i osjećaji. Žalost je i jedno i drugo. Stoga ako te netko pita da ti u nečemu pomogne ili ako ti netko kaže da mu je žao što ti se to dogodilo, nemoj se uvrijediti zbog toga i imaj na umu da su oni samo ljudi koji razmišljaju i osjećaju. I, Alene, svakako zapamti da je nečija žalost osjećaj njegove humanosti i solidarnosti s tobom, dok je sažaljenje

potpuno druga stvar koja je bezobrazan i primitivan stav onog tko se usuđuje reći da te žali zbog toga i pritom stavlja sebe ispred tebe zbog toga. Ipak, ono što drugi misle i govore je potpuno nevažna stvar koju samo kao takvu trebaš prihvatiti. Ono što ti o sebi i o svom životu misliš i govoriš je važno. Samo to."

U subotu ujutro, dva tjedna otkako sam kod kuće, Tea i ja ležali smo na krevetu u našoj sobi i razgovarali o tome kako nam se život vraća u normalu. U biti, rekli smo da nam je ta normala sad nešto bolja jer smo nakon svega što nam se događalo shvatili koliko nam ta normala znači i zato je još više cijenimo. I tu je sad i Teina trudnoća. Tome smo se toliko nadali i toliko se veselili te znamo koliko će nam se život uljepšati kad u kući bude još jedno maleno biće, naša kćerkica. Tea je bila u petom mjesecu trudnoće, sve se više debljala i svakog dana mi izgledala sve ljepša i ljepša. U trenutku dok sam joj gladio trbuh i govorio kćerkici, imao sam taj običaj govoriti njenom trbuhu kao da me malena čuje, da sam ja njen tata, zazvonio je telefon. Kako je telefon bio na noćnom ormariću do strane kreveta na kojoj je ona ležala, Tea se javila. Nakon kratkog: "Žao mi je", pogledala me tako mirnim i žalosnim pogledom, te mi dala bežičnu telefonsku slušalicu. Suznim glasom javila se moja mama i tako tihim, neopisivo očajnim glasom, rekla mi da je tata te večeri umro. Nakon kratkog razgovora, prekinuo sam vezu i ostao nepomično gledati u Teu. Htio sam ostati smiren i mislio sam na to da gotovo sedam godina nismo progovorili. To mi je valjda trebala biti utjeha, no snažno me stisnulo u grlu i oči napunile suzama, na ponovnu misao na sedam godina i što smo sve

propustili. Tea se približila i zagrlila me. Naslonivši glavu na njeno rame, nisam više mogao skrivati suze u sebi. Zaplakao sam...

Pogreb je bio za dva dana. Nije bilo puno ljudi, čak i onih nekoliko kojih je došlo, kao da je došlo samo "reda radi" i žurilo se da ide kući. Moji roditelji su se tijekom godina sve više udaljavali od prijatelja, a i kada se otac posvađao sa mnom i ja sam otišao od kuće, valjda su osjećali sramotu i prijezir od tih svojih "prijatelja". Kad je tata otišao u mirovinu došlo je do potpunog udaljavanja od svih. Tada više i nije imao prijatelja niti je igdje izlazio, čak niti s mamom, a ona je uvijek imala samo jednu prijateljicu za koju sam ja znao. Tata je bio jedinac u obitelji, a roditelji su mu umrli i prije mog rođenja. Došla je mamina sestra, ona i ta njena jedina prijateljica bile su uz nju, držeći je ispod ruke i naslonjenu na sebe. Mama je cijelo vrijeme proplakala. Trenutak kada je uzela malo zemlje u šaku i bacajući ga u grob na lijes s tatinim tijelom glasno viknuvši: "Zašto si me ostavio samu?" neću zaboraviti dok sam živ...

Poslije tatine smrti mnogo sam razmišljao zašto su stvari između nas dvojice ispale takvima i da li sam ja što mogao, ili trebao, učiniti. Ne znam, mnogo sam razmišljao prisjećajući se svih naših svađa. Da me netko može vratiti u ono vrijeme doista ne znam da li bih išta učinio drugačije. Možda bih se trudio više da me tata pokuša razumjeti, ali ne vjerujem da bih postupao ikako drugačije u odnosu prema Tei. Tata je pogriješio, jako je pogriješio prema njoj. Nikako nije bilo u redu da o bilo kojem živom biću sudi na takav način, a kamoli o ženi koju volim više od ičega na ovom svijetu i više od samog sebe. Pa, Bože, nitko na ovom svijetu nije bez neke greške i

ničija ljubav nije savršena sama po sebi. Savršenstvo je u dvoje zaljubljenih ljudi i u ljubavi koju međusobno dijele. Zašto to on nije mogao shvatiti? Ili je možda i mogao shvatiti to, ali nije htio shvatiti da je njegov sin došao u godine kada sâm razmišlja i sâm donosi svoje odluke? Bilo kako bilo, otišao sam od kuće i tako sam ga jako htio zaboraviti. Mada me je boljelo da ne komuniciramo i da je naš odnos takav, da mi danas učini istu stvar, učinio bih isto. No, volio sam ga, ipak sam ga jako volio. Osobu koju toliko volite, koja je dio vas i vašeg života, teško možete prestati voljeti zato što je učinio neku grešku. Ma kako ta greška bila velika i koliko god se ona ponavljala, iako mi to ponekad teško priznajemo, vjerojatno će jedan dio našeg srca uvijek kucati za njega i mi ćemo ga voljeti dok god smo živi...

Bilo mi je tako teško da se one večeri nisam vratio kući po Denisa i odveo ga tati da ga zagrlji i poljubi. Razmišljam o svemu što mi je tata rekao i znam da je on te večeri mislio isključivo na Denisa i kako bi to utjecalo na njega, više nego na ono što bi on ili ja htjeli. Ipak, ne mogu utišati ovaj snažni krik u sebi, zato što moj otac nikad nije pogledao u oči svog unuka i rekao mu da je on njegov djed, a moj sin ga nikad nije zovnuo "Djede". Znam da je moj otac sâm bio kriv za to, ali to ne pomaže da me išta manje boli...

Mama se ubrzo, nakon dugog našeg nagovaranja i njenog predomišljanja, preselila kod nas, barem dok Tea ne rodi. Znam da je to s Teinom trudnoćom bio samo izgovor da je "dovućemo", no sada bi bila sama u toj velikoj kući i to nisam mogao dopustiti. A i Tei je dobro dolazila pomoć. Ja se sada o mnogim stvarima nisam mogao brinuti, Tea je svakog

dana postajala sve bucmastija i sve joj je bilo teže kretati se, pa je sve čekalo sirotu Andreu. Mislim da joj je pranja suđa i robe, sušenja i glačanja bilo "na vrh glave". Prolazili su dani, a tako i tjedni. Još nisam dobio auto, pa bi me na posao vozio službeni auto s vozačem iz tvrtke. Ubrzo sam dobio veći iznos novca od svog osiguranja. Time sam platio štetu nastalu na službenom Mercedesu s kojim sam imao prometnu nesreću te razne prilagodbe kupaonice i ostalih prostorija u kući. Život se vraćao u "normalu", ja sam radio, a Tea je svakog dana bila sve bliža porođaju. Nakon nešto više od tri mjeseca, odvezli smo Teu u bolnicu kako bi rodila našu kćerkicu. Sredinom drugog dana je rodila uobičajenim porodom bez ikakvih komplikacija. Dogovorili smo se da će joj ime dati Tea jer sam Denisu ime dao ja. Malena je dobila ime Eni...

Kada smo ostali sami u sobi, Tea držeći malenu u naručju i Denis sjedeći na krevetu pokraj nje, uzeo sam Teinu ruku u svoju, stavio sam malenu ručicu naše kćerkice u Denisovu ruku i onda ih dodirnuo oboje. Kako smo se sve četvero držali za ruke i gledali jedno u drugo, rekao sam: "Kunem se da ću uvijek biti tu. Dao bih baš sve i uvijek ću vas voljeti. I kad ste slabi i kad ste jaki, i kad ste sretni i kad ste tužni, u dobru i u zlu, voljet ću te svakim otkucajem svog srca." *

---

* Riječi iz skladbe "From This Moment On" (izvode Shania Twain & Bryan White):

Tea je tako radosno raširila oči, pogledala me onim svojim zaljubljenim pogledom. Nasmijala se i počela plakati. Oduševljen njenim zaljubljenim pogledom, kojeg sam toliko volio i koji mi je toliko nedostajao dok sam bio sâm u toplicama, jednako radosno sam se nasmijao. Niz lice su mi krenule suze...

Denis nas je isprva zbunjeno pogledao, tada se i on nasmijao. Pogledao sam malenu i, kunem se, i ona se nasmiješila poput malenog anđelića. Zagrlili smo se i dugo ostali šuteći, pripijeni jedno uz drugo...

"I do swear that I'll always be there. I'd give anything and everything and I will always care. Through weakness and strength, happiness and sorrow, for better for worse, I will love you with every beat of my heart."

Petnaesto poglavlje

Što je to moj komadić neba? Je li odgovor jednostavan ili kompliciran? Mislim da nitko nema baš potpuni i baš isti odgovor. No možda je bit života upravo u tome. "Komadić neba" za svakog od nas je veoma različit. Naše želje su drugačije, kao i sve ono što nas čini sretnima i zadovoljnim. Pa bilo to jednostavno ili bilo to komplicirano... Mislim da su najdublje i najljepše čovjekove misli sadržane u samo nekoliko riječi i rečenica, pa vjerujem da je isto tako i s pitanjem poput ovog. Zapravo, najvrjedniji su osjećaji koji se kriju iza takvih riječi i rečenica. Dobar primjer nam je rečenica "Volim te." Dvije malene, kratke i sasvim jednostavne riječi. No mnogi od nas za njih žive i za njih bi dali svoj život. "Zašto?", rekli bi, "... pa to su tek samo dvije riječi..." Donekle je to i istina, posebno ako zanemarimo onaj svoj osjećaj da smo voljeni i da nam je ljubav uzvraćena, na koji beskrajno mislimo nakon što nam netko kaže te dvije riječi. Ako ga ne zanemarimo, ako ga doista shvatimo tako vrijednim, shvatit ćemo i vrijednost jednostavnosti tih dviju malenih, kratkih riječi.

Na kraju, svima nam je isti jedino početak života. Svi na ovaj svijet dolazimo iz majčine utrobe, goli i u suzama... Sve od tog trenutka dalje je naša potraga za tim "komadićem neba"...

Život mi je krenuo dalje. Ruku na srce, dosta drugačije nego prije. Ne ni bolje, ne ni lošije, jednostavno drugačije...

Mnogo toga se promijenilo, no na to sam se s vremenom navikavao. Shvatio sam značenje one stare izreke "Vrijeme liječi sve..." Trebalo mi je dosta vremena da naučim i da počnem prihvaćati ono što se promijenilo...

S druge strane, mnoge stvari se nisu promijenile. Sunce je i dalje sjalo, kiša je i dalje padala, vjetar je i dalje puhao, noć je i dalje bila mračna... I dalje sam pio vodu, disao zrak, trava je i dalje mirisala svježinom, cvijeće se i dalje šarenilo raznobojnim bojama... Život se baš i nije promijenio, promijenio se moj način življenja.

Istina, više nisam mogao trčati, nisam mogao dohvatiti nešto s visoke police u ormaru, nisam se mogao popeti na krov svoje kuće, nisam mogao prijeći preko stepenica, nisam mogao promijeniti gumu na autu... Sporije sam se oblačio, sporije kupao, ulazak u auto i spremanje invalidskih kolica na suvozačevo sjedalo je trajalo nešto duže nego kad sam prije mogao na brzinu "uskočiti", mnoge druge svakodnevne stvari za koje sam sad imao nešto drugačiji način činjenja i što je uzimalo svoje, nešto duže, vrijeme...

Ali i dalje sam dolazio kući s posla, gdje su me čekale tri osobe koje volim više od svog života. To je dar života, to je najveća vrijednost mog življenja. To je "moj komadić neba"...

Par mjeseci kasnije proslavio sam svoj trideseti rođendan. Kad razmislim, taj dan je doista bio jedan od najljepših dana u mom životu, ja sam se prije glupavo bojava njegovog značenja. Imam jednu sliku slikanu tog dana, koju nosim u svom novčaniku i često se znam zateći gledajući u nju i

smiješeći se. Na toj slici smo nas četvero, Tea stoji pokraj mene, a ja na jednom koljenu držim Denisa, a na drugom malu Eni. Svi se smijemo, čak je i malena napravila radostan izraz lišca... Savršena slika moje savršene obitelji. Da, oni su moja obitelj. Oni su "moj komadić neba"...

Iduću zimu, na prvi dan kada je padao snijeg, čim sam na radiju čuo da je na Viškovu snijeg već napadao, ostavio sam posao i izjurio iz ureda, viknuvši Heleni da idem graditi snjegovića. Čudno me pogledala, a zatim se nasmijala. Mislim da je shvatila jer, otkad sam se vratio, ne prestajem joj govoriti o malenim stvarima koje čovjek neprestano propušta smatrajući ih usputnim, sve dok ga nešto ne navede da shvati važnost i vrijednost tih malenih stvari... Došao sam doma već oko podne. Dan je bio prohladan, pomalo tmurno nebo blijede plave boje prekriveno oblacima. Došavši kući, otišao sam u Denisovu sobu i rekao: "Idemo van graditi snjegovića!" On se tako oduševljeno nasmijao. Obukao je plavi skafander i iz ormara uzeo plastičnu lopaticu žute boje. Izašli smo u dvorište ispred kuće i počeli graditi snjegovića...

Kad sam tu večer išao spavati, ležeći na krevetu razmišljao sam o svemu što se događalo od onog dana kada sam se probudio ležeći na bolničkom krevetu pa sve do današnjeg dana. Doista sam se ružno ponašao prema ljudima koji su mi htjeli pomoći, pogotovo prema Tei. Govorio sam i osjećao totalno glupe riječi i osjećaje, koji su ionako bolnu činjenicu da mi se nešto tako dogodilo, još više pojačavali svojom apatijom i samosažaljenjem te ju činile još bolnijom i težom za prihvatiti. O, Bože, ne

razumijem kako čovjek koji vjeruje da uvijek razmišlja i čini dobro u samo jednom trenutku izgubi vjeru u svoja razmišljanja i to mu ne dopušta da čini dobro. Ni samom sebi, ni drugima... Drago mi ja da sam kraj sebe u tom trenutku imao ljude koji su znali prave riječi koje trebam čuti. Drago mi je da su oni bili uz mene jer ne vjerujem da bih bez njihove pomoći uspio. Darom smatram i to što sam i u takvim trenucima imao njih kraj sebe...

Žao mi je samo zbog bola kojeg sam im nanio povrijeđivši ih misleći samo na sebe i svoj bol. Zahvalan sam što su mi to oprostili i dopustili mi da nešto naučim iz svega toga... Naučio sam to da ničija bol nije važnija od tuđe i da nitko od nas nema pravo misliti da je u redu drugome nanositi bol, samo zato što vjerujemo kako nas boli više. Isto tako, često nismo sposobni suditi niti sami o svome životu, a pogotovo o životima drugih. Svačiji život je isključivo njegova stvar i sve dok nam on svojim življenjem ne čini ništa, mi to moramo poštivati i ne miješati se. Ako možemo i želimo pomoći, to je jako pohvalno...

Mislim da sam iz svega ipak izašao pametniji i, ma koliko to čudno zvučalo, jačim jer sam sada spremniji odvagnuti one bolje stvari u svom životu naspram onih loših koje se ponekad događaju i slijediti te dobre stvari unatoč onim lošima. Sad potpuno vjerujem u ono: "Što te ne ubije, ojača te."

Danas smo svi četvero bili u kupnji u "Getrou". Ja sam nas odvezao, prodali smo Volva i kupili Mazdu, isto karavan, s automatskim mjenjačem i onda ugradili ručne komande. Kad smo se parkirali, Denis je iz bunkera

izvukao moja invalidska kolica i dogurao ih do mene, a Tea je izvadila malu Eni sa sjedala za bebe. Uzeo sam malenu u ruke, Denis je gurao mene, a Tea je otišla po kolica za kupovinu. Ušli smo u trgovinu... Iako su nas poneki ljudi pogledavali, nije nas to ni najmanje smetalo. Nama je bilo lijepo, bili smo zajedno. Bili smo obitelj.

Ponekad, mada se sad krećem u invalidskim kolicima što realno je nedostatak u životu, vjerujem da mi se život čak i poboljšao jer, koliko god ovo iskustvo bilo puno bola i straha, osjetio sam takvu ljubav, prijateljstvo i vidio u ljudima takvu dobrotu za koju možda nisam znao da postoji...

Teško da mogu i da ću ikad moći reći da mi je drago što mi se ovo dogodilo i da mi je život bolji nego prije kad sam mogao hodati. Doista je velik čovjek koji to kaže i da to stvarno misli. Oni što to samo tako govore, tješe se, a i to je u redu jer ponekad su dobrodošle i nerealnosti da bi nas utješile. No, opet što je realno i tko sam ja da o tome sudim, potpuno je druga priča o kojoj više i ne želim razmišljati. Želim samo živjeti svoj život onako kako to najbolje znam i kako to najbolje mogu. Učim se željeti i biti sretan jednostavnim sitnicama na koje prije gotovo da i nisam obraćao pozornost, i vjerujte mi da se njima može biti jako zadovoljan.

Mogu reći da sam shvatio kako kada Bog "zatvori jedna vrata" uvijek ostavi "jedan prozor otvoren" i uvijek imate "pogled prema van". Da li ćemo pogledati van ili se čak i usuditi izaći, na nama samima je. Bog nam je svima dao izbor i odluku...

I na kraju, mislim da sam konačno opet spreman reći da volim svoj život... Za mene sunce opet grije jače, kiša pada ljepša, vjetar puše ugodnije, a hladnoću više gotovo ni ne osjećam. Zato što sada u mom srcu vječno žive njih troje i u njemu više nikad neće biti hladno...

Pjesma "Moj komadić neba"

Ovu pjesmu, kao i ovaj roman, posvećujem svojim roditeljima i svojem bratu jer oni doista jesu "moj komadić neba", sve ono što sam od života najviše trebao i najviše imao... Nikad, nikad, neću pronaći one prave riječi da im kažem koliko sam im zahvalan, koliko ih cijenim i koliko ih volim. Svaki stih i svaka riječ u ovoj pjesmi jesu samo opisi onog kako i što za njih osjećam. Njih troje za mene su jedan dio, dok sam ja onaj drugi, i samo zajedno smo cjelina koju nitko, pa čak ni ove naše životne "igre", ne mogu tako lako pobijediti. Također, iako priča ovog romana nije istinita i izmišljena je, njene poruke su stvarne te su i one posvećene njima.

Bilo bi dosta naivno reći da u mom životu nema problema i mnogih teškoća, pa ako unatoč tome mogu reći da sam njime zadovoljan i živim ga kako najbolje mogu, znam i hoću, trebam vam reći da su za to najzaslužniji oni. Iza svakog mog osmijeha stoje njihove suze, njihova pomoć i njihova potpora. To čovjek nikad ne može zaboraviti i na tome nikad dovoljno zahvaliti.

Oni su "moj komadić neba". Volim ih do neba i nazad. I puno, puno više...

Mislim da je život vihor,

a ti si u njem šapat,

tek malen dah bića

što ga neprestano udiše.

I puše...

A ti si malen i ne možeš mu se oduprijeti,
nemaš snage, tako sâm nemaš snage...

Nas dvoje zajedno, mi je imamo,
zajedno imamo snagu...

Vihor prošlog i budućeg vremena,
šapat istine sadašnjosti,
malen dah mojih snova
da ga neprestano udišem uz tebe.

I nikad, nikad ga izdahnuti neću...

U tebi je moj svemir,
sve što sam uvijek tražio,
sve što zauvijek jedino trebam.
Kraj tebe mi nikad nije hladno,
ti si u mom srcu,
u njem tebe nikad nema dosta
i nikad prestat za tebe kucat neće.

Dok god i ono sâmo kuca...

I kasnije, u vječnosti...

I više od vječnosti...

Za tebe se smijem, za tebe plačem,
za tebe vrištim od sreće, za tebe jaučem od bola.

Za tebe govorim, za tebe vidim,

za tebe čujem, za tebe mirišem.

Za tebe osjećam...

Za tebe dišem zrak, za tebe pijem vodu,
za tebe jedem kruh, za tebe mi krv teče žilama.

Za tebe volim, za tebe se ne predajem,

za tebe se nadam, za tebe vjerujem.

Za tebe živim...

Za tebe uvijek tražim svoj komadić neba
i uz tebe sam ga zauvijek našao...

Ti si moj komadić neba...

Edin Okanović

Moj komadić neba

